

Συλλογή της Νομολογίας

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ 2/13 ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (ολομέλεια)
της 18ης Δεκεμβρίου 2014

Περιεχόμενα

I –	Η αίτηση γνωμοδοτήσεως	4
II –	Το θεσμικό πλαίσιο και η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών	5
A –	Το Συμβούλιο της Ευρώπης	5
B –	Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών	6
	1. Ο τίτλος I της ΕΣΔΑ, που επιγράφεται «Δικαιώματα και ελευθερίες», και οι ουσιαστικές διατάξεις του	6
	2. Ο τίτλος II της ΕΣΔΑ και οι μηχανισμοί ελέγχου	7
	α) Το ΕΔΔΑ	7
	β) Η λειτουργία της Επιτροπής Υπουργών κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της σχετικά με την εποπτεία της εκτελέσεως των αποφάσεων του ΕΔΔΑ	9
	3. Ο τίτλος III της ΕΣΔΑ που επιγράφεται «Διάφορες διατάξεις»	9
	4. Τα πρωτόκολλα της ΕΣΔΑ	10
III –	Οι σχέσεις μεταξύ της Ένωσης και της ΕΣΔΑ	11
IV –	Η διαδικασία προσχώρησης	13
V –	Το σχέδιο συμφωνίας	13
A –	Οι διατάξεις που διέπουν αυτή καθεαυτήν την προσχώρηση	13
B –	Οι λοιπές διατάξεις	15
VI –	Οι εκτιμήσεις που διατύπωσε η Επιτροπή με την αίτηση γνωμοδοτήσεως	18
A –	Επί του παραδεκτού	18
B –	Επί της ουσίας	18

1. Το άρθρο 1, στοιχείο α', του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ	18
2. Το άρθρο 1, στοιχείο β', του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ	19
3. Τα άρθρα 6, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, ΣΕΕ και 2, πρώτη περίοδος, του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ	21
4. Τα άρθρα 1, στοιχείο β', και 2, πρώτη περίοδος, του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ	22
5. Το άρθρο 2, δεύτερη περίοδος, του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ	26
6. Το άρθρο 3 του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ	27
VII – Σύνοψη των κυριότερων παρατηρήσεων που υποβλήθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου	27
Α – Επί του παραδεκτού της αιτήσεως γνωμοδοτήσεως.....	27
Β – Επί της ουσίας	29
1. Το άρθρο 1, στοιχείο α', του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ	29
2. Το άρθρο 1, στοιχείο β', του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ	29
3. Τα άρθρα 6, παράγραφος 2, ΣΕΕ και 2, πρώτη περίοδος, του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ.	30
4. Τα άρθρα 1, στοιχείο β', και 2, πρώτη περίοδος, του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ	31
5. Το άρθρο 2, δεύτερη περίοδος, του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ	34
6. Το άρθρο 3 του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ	34
VIII – Γνώμη του Δικαστηρίου	35
Α – Επί του παραδεκτού	35
Β – Επί της ουσίας	36
1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις	36
2. Επί του συμβατού της σχεδιαζόμενης συμφωνίας με το πρωτογενές δίκαιο της Ένωσης .	39
α) Επί των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και της αυτονομίας του δικαίου της Ένωσης ..	39
β) Επί του άρθρου 344 ΣΛΕΕ	42
γ) Επί του μηχανισμού παθητικής ομοδικίας	43
δ) Επί της διαδικασίας προηγούμενης εξετάσεως εκ μέρους του Δικαστηρίου	45
ε) Επί των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του δικαίου της Ένωσης όσον αφορά τον δικαστικό έλεγχο στον τομέα της ΚΕΠΠΑ	47

«Γνωμοδότηση δυνάμει του άρθρου 218, παράγραφος 11, ΣΛΕΕ — Σχέδιο διεθνούς συμφωνίας — Προσχώρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών — Συμβατό του εν λόγω σχεδίου με τις Συνθήκες ΕΕ και ΛΕΕ»

Στη διαδικασία για την έκδοση γνωμοδοτήσεως 2/13,

με αντικείμενο αίτηση για την έκδοση γνωμοδοτήσεως δυνάμει του άρθρου 218, παράγραφος 11, ΣΛΕΕ, που υπέβαλε στο Δικαστήριο στις 4 Ιουλίου 2013 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (ολομέλεια)

συγκείμενο από τους Β. Σκουρή, Πρόεδρο, Κ. Lenaerts, αντιπρόεδρο, Α. Tizzano (εισηγητή), R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, A. Ó Caoimh, J.-C. Bonichot, C. Vajda και S. Rodin, προέδρους τμήματος, E. Juhász, A. Borg Barthet, J. Malenovský, E. Levits, A. Arabadjiev, C. Toader, M. Safjan, D. Šváby, M. Berger, A. Prechal, E. Jarašiūnas, C.G. Fernlund, J.L. Da Cruz Vilaça και F. Biltgen, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: J. Kokott

γραμματείς: A. Calot Escobar και M.-A. Gaudissart, προϊστάμενος διοικητικής μονάδας,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 5ης και της 6ης Μαΐου 2014,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους L. Romero Requena, H. Krämer, C. Ladenburger και B. Smulders,
- η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις M. Jacobs και C. Pochet,
- η Βουλγαρική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις E. Petranova και D. Drambozova,
- η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Smolek και E. Ruffer, καθώς και την J. Králová,
- η Δανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον C. Thorning και την M. Wolff,
- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον T. Henze και την J. Kemper,
- η Εσθονική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την K. Kraavi-Käerdi,
- η Ιρλανδία, εκπροσωπούμενη από την E. Creedon, τον A. Joyce και την E. McPhillips, επικουρούμενους από τους E. Regan, SC, και C. Toland, BL, καθώς και από την C. Daly, Advisory Council,
- η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις Α. Σαμώνη-Ράντου και Έ.-Μ. Μαμούνα καθώς και από τον Κ. Μπόσκοβιτς,
- η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. A. Sampol Pucurull και την N. Díaz Abad,
- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τις E. Belliard και N. Rouam καθώς και από τους G. De Bergues και D. Colas,

- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον G. Albenzio, avvocato dello Stato,
- η Κυπριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους Κ. Λυκούργο, Κ. Κόμπο και Ν. Κυριάκου,
- η Λεττονική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον I. Kalniņš και την D. Peļše,
- η Λιθουανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον D. Kriauciūnas καθώς και από τις R. Krasuckaitė και A. Svinkūnaitė,
- η Ουγγρική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. Z. Fehér,
- η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την M. K. Bulterman και τον J. Langer,
- η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον A. Posch και την C. Pesendorfer,
- η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον B. Majczyna,
- η Πορτογαλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον L. Inez Fernandes και την M. L. Duarte,
- η Ρουμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους R. H. Radu και V. Angelescu καθώς και από την A.-G. Văcaru,
- η Σλοβακική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την B. Ricziová,
- η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον J. Heliskoski και την H. Leppo,
- η Σουηδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την A. Falk και τον M. Rhodin,
- η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από την S. Behzadi-Spencer, επικουρούμενη από τον D. Beard, QC,
- το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, εκπροσωπούμενο από τους R. Passos και P. Schonard καθώς και από την E. Waldherr,
- το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκπροσωπούμενο από τους H. Legal και F. Naert καθώς και από τις T. Blanchet και P. Plaza García,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα,

εκδίδει την ακόλουθη

Γνωμοδότηση

I – Η αίτηση γνωμοδοτήσεως

- 1 Η αίτηση γνωμοδοτήσεως που υπέβαλε στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ως εξής:

«Είναι το σχέδιο συμφωνίας για την προσχώρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών[που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950, στο εξής: ΕΣΔΑ] συμβατό με τις Συνθήκες;»

- 2 Η Επιτροπή διαβίβασε στο Δικαστήριο ως παραρτήματα στην αίτησή της τα εξής έγγραφα:
- το αναθεωρημένο σχέδιο συμφωνίας για την προσχώρηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (στο εξής: σχέδιο συμφωνίας)·
 - το σχέδιο δηλώσεως της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην οποία θα προβεί η Ένωση κατά την υπογραφή της συμφωνίας προσχωρήσεως (στο εξής: σχέδιο δηλώσεως)·
 - το σχέδιο κανόνα που θα προστεθεί στους κανόνες της Επιτροπής Υπουργών για την εποπτεία της εκτελέσεως των αποφάσεων και των όρων των φιλικών διακανονισμών στις υποθέσεις στις οποίες η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι διάδικος (στο εξής: σχέδιο του κανόνα 18)·
 - το σχέδιο μνημονίου συμφωνίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τ... Χ [κράτους που δεν είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης], και
 - το σχέδιο επεξηγηματικής εκθέσεως στη συμφωνία προσχωρήσεως της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (στο εξής: σχέδιο επεξηγηματικής εκθέσεως και, από κοινού με τα λοιπά προαναφερθέντα έγγραφα, σχέδια των σχετικών με την προσχώρηση πράξεων ή σχεδιαζόμενη συμφωνία).

II – Το θεσμικό πλαίσιο και η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών

A– Το Συμβούλιο της Ευρώπης

- 3 Με διεθνή συμφωνία που υπογράφηκε στο Λονδίνο στις 5 Μαΐου 1949 και τέθηκε σε ισχύ στις 3 Αυγούστου 1949 (στο εξής: καταστατικό του Συμβουλίου της Ευρώπης), μια ομάδα δέκα ευρωπαϊκών κρατών ίδρυσαν το Συμβούλιο της Ευρώπης προκειμένου να δημιουργήσουν μια στενότερη ένωση μεταξύ των μελών του με σκοπό τη διαφύλαξη και την προαγωγή των ιδανικών και των αρχών της κοινής πολιτιστικής κληρονομιάς τους και την προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής προόδου στην Ευρώπη. Σήμερα, 47 ευρωπαϊκά κράτη είναι μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, μεταξύ των οποίων τα 28 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: κράτη μέλη).
- 4 Κατά το προαναφερθέν καταστατικό, τα όργανα του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι η Επιτροπή των εκπροσώπων των Κυβερνήσεων (στο εξής: Επιτροπή Υπουργών) και η Κοινοβουλευτική Συνέλευση (στο εξής: Συνέλευση), που επικουρούνται από τη Γραμματεία του Συμβουλίου της Ευρώπης.
- 5 Κατά το άρθρο 14 του καταστατικού του Συμβουλίου της Ευρώπης, κάθε μέλος έχει έναν αντιπρόσωπο στην Επιτροπή Υπουργών και ο αντιπρόσωπος αυτός έχει μία ψήφο.
- 6 Κατά το άρθρο 15, στοιχείο α', του καταστατικού του Συμβουλίου της Ευρώπης, «[η] Επιτροπή Υπουργών εξετάζει κατόπιν συστάσεως της [Συνελεύσεως] ή εξ ίδιας πρωτοβουλίας τα κατάλληλα μέτρα προς πραγματοποίησιν του σκοπού του Συμβουλίου της Ευρώπης περιλαμβανομένης της συνάψεως συμβάσεων και συμφωνιών και της αποδοχής υπό των Κυβερνήσεων κοινής πολιτικής ως προς ωρισμένα ζητήματα [...]». Το ίδιο άρθρο, στοιχείο β', πρώτη περίοδος, διευκρινίζει ότι «[τ]α πορίσματα της Επιτροπής των Υπουργών δύνανται εάν συντρέχη λόγος, να περιαφθώσι τύπον συστάσεων προς τας Κυβερνήσεις».

7 Το άρθρο 20 του καταστατικού του Συμβουλίου της Ευρώπης ρυθμίζει τους κανόνες λήψεως των αποφάσεων από την Επιτροπή Υπουργών. Το άρθρο αυτό έχει ως ακολούθως:

«α. Λαμβάνονται κατ' ομοφωνία των εκπροσμημένων ψήφων και κατά πλειοψηφία των αντιπροσμηών των δικαιουμένων να συνεδριάξωσιν εις την Επιτροπήν των Υπουργών αι αποφάσεις της Επιτροπής αι αναφερόμεναι εις σημαντικά ζητήματα αναφερόμενα ακολούθως:

1. 1. αι συστάσεις του άρθρου 15β'·

[...]

5. 5. αι συστάσεις αι αφορώσαι τροπολογίας των άρθρων [...] 15 [και] 20 [...]· και

6. 6. παν άλλο ζήτημα το οποίον ως εκ της σπουδαιότητός του η Επιτροπή ήθελεν αποφασίσει, δι' αποφάσεως λαμβανομένης υπό τους προβλεπομένους όρους εις την παρ. δ' κατωτέρω, να υποβάλη υπό τον κανόνα της ομοφωνίας.

[...]

δ. Λαμβάνονται διά πλειοψηφίας των δύο τρίτων των εκπροσμημένων ψήφων και πλειοψηφίας των αντιπροσμηών των δικαιουμένων να μετέχωσι των συνεδριάσεων πάσαι αι λοιπαί αποφάσεις της Επιτροπής. [...]

8 Κατά το άρθρο 25 του ίδιου καταστατικού, η Συνέλευση αποτελείται από αντιπροσμηούς κάθε μέλους του Συμβουλίου της Ευρώπης, οι οποίοι εκλέγονται από το εθνικό κοινοβούλιο ή υποδεικνύονται από τα μέλη του σύμφωνα με τη διαδικασία που καθορίζει το εν λόγω εθνικό κοινοβούλιο. Κάθε μέλος διαθέτει έναν αριθμό εδρών που καθορίζεται με το άρθρο 26 του εν λόγω καταστατικού. Ο μεγαλύτερος αριθμός εδρών είναι 18.

B – Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών

9 Η ΕΣΔΑ αποτελεί πολυμερή διεθνή συμφωνία που συνάφθηκε στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης και τέθηκε σε ισχύ στις 3 Σεπτεμβρίου 1953. Όλα τα μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη στη Σύμβαση αυτή (στο εξής: Συμβαλλόμενα μέρη).

10 Η ΕΣΔΑ αποτελείται από τρεις τίτλους.

1. 1. Ο τίτλος I της ΕΣΔΑ, που επιγράφεται «Δικαιώματα και ελευθερίες», και οι ουσιαστικές διατάξεις του

11 Ο τίτλος I της ΕΣΔΑ καθορίζει τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που τα Συμβαλλόμενα μέρη, κατά το άρθρο 1 αυτής, «αναγνωρίζουν, εις όλα τα εξαρτώμενα εκ της δικαιοδοσίας τους πρόσωπα». Δεν προβλέπεται καμία παρέκκλιση από τη δέσμευση αυτή πέραν εκείνης του άρθρου 15 της ίδιας Συμβάσεως, ήτοι «[ε]ν περιπτώσει πολέμου ή ετέρου δημοσίου κινδύνου απειλούντος την ζωήν του έθνους». Ειδικότερα, σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται παρέκκλιση από τις υποχρεώσεις που εξαγγέλλονται στα άρθρα 2 (δικαίωμα στη ζωή, εκτός των περιπτώσεων θανάτου συνεπεία αναγκαίας χρήσεως βίας), 3 (απαγόρευση των βασανιστηριών), 4, παράγραφος 1, (απαγόρευση της δουλείας) και 7 (αρχή «nulla poena sine lege»).

12 Το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ, που επιγράφεται «Δικαίωμα σε δίκαιη δίκη», ορίζει τα εξής:

«1. Παν πρόσωπο έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δίκαιως, δημοσία και εντός λογικής προθεσμίας υπό ανεξαρτήτου και αμερολήπτου δικαστηρίου, νομίμως λειτουργούντος, το οποίο θα αποφασίση είτε επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως, είτε επί του βασίμου πάσης εναντίον του κατηγορίας ποινικής φύσεως. Η απόφασις δέον να εκδοθή δημοσία, η είσοδος όμως εις την αίθουσαν των συνεδριάσεων δύναται να απαγορευθή εις τον τύπον και το κοινόν καθ' όλην η μέρος της διαρκείας της δίκης προς το συμφέρον της ηθικής, της δημοσίας τάξεως ή της εθνικής ασφαλείας εν δημοκρατική κοινωνία, όταν τούτο ενδείκνυται υπό των συμφερόντων των ανηλίκων ή της ιδιωτικής ζωής των διαδίκων, ή εν των κρινομένων υπό του Δικαστηρίου ως απολύτως αναγκαίου μέτρου, όταν υπό ειδικάς συνθήκας η δημοσιότης θα ηδύνατο να παραβλάψη τα συμφέροντα της δικαιοσύνης.

2. Παν πρόσωπον κατηγορούμενον επί αδικήματι τεκμαίρεται ότι είναι αθών μέχρι της νομίμου αποδείξεως της ενοχής του.

3. Ειδικώτερον, πας κατηγορούμενος έχει δικαίωμα:

- α) όπως πληροφορηθή, εν τη βραχυτέρα προθεσμία, εις γλώσσαν την οποίαν εννοεί και εν λεπτομερεία την φύσιν και τον λόγον της εναντίον του κατηγορίας,
- β) όπως διαθέτη τον χρόνον και τας αναγκαίας ευκολίας προς προετοιμασίαν της υπερασπίσεώς του,
- γ) όπως υπερασπίση ο ίδιος εαυτόν ή αναθέση την υπεράσπισίν του εις συνήγορον της εκλογής του, εν ή δε περιπτώσει δεν διαθέτει τα μέσα να πληρώσει συνήγορον να τω παρασχεθή τοιούτος δωρεάν, όταν τούτο ενδείκνυται υπό του συμφέροντος της δικαιοσύνης,
- δ) να εξετάση ή ζητήση όπως εξετασθώσιν οι μάρτυρες κατηγορίας και επιτύχη την πρόσκλησιν και εξέτασιν των μαρτύρων υπερασπίσεως υπό τους αυτούς όρους ως των μαρτύρων κατηγορίας,
- ε) να τύχει δωρεάν παραστάσεως διερμηνέως εάν δεν εννοεί ή δεν ομιλεί την χρησιμοποιουμένην εις το δικαστήριον γλώσσαν.»

13 Το άρθρο 13 της ΕΣΔΑ, που επιγράφεται «Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής», έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον του οποίου τα αναγνωριζόμενα εν τη [ΕΣΔΑ] δικαιώματα και ελευθερία παρεβιάσθησαν, έχει το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον εθνικής αρχής, έστω και αν η παραβίασις διεπράχθη υπό προσώπων ενεργούντων εν τη εκτελέσει των δημοσίων καθηκόντων των.»

2. Ο τίτλος II της ΕΣΔΑ και οι μηχανισμοί ελέγχου

14 Ο τίτλος II της ΕΣΔΑ ρυθμίζει τους μηχανισμούς ελέγχου της τηρήσεως από τα Συμβαλλόμενα μέρη των δεσμεύσεων που έχουν αναλάβει κατά το άρθρο 1 αυτής. Ειδικότερα, στον εν λόγω τίτλο εντάσσονται το άρθρο 19 της ΕΣΔΑ, το οποίο ιδρύει το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (στο εξής: ΕΔΔΑ), και το άρθρο 46, το οποίο αναθέτει στην Επιτροπή Υπουργών αρμοδιότητες σχετικά με την εποπτεία της εκτελέσεως των αποφάσεων του εν λόγω Δικαστηρίου.

α) Το ΕΔΔΑ

15 Κατά τα άρθρα 20 και 22 της ΕΣΔΑ, οι δικαστές του ΕΔΔΑ, των οποίων ο αριθμός είναι ίσος προς εκείνον των Συμβαλλομένων μερών, εκλέγονται από τη Συνέλευση για κάθε Συμβαλλόμενο μέρος, επί τη βάσει καταλόγου τριών υποψηφίων υποβαλλόμενου από το μέρος αυτό.

- 16 Το άρθρο 32 της ΕΣΔΑ αναθέτει στο ΕΔΔΑ την αρμοδιότητα της ερμηνείας και της εφαρμογής της εν λόγω Συμβάσεως υπό τις προϋποθέσεις που ορίζουν ιδίως τα άρθρα 33 και 34 αυτής.
- 17 Δυνάμει του άρθρου 33 της ΕΣΔΑ, το ΕΔΔΑ, στο πλαίσιο διακρατικής υποθέσεως, δύναται να επιλαμβάνεται διαφοράς μεταξύ δύο (ή περισσότερων) Συμβαλλομένων μερών η οποία έχει ως αντικείμενο οποιαδήποτε προβαλλόμενη παράβαση των διατάξεων της Συμβάσεως αυτής και των πρωτοκόλλων της.
- 18 Κατά το άρθρο 34, πρώτη περίοδος, της ΕΣΔΑ, το ΕΔΔΑ «μπορεί να επιληφθεί της εξέτασης προσφυγής που υποβάλλεται από κάθε φυσικό πρόσωπο, μη κυβερνητικό οργανισμό ή ομάδα ατόμων, που ισχυρίζεται ότι είναι θύμα παραβίασης, από ένα από τα [Συμβαλλόμενα μέρη], των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στη Σύμβαση ή στα Πρωτόκολλά της».
- 19 Η ΕΣΔΑ εξαρτά το παραδεκτό των ατομικών προσφυγών ιδίως από τις ακόλουθες τέσσερις προϋποθέσεις. Κατά πρώτο λόγο, δυνάμει του άρθρου 34 της εν λόγω Συμβάσεως, ο προσφεύγων πρέπει να μπορεί να ισχυριστεί ότι είναι θύμα προσβολής των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται με αυτήν ή με τα πρωτόκολλά της. Κατά δεύτερο λόγο, σύμφωνα με το άρθρο 35, παράγραφος 1, της ίδιας Συμβάσεως, ο προσφεύγων πρέπει να έχει εξαντλήσει τα «εσωτερικά» ένδικα μέσα, δηλαδή τα ένδικα μέσα που υφίστανται στην έννομη τάξη του Συμβαλλομένου μέρους κατά του οποίου ασκείται η προσφυγή. Η εν λόγω προϋπόθεση παραδεκτού απηχεί την αρχή κατά την οποία ο μηχανισμός ελέγχου που έχει καθιερώσει η ΕΣΔΑ έχει επικουρικό χαρακτήρα σε σχέση με τους μηχανισμούς προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων οι οποίοι υφίστανται εντός των Συμβαλλομένων μερών (ΕΔΔΑ, *Akdivar* και λοιποί κατά Τουρκίας §§ 65 και 66, αριθ. 21893/93, 16 Σεπτεμβρίου 1996, καθώς και *Burden* κατά Ηνωμένου Βασιλείου, αριθ. 13378/05 § 42, 29 Απριλίου 2008). Κατά τρίτο λόγο, δυνάμει της ίδιας διατάξεως, η προσφυγή πρέπει να ασκείται εντός προθεσμίας έξι μηνών από της ημερομηνίας της τελεσιδικίας της εσωτερικής αποφάσεως. Κατά τέταρτο λόγο, δυνάμει του άρθρου 35, παράγραφος 2, στοιχείο β', της εν λόγω Συμβάσεως, το παραδεκτό προσφυγής εξαρτάται από την προϋπόθεση να μην είναι η προσφυγή αυτή «ουσιαστικά όμοια με προσφυγή που έχει προηγουμένως εξετασθεί από το [ΕΔΔΑ] ή έχει ήδη υποβληθεί σε άλλη διεθνή διαδικασία που διερευνά ή επιλύει διαφορές», εκτός αν περιέχει νέα στοιχεία.
- 20 Η διαδικασία ενώπιον του ΕΔΔΑ καταλήγει είτε στην έκδοση διατάξεως ή αποφάσεως με την οποία το ΕΔΔΑ διαπιστώνει ότι η προσφυγή είναι απαράδεκτη ή ότι δεν υφίσταται παραβίαση της ΕΣΔΑ, είτε στην έκδοση αποφάσεως με την οποία διαπιστώνεται παραβίασή της. Η απόφαση αυτή έχει αναγνωριστικό χαρακτήρα και δεν θίγει το κύρος των επίμαχων πράξεων του οικείου Συμβαλλομένου μέρους.
- 21 Κατά το άρθρο 44, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ, οι αποφάσεις του τμήματος ευρείας συνθέσεως του ΕΔΔΑ είναι οριστικές. Από τον συνδυασμό των άρθρων 43 και 44, παράγραφος 2, αυτής προκύπτει ότι οι αποφάσεις των τμημάτων του ΕΔΔΑ καθίστανται οριστικές οσάκις οι διάδικοι δηλώνουν ότι δεν θα ζητήσουν την παραπομπή της υποθέσεως ενώπιον του τμήματος ευρείας συνθέσεως ή οσάκις το συμβούλιο του εν λόγω τμήματος απορρίπτει τη σχετική αίτηση ή ακόμη όταν παρέλθουν τρεις μήνες από την ημερομηνία της αποφάσεως και εφόσον δεν έχει ζητηθεί η παραπομπή της υποθέσεως ενώπιον του τμήματος ευρείας συνθέσεως.
- 22 Δυνάμει του άρθρου 46, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ, τα Συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να συμμορφώνονται προς τις οριστικές αποφάσεις του ΕΔΔΑ επί των διαφορών στις οποίες είναι διάδικοι. Κατ' εφαρμογήν της διατάξεως αυτής, ένα Συμβαλλόμενο μέρος υποχρεούται, αφενός, να λαμβάνει, όσον αφορά τον προσφεύγοντα, όλα τα ατομικά μέτρα που είναι εφαρμοστέα δυνάμει του εσωτερικού δικαίου του προκειμένου να εξαλείψει τις συνέπειες της παραβίασεως η οποία διαπιστώθηκε με την απόφαση του ΕΔΔΑ (*restitutio in integrum*). Αν το εσωτερικό δίκαιο του εμπλεκόμενου Συμβαλλομένου μέρους καθιστά δυνατή μόνο την ατελή εξάλειψη των συνεπειών της ως άνω παραβίασεως, το άρθρο 41 της Συμβάσεως αυτής προβλέπει ότι το ΕΔΔΑ χορηγεί στον προσφεύγοντα «δίκαιη ικανοποίηση». Αφετέρου, ένα Συμβαλλόμενο μέρος υποχρεούται να λαμβάνει

μέτρα γενικής φύσεως, όπως την τροποποίηση του εσωτερικού του δικαίου, τη μεταβολή της νομολογίας ή άλλα είδη μέτρων, προκειμένου να αποτρέπονται νέες παραβιάσεις ανάλογες με εκείνες που έχουν διαπιστωθεί από το ΕΔΔΑ ή να αίρει τις παραβιάσεις που εξακολουθούν να υφίστανται στο δίκαιο αυτό.

β) Η λειτουργία της Επιτροπής Υπουργών κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της σχετικά με την εποπτεία της εκτελέσεως των αποφάσεων του ΕΔΔΑ

- 23 Το άρθρο 46, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ αναθέτει στην Επιτροπή Υπουργών το καθήκον εποπτείας της εκτελέσεως των οριστικών αποφάσεων του ΕΔΔΑ. Ομοίως, δυνάμει του άρθρου 39, παράγραφος 4, αυτής, η Επιτροπή Υπουργών εποπτεύει την εκτέλεση των όρων φιλικού διακανονισμού ορισμένης υποθέσεως, όπως αυτός προβλέπεται στην παράγραφο 1 του εν λόγω άρθρου.
- 24 Δυνάμει των ως άνω αρμοδιοτήτων, η Επιτροπή Υπουργών εξετάζει, κατ' ουσίαν, αν το Συμβαλλόμενο μέρος έλαβε όλα τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να συμμορφωθεί προς την οριστική απόφαση του ΕΔΔΑ ή, κατά περίπτωση, προκειμένου να εκτελέσει τους όρους φιλικού διακανονισμού. Η άσκηση των αρμοδιοτήτων αυτών διέπεται από τους «Κανόνες της Επιτροπής Υπουργών για την εποπτεία της εκτελέσεως των αποφάσεων και των όρων φιλικών διακανονισμών» (στο εξής: κανόνες για την εποπτεία της εκτελέσεως).
- 25 Κατά τον κανόνα 17 των κανόνων για την εποπτεία της εκτελέσεως, η Επιτροπή Υπουργών εκδίδει «οριστικό ψήφισμα» εφόσον καταλήγει στο συμπέρασμα ότι το Συμβαλλόμενο μέρος έλαβε όλα τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να συμμορφωθεί προς την οριστική απόφαση του ΕΔΔΑ ή, κατά περίπτωση, προκειμένου να εκτελέσει τους όρους φιλικού διακανονισμού. Κατά τον κανόνα 16 των εν λόγω κανόνων, η Επιτροπή Υπουργών μπορεί να εκδίδει «προσωρινά ψηφίσματα» προκειμένου ιδίως να «παρακολουθεί την πρόοδο της εκτέλεσης ή, ενδεχομένως, να εκφράζει τον προβληματισμό της ή/και να διατυπώνει προτάσεις όσον αφορά την εκτέλεση». Η έκδοση των δύο αυτών τύπων ψηφισμάτων απαιτεί την πλειοψηφία που προβλέπεται στο άρθρο 20, στοιχείο δ', του καταστατικού του Συμβουλίου της Ευρώπης.
- 26 Κατά το άρθρο 46, παράγραφοι 3 και 4, της ΕΣΔΑ, η Επιτροπή Υπουργών, αποφασίζοντας με πλειοψηφία των δύο τρίτων των εκπροσώπων που δικαιούνται να μετέχουν σε αυτήν, δύναται, αφενός, όταν κρίνει ότι η εποπτεία της εκτελέσεως μιας οριστικής απόφασης εμποδίζεται από ορισμένο ζήτημα ερμηνείας της εν λόγω απόφασης, να υποβάλει στο ΕΔΔΑ αίτηση ερμηνείας. Αφετέρου, όταν κρίνει ότι ένα Συμβαλλόμενο μέρος αρνείται να συμμορφωθεί προς οριστική απόφαση σε υπόθεση στην οποία είναι διάδικος, δύναται να υποβάλει προς εξέταση στο ΕΔΔΑ το ζήτημα της εκπληρώσεως από το εν λόγω μέρος της υποχρεώσεως που υπέχει από την παράγραφο 1 του ίδιου άρθρου. Αν το ΕΔΔΑ διαπιστώσει αθέτηση της εν λόγω υποχρεώσεως, παραπέμπει την υπόθεση στην Επιτροπή Υπουργών προκειμένου αυτή να εξετάσει τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν. Αν δεν διαπιστωθεί παράβαση της ως άνω υποχρεώσεως, η υπόθεση παραπέμπεται στην Επιτροπή Υπουργών, η οποία κλείνει την εξέτασή της, κατ' εφαρμογήν της παραγράφου 5 του εν λόγω άρθρου.
- 27 Η ΕΣΔΑ αναθέτει επίσης στην Επιτροπή Υπουργών ορισμένες άλλες αρμοδιότητες. Ειδικότερα, κατά το άρθρο 26, παράγραφος 2, αυτής, η εν λόγω Επιτροπή, κατόπιν αιτήματος της ολομέλειας του ΕΔΔΑ, δύναται, με ομόφωνη απόφασή της και για ορισμένο χρονικό διάστημα, να μειώσει από επτά σε πέντε τον αριθμό των δικαστών των τμημάτων και, βάσει του άρθρου 47 της Συμβάσεως αυτής, να ζητεί από το ΕΔΔΑ την έκδοση γνωμοδοτήσεων για νομικά ζητήματα που αφορούν την ερμηνεία της εν λόγω Συμβάσεως και των πρωτοκόλλων της.
- 28 Τέλος, κατά το άρθρο 50 της ΕΣΔΑ, τα έξοδα λειτουργίας του ΕΔΔΑ βαρύνουν το Συμβούλιο της Ευρώπης.
3. 3. Ο τίτλος III της ΕΣΔΑ που επιγράφεται «Διάφορες διατάξεις»

- 29 Κατά το άρθρο 53 της ΕΣΔΑ, καμία από τις διατάξεις της Συμβάσεως αυτής δεν δύναται να ερμηνεύεται ως περιορίζουσα ή ως αναιρούσα τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες, που τυχόν αναγνωρίζονται σύμφωνα με τους νόμους κάθε Συμβαλλομένου μέρους ή σύμφωνα με κάθε άλλη σύμβαση την οποία έχει υπογράψει το Συμβαλλόμενο μέρος αυτό.
- 30 Δυνάμει του άρθρου 55 της ΕΣΔΑ, τα Συμβαλλόμενα μέρη παραιτούνται αμοιβαίως, εκτός αν πρόκειται περί ειδικής συμφωνίας, από τη δυνατότητα να υποβάλλουν διαφορές που δημιουργούνται από την ερμηνεία ή την εφαρμογή της Συμβάσεως αυτής σε τρόπο επιλύσεως διαφορών διαφορετικό από αυτούς που προβλέπει η εν λόγω Σύμβαση.
- 31 Το άρθρο 57, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ επιτρέπει σε κάθε Συμβαλλόμενο μέρος, κατά τον χρόνο της υπογραφής της ή της καταθέσεως του κυρωτικού εγγράφου, να «διατυπώση επιφύλαξιν ως προς ειδικήν τινά διάταξιν της Συμβάσεως, εφ' όσον νόμος τις ισχύων κατά την στιγμήν εκείνην επί του εδάφους του είναι ασύμφωνος προς την ρηθείσαν διάταξιν», πλην όμως απαγορεύει τις «επιφυλάξεις γενικής φύσεως».
4. 4. Τα πρωτόκολλα της ΕΣΔΑ
- 32 Η ΕΣΔΑ συμπληρώνεται από δεκατέσσερα πρωτόκολλα.
- 33 Μια πρώτη ομάδα πρωτοκόλλων, η οποία περιλαμβάνει το πρόσθετο πρωτόκολλο στη Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (στο εξής: πρόσθετο πρωτόκολλο), καθώς και τα πρωτόκολλα αριθ. 4, 6, 7, 12 και 13, συμπληρώνουν το περιεχόμενο της ΕΣΔΑ κατοχυρώνοντας και άλλα θεμελιώδη δικαιώματα. Όλα τα κράτη μέλη είναι Συμβαλλόμενα μέρη στο πρόσθετο πρωτόκολλο και στο πρωτόκολλο αριθ. 6 στη Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, σχετικά με την κατάργηση της ποινής του θανάτου (στο εξής: πρωτόκολλο αριθ. 6). Αντιθέτως, μεταξύ των Συμβαλλομένων μερών στα λοιπά πρωτόκολλα περιλαμβάνεται μόνο περιορισμένος αριθμός κρατών μελών.
- 34 Μια δεύτερη ομάδα πρωτοκόλλων, η οποία περιλαμβάνει τα πρωτόκολλα αριθ. 2, 3, 5, 8 έως 11 και 14, περιορίζονται σε τροποποιήσεις της ΕΣΔΑ και δεν έχουν αυτοτελές περιεχόμενο. Κατά τα λοιπά, τα πρωτόκολλα αυτά έχουν ως επί το πλείστον καταργηθεί και καταστεί άνευ αντικειμένου.
- 35 Μεταξύ των πρωτοκόλλων της δεύτερης ομάδας, το κρισιμότερο σε σχέση με την εξεταζόμενη αίτηση γνωμοδοτήσεως είναι το πρωτόκολλο αριθ. 14 στη Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, για την τροποποίηση του συστήματος ελέγχου που προβλέπει η Σύμβαση, το οποίο εγκρίθηκε στις 13 Μαΐου 2004 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουνίου 2010. Το άρθρο 17 του πρωτοκόλλου αυτού τροποποίησε το άρθρο 59, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ προκειμένου να προβλέψει επί της αρχής την προσχώρηση της Ένωσης στην εν λόγω Σύμβαση. Η διάταξη αυτή έχει πλέον ως εξής:
- «Η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να προσχωρήσει στην [ΕΣΔΑ].»
- 36 Τέλος, δύο πρόσθετα πρωτόκολλα έχουν τεθεί προς υπογραφή και δεν έχουν αρχίσει ακόμη να ισχύουν. Πρόκειται για το πρωτόκολλο αριθ. 15, για την τροποποίηση της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, με το οποίο επέρχονται σχετικά επουσιώδεις τροποποιήσεις στην ΕΣΔΑ, και για το πρωτόκολλο αριθ. 16 στη Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στις 2 Σεπτεμβρίου 2013 (στο εξής: πρωτόκολλο αριθ. 16), το οποίο, στο άρθρο 1, παράγραφος 1, προβλέπει τη δυνατότητα των ανωτάτων δικαστηρίων των Συμβαλλομένων μερών να υποβάλλουν στο ΕΔΔΑ αιτήσεις για την έκδοση γνωμοδοτήσεως επί βασικών ζητημάτων σχετικά με την ερμηνεία ή την εφαρμογή των δικαιωμάτων και ελευθεριών που καθορίζει η ΕΣΔΑ ή τα πρωτόκολλά της.

III – Οι σχέσεις μεταξύ της Ένωσης και της ΕΣΔΑ

- 37 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, τα θεμελιώδη δικαιώματα αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των γενικών αρχών του δικαίου της Ένωσης. Συναφώς, το Δικαστήριο εμπνέεται από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, καθώς και από τις κατευθύνσεις τις οποίες παρέχουν οι διεθνείς πράξεις περί προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, στην κατάρτιση των οποίων έχουν συμπράξει ή στις οποίες έχουν προσχωρήσει τα κράτη μέλη (αποφάσεις *Internationale Handelsgesellschaft*, 11/70, EU:C:1970:114, σκέψη 4, και *Nold κατά Επιτροπής*, 4/73, EU:C:1974:51, σκέψη 13). Στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι η ΕΣΔΑ κατέχει εξέχουσα θέση (βλ., ιδίως, αποφάσεις *EPT*, C-260/89, EU:C:1991:254, σκέψη 41, και *Kadi και Al Barakaat International Foundation κατά Συμβουλίου και Επιτροπής*, C-402/05 P και C-415/05 P, EU:C:2008:461, σκέψη 283). Το άρθρο ΣΤ, παράγραφος 2, της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (το οποίο, κατόπιν τροποποίησης, κατέστη άρθρο 6, παράγραφος 2, ΕΕ), κωδικοποίησε τη νομολογία αυτή.
- 38 Στις σκέψεις 34 και 35 της γνωμοδότησεως 2/94 (EU:C:1996:140), το Δικαστήριο έκρινε ότι, στο στάδιο εξελίξεως του κοινοτικού δικαίου κατά τον χρόνο εκδόσεως της γνωμοδότησεως αυτής, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα δεν είχε αρμοδιότητα να προσχωρήσει στην ΕΣΔΑ. Ειδικότερα, η προσχώρηση αυτή θα συνεπαγόταν ουσιώδη μεταβολή του τότε ισχύοντος κοινοτικού καθεστώτος προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου, αφού θα είχε ως επακόλουθο την ένταξη της Κοινότητας σε ένα χωριστό διεθνές θεσμικό σύστημα, καθώς και την ενσωμάτωση του συνόλου των διατάξεων της εν λόγω Συμβάσεως στην κοινοτική έννομη τάξη. Μια τέτοια μεταβολή του καθεστώτος προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου εντός της Κοινότητας, της οποίας οι θεσμικές συνέπειες θα ήσαν εξίσου θεμελιώδεις τόσο για την Κοινότητα όσο και για τα κράτη μέλη, θα ενείχε συνταγματική εμπέδεια και, επομένως, θα υπερέβαινε, ως εκ της φύσεώς της, τα όρια του άρθρου 235 της Συνθήκης ΕΚ (κατόπιν άρθρου 308 ΕΚ), διατάξεως που περιλαμβάνεται πλέον στο άρθρο 352, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ, η μεταβολή δε αυτή θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί μόνο με τροποποίηση της προαναφερθείσας Συνθήκης.
- 39 Εν τω μεταξύ, στις 7 Δεκεμβρίου 2000, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η Επιτροπή διακήρυξαν στη Νίκαια τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ C 364, σ. 1, στο εξής: Χάρτης). Ο Χάρτης, ο οποίος τότε δεν αποτελούσε δεσμευτική νομική πράξη, έχει ως κύριο σκοπό του, όπως προκύπτει από το προοίμιό του, να επιβεβαιώσει «τα δικαιώματα που απορρέουν ιδίως από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις και τις διεθνείς υποχρεώσεις των κρατών μελών, τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις κοινοτικές Συνθήκες, την [ΕΣΔΑ], τους Κοινωνικούς Χάρτες που έχουν υιοθετηθεί από την Κοινότητα και το Συμβούλιο της Ευρώπης, καθώς και από τη νομολογία του [Δικαστηρίου] και του [ΕΔΔΑ]» (βλ., επ' αυτού, απόφαση Κοινοβούλιο κατά Συμβουλίου, C-540/03, EU:C:2006:429, σκέψη 38).
- 40 Η Συνθήκη της Λισσαβώνας, η οποία τέθηκε σε ισχύ την 1η Δεκεμβρίου 2009, τροποποίησε το άρθρο 6 ΕΕ. Η διάταξη αυτή, όπως τροποποιήθηκε, αποτελεί πλέον το άρθρο 6 ΣΕΕ και έχει ως εξής:
- «1. Η Ένωση αναγνωρίζει τα δικαιώματα, τις ελευθερίες και τις αρχές που περιέχονται στον [Χάρτη], ο οποίος έχει το ίδιο νομικό κύρος με τις Συνθήκες.
- Οι διατάξεις του Χάρτη δεν συνεπάγονται καμία επέκταση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης, όπως αυτές ορίζονται στις Συνθήκες.
- Τα δικαιώματα, οι ελευθερίες και οι αρχές του Χάρτη ερμηνεύονται σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις του Τίτλου VII του Χάρτη που διέπουν την ερμηνεία και την εφαρμογή του και λαμβανομένων δεόντως υπόψη των επεξηγήσεων οι οποίες αναφέρονται στον Χάρτη και στις οποίες μνημονεύονται οι πηγές των εν λόγω διατάξεων.
2. Η Ένωση προσχωρεί στην [ΕΣΔΑ]. Η προσχώρηση στην εν λόγω Σύμβαση δεν μεταβάλλει τις αρμοδιότητες της Ένωσης όπως ορίζονται στις Συνθήκες.

3. Τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως κατοχυρώνονται από την [ΕΣΔΑ] και όπως απορρέουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, αποτελούν μέρος των γενικών αρχών του δικαίου της Ένωσης.»

- 41 Συναφώς, το άρθρο 218, παράγραφος 6, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο α', σημείο ii, ΣΛΕΕ προβλέπει ότι το Συμβούλιο εκδίδει απόφαση για τη σύναψη συμφωνίας περί προσχωρήσεως της Ένωσης στην ΕΣΔΑ (στο εξής: συμφωνία προσχωρήσεως) κατόπιν εγκρίσεως του Κοινοβουλίου. Επιπλέον, η παράγραφος 8 του ίδιου άρθρου διευκρινίζει ότι, προς τον σκοπό αυτό, το Συμβούλιο αποφασίζει ομοφώνως και ότι η απόφασή του τίθεται σε ισχύ μόνο μετά την έγκρισή της από τα κράτη μέλη, σύμφωνα με τους αντίστοιχους συνταγματικούς κανόνες τους.
- 42 Μεταξύ των πρωτοκόλλων των Συνθηκών ΕΕ και ΛΕΕ, τα οποία, κατά το άρθρο 51 ΣΕΕ, αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα των Συνθηκών αυτών, πρέπει να γίνει μνεία του πρωτοκόλλου (αριθ. 8) σχετικά με το άρθρο 6, παράγραφος 2, της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση για την προσχώρηση της Ένωσης στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (στο εξής: πρωτόκολλο αριθ. 8 ΕΕ). Το πρωτόκολλο αυτό αποτελείται από τρία άρθρα, τα οποία έχουν ως εξής: «Άρθρο 1Η [συμφωνία προσχωρήσεως που προβλέπεται] στο άρθρο 6, παράγραφος 2, [ΣΕΕ], πρέπει να εκφράζει την ανάγκη διαφύλαξης των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της Ένωσης και του δικαίου της Ένωσης, ιδίως όσον αφορά:
- α) τις ειδικές διαδικασίες της ενδεχόμενης συμμετοχής της Ένωσης στα ελεγκτικά όργανα της [ΕΣΔΑ],
 - β) τους μηχανισμούς που απαιτούνται για να εξασφαλίζεται ότι οι προσφυγές που ασκούν κράτη μη μέλη και οι ατομικές προσφυγές ορθώς στρέφονται κατά των κρατών μελών ή/και της Ένωσης, ανάλογα με την περίπτωση. Άρθρο 2

Η συμφωνία που αναφέρει το άρθρο 1 πρέπει να εξασφαλίζει ότι η προσχώρηση της Ένωσης δεν επηρεάζει τις αρμοδιότητες της Ένωσης και τις αρμοδιότητες των θεσμικών οργάνων της. Πρέπει να εξασφαλίζει ότι καμία διάταξή της δεν επηρεάζει την ιδιαίτερη κατάσταση των κρατών μελών όσον αφορά την [ΕΣΔΑ], και ιδίως τα Πρωτόκολλα της Σύμβασης, τα μέτρα που λαμβάνουν τα κράτη μέλη κατά παρέκκλιση από την [ΕΣΔΑ] σύμφωνα με το άρθρο 15 αυτής, και τις επιφυλάξεις όσον αφορά την [ΕΣΔΑ] που διατυπώνουν τα κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 57 της εν λόγω Σύμβασης. Άρθρο 3

Καμία διάταξη της συμφωνίας του άρθρου 1 δεν πρέπει να επηρεάζει το άρθρο 344 [ΣΛΕΕ].»

- 43 Η δήλωση όσον αφορά το άρθρο 6, παράγραφος 2, της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία έχει προσαρτηθεί στην τελική πράξη της Διακυβερνητικής Διασκέψεως που υιοθέτησε τη Συνθήκη της Λισσαβώνας, έχει ως εξής:

«Η Διάσκεψη συμφωνεί ότι η προσχώρηση της Ένωσης στην [ΕΣΔΑ] θα πρέπει να γίνει κατά τρόπο που επιτρέπει τη διατήρηση των ιδιαιτεροτήτων της έννομης τάξης της Ένωσης. Στο πλαίσιο αυτό, η Διάσκεψη διαπιστώνει την ύπαρξη τακτικού διαλόγου μεταξύ του [Δικαστηρίου] και του [ΕΔΔΑ], ο οποίος μπορεί να ενισχυθεί όταν η Ευρωπαϊκή Ένωση προσχωρήσει στην εν λόγω Σύμβαση.»

- 44 Το άρθρο 52, παράγραφος 3, του Χάρτη ορίζει τα εξής:

«Στον βαθμό που ο παρών Χάρτης περιλαμβάνει δικαιώματα που αντιστοιχούν σε δικαιώματα τα οποία διασφαλίζονται στην [ΕΣΔΑ], η έννοια και η εμβέλειά τους είναι ίδιες με εκείνες που τους αποδίδει η εν λόγω Σύμβαση. Η διάταξη αυτή δεν εμποδίζει το δίκαιο της Ένωσης να παρέχει ευρύτερη προστασία.»

45 Τέλος, το άρθρο 53 του Χάρτη ορίζει τα εξής:

«Καμία διάταξη του παρόντος Χάρτη δεν πρέπει να ερμηνεύεται ως περιορίζουσα ή θίγουσα τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες που αναγνωρίζονται στα αντίστοιχα πεδία εφαρμογής από το δίκαιο της Ένωσης, το διεθνές δίκαιο καθώς και από τις διεθνείς συμβάσεις, στις οποίες είναι μέρη η Ένωση, ή όλα τα κράτη μέλη, και ιδίως από την [ΕΣΔΑ], καθώς και από τα Συντάγματα των κρατών μελών.»

IV – Η διαδικασία προσχωρήσεως

46 Κατόπιν της από 17 Μαρτίου 2010 συστάσεως της Επιτροπής, το Συμβούλιο εξέδωσε στις 4 Ιουνίου 2010 απόφαση με την οποία ενέκρινε την έναρξη διαπραγματεύσεων σχετικά με τη συμφωνία προσχωρήσεως και εξουσιοδότησε την Επιτροπή να την διαπραγματευτεί.

47 Το από 26 και 27 Απριλίου 2012 παράρτημα στο συμπληρωματικό εξουσιοδοτικό έγγραφο του Συμβουλίου για τη διεξαγωγή διαπραγματεύσεων απαριθμεί τις αρχές στις οποίες θα βασιστεί η θέσπιση των εσωτερικών διατάξεων της Ένωσης που είναι αναγκαίες για την ολοκλήρωση της προσχωρήσεως της Ένωσης στην ΕΣΔΑ (στο εξής: εσωτερικές διατάξεις). Κατά το έγγραφο αυτό, οι εσωτερικές διατάξεις θα αφορούν, μεταξύ άλλων, την εκπροσώπηση της Ένωσης ενώπιον του ΕΔΔΑ, την ενεργοποίηση του μηχανισμού παθητικής ομοδικίας ενώπιον του ΕΔΔΑ και τους κανόνες συντονισμού των ενεργειών του εναγομένου και του συνεναγόμενου στο πλαίσιο της διεξαγωγής ένδικης διαδικασίας ενώπιον του ως άνω δικαιοδοτικού οργάνου, την επιλογή των τριών υποψηφίων για τη θέση του δικαστή στο ΕΔΔΑ, το σύστημα προηγούμενης εξετάσεως εκ μέρους του Δικαστηρίου, καθώς και τις περιπτώσεις κατά τις οποίες η Ένωση θα λαμβάνει συγκεκριμένη θέση και τις περιπτώσεις κατά τις οποίες τα κράτη μέλη θα διατηρούν την ελευθερία λόγου και δράσεως εντός του ΕΔΔΑ και της Επιτροπής Υπουργών.

48 Στις 5 Απριλίου 2013 οι διαπραγματεύσεις κατέληξαν σε συμφωνία σε επίπεδο διαπραγματευτών όσον αφορά τα σχέδια των σχετικών με την προσχώρηση πράξεων. Οι διαπραγματευτές συμφώνησαν ότι όλα τα κείμενα συνιστούν ενιαίο σύνολο και ότι όλα είναι εξίσου απαραίτητα για την προσχώρηση της Ένωσης στην ΕΣΔΑ.

V – Το σχέδιο συμφωνίας

49 Το σχέδιο συμφωνίας περιλαμβάνει τις διατάξεις που κρίνονται αναγκαίες προκειμένου να μπορέσει η Ένωση να προσχωρήσει στην ΕΣΔΑ. Μια πρώτη ομάδα διατάξεων αφορά την προσχώρηση αυτή καθεαυτήν και καθιερώνει τους διαδικαστικούς μηχανισμούς που είναι αναγκαίοι για την ολοκλήρωση της προσχωρήσεως. Μια δεύτερη ομάδα διατάξεων, με αμιγώς τεχνικό ενδιαφέρον, προβλέπει, αφενός, τις τροποποιήσεις της εν λόγω Συμβάσεως που επιβάλλονται εκ του λόγου ότι αυτή καταρτίστηκε για να εφαρμόζεται στα κράτη μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, ενώ η Ένωση δεν είναι ούτε κράτος ούτε μέλος του διεθνούς αυτού οργανισμού. Αφετέρου, προβλέπονται διατάξεις σχετικές με άλλες πράξεις που συνδέονται με την ΕΣΔΑ καθώς και οι τελικές διατάξεις σχετικά με την έναρξη της ισχύος και την κοινοποίηση των κυρωτικών πράξεων ή των πράξεων προσχωρήσεως.

A– Οι διατάξεις που διέπουν αυτή καθεαυτήν την προσχώρηση

50 Λαμβανομένου υπόψη του άρθρου 59, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ, το άρθρο 1, παράγραφος 1, του σχεδίου συμφωνίας ορίζει ότι, με τη συμφωνία αυτή, η Ένωση προσχωρεί στην ΕΣΔΑ, στο πρόσθετο πρωτόκολλο και στο πρωτόκολλο αριθ. 6, ήτοι στα δύο πρωτόκολλα στα οποία είναι ήδη συμβαλλόμενα μέρη όλα τα κράτη μέλη.

- 51 Το άρθρο 1, παράγραφος 2, του σχεδίου συμφωνίας τροποποιεί το άρθρο 59, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ προκειμένου, αφενός, να καταστήσει δυνατή τη μεταγενέστερη προσχώρηση της Ένωσης σε άλλα πρωτόκολλα, η προσχώρηση δε αυτή θα διέπεται, *mutatis mutandis*, από τις σχετικές διατάξεις κάθε πρωτοκόλλου, και, αφετέρου, να διευκρινίσει ότι η συμφωνία προσχωρήσεως «αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της [ΕΣΔΑ]».
- 52 Κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, του σχεδίου συμφωνίας, η Ένωση, κατά τον χρόνο της υπογραφής ή της δηλώσεως με την οποία συναινεί στη δέσμευσή της από τις διατάξεις της συμφωνίας προσχωρήσεως δυνάμει του άρθρου 10 αυτής, δύναται να διατυπώσει επιφυλάξεις σε σχέση με την ΕΣΔΑ και με το πρόσθετο πρωτόκολλό της, δυνάμει του άρθρου 57 αυτής. Αντιθέτως, το άρθρο 4 του πρωτοκόλλου αριθ. 6 ορίζει ότι δεν είναι αποδεκτή καμία επιφύλαξη σε σχέση με το πρωτόκολλο αυτό. Επιπλέον, το άρθρο 2, παράγραφος 2, του σχεδίου συμφωνίας εισάγει στο προαναφερθέν άρθρο 57 μια νέα φράση κατά την οποία η Ένωση, «κατά τον χρόνο της προσχωρήσεως στην [ΕΣΔΑ], δύναται να διατυπώσει επιφύλαξη σχετικά με συγκεκριμένη διάταξη της Συμβάσεως, στο μέτρο κατά το οποίο μια διάταξη του [δικαίου της Ένωσης] που ισχύει κατά τον χρόνο αυτό δεν είναι σύμφωνη προς την εν λόγω διάταξη». Εξάλλου, το άρθρο 11 του σχεδίου συμφωνίας διευκρινίζει ότι δεν επιτρέπεται καμία επιφύλαξη σε σχέση με τις διατάξεις της συμφωνίας αυτής.
- 53 Κατά το άρθρο 1, παράγραφος 3, του σχεδίου συμφωνίας, η προσχώρηση στην ΕΣΔΑ και στα πρωτόκολλά της, αφενός, επιβάλλει υποχρεώσεις στην Ένωση μόνον όσον αφορά πράξεις, μέτρα ή παραλείψεις των θεσμικών οργάνων, των λοιπών οργάνων, των οργανισμών ή των υπηρεσιών της ή προσώπων που ενεργούν εξ ονόματος αυτών. Αφετέρου, καμία από τις διατάξεις της Συμβάσεως ή των πρωτοκόλλων της δεν μπορεί να επιβάλει στην Ένωση την υποχρέωση να εκπληρώσει πράξη ή να λάβει μέτρο για τα οποία δεν έχει αρμοδιότητα δυνάμει του δικαίου της Ένωσης.
- 54 Αντιστρόφως, το άρθρο 1, παράγραφος 4, πρώτη περίοδος, του σχεδίου συμφωνίας διευκρινίζει ότι, για τους σκοπούς της ΕΣΔΑ, των πρωτοκόλλων της και της συμφωνίας προσχωρήσεως, πράξη, μέτρο ή παράλειψη των οργάνων ενός κράτους μέλους ή προσώπων που ενεργούν εξ ονόματος του καταλογίζονται στο συγκεκριμένο κράτος μέλος, ακόμη και όταν η εν λόγω πράξη, μέτρο ή παράλειψη έχουν συντελεστεί κατά την εφαρμογή, εκ μέρους του κράτους αυτού, του δικαίου της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των αποφάσεων που λαμβάνονται βάσει των Συνθηκών ΕΕ και ΛΕΕ. Η δεύτερη περίοδος της ίδιας παραγράφου διευκρινίζει ότι, σε μια τέτοια περίπτωση, η Ένωση δεν αποκλείεται να φέρει ευθύνη, ως συνεναγόμενη, για παραβίαση που οφείλεται σε τέτοια πράξη, μέτρο ή παράλειψη, σύμφωνα ιδίως με τα οριζόμενα στο άρθρο 3 του σχεδίου συμφωνίας.
- 55 Το προαναφερθέν άρθρο 3 καθιερώνει τον μηχανισμό παθητικής ομοδικίας. Προς τον σκοπό αυτό, η παράγραφος 1 του εν λόγω άρθρου τροποποιεί το άρθρο 36 της ΕΣΔΑ, προσθέτοντάς του την παράγραφο 4 κατά την οποία, αφενός, η Ένωση ή ένα κράτος μέλος δύναται να αποκτήσει την ιδιότητα του συνεναγόμενου σε ένδικη διαδικασία ενώπιον του ΕΔΔΑ στις περιπτώσεις που προβλέπονται, κατ' ουσίαν, στις παραγράφους 2 έως 8 του προαναφερθέντος άρθρου 3 και, αφετέρου, ο συνεναγόμενος είναι διάδικος στην υπόθεση.
- 56 Το άρθρο 3, παράγραφοι 2 έως 8, του σχεδίου συμφωνίας έχει ως εξής:
- «2. Όταν η προσφυγή στρέφεται κατά ενός ή περισσότερων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ένωση δύναται να αποκτήσει την ιδιότητα της συνεναγόμενης σε ένδικη διαδικασία που έχει σχέση με προβαλλόμενη παραβίαση η οποία έχει κοινοποιηθεί από το [ΕΔΔΑ], εφόσον προκύπτει ότι με τον σχετικό ισχυρισμό αμφισβητείται το συμβατό ορισμένης διατάξεως του δικαίου [της Ένωσης], συμπεριλαμβανομένων των αποφάσεων που λαμβάνονται βάσει της [Συνθήκης ΕΕ] και της [Συνθήκης ΛΕΕ], με τα επίμαχα δικαιώματα που κατοχυρώνει η [ΕΣΔΑ] ή τα πρωτόκολλά της στα οποία έχει προσχωρήσει η [Ένωση], ιδίως στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η παραβίαση αυτή θα μπορούσε να έχει αποφευχθεί μόνο μέσω της μη συμμορφώσεως προς ορισμένη υποχρέωση που απορρέει από το δίκαιο της [Ένωσης].

3. Όταν η προσφυγή στρέφεται κατά της [Ενωσης], τα [κράτη μέλη] δύνανται να αποκτήσουν την ιδιότητα του συνεναγόμενου σε διαδικασία που έχει σχέση με προβαλλόμενη παραβίαση η οποία έχει κοινοποιηθεί από το [ΕΔΔΑ], εφόσον προκύπτει ότι με τον σχετικό ισχυρισμό αμφισβητείται το συμβατό ορισμένης διατάξεως της [Συνθήκης ΕΕ] ή της [Συνθήκης ΛΕΕ] ή οποιασδήποτε άλλης διατάξεως που έχει το ίδιο νομικό κύρος σύμφωνα με τις προαναφερθείσες νομικές πράξεις με τα επίμαχα δικαιώματα που κατοχυρώνει η [ΕΣΔΑ] ή τα πρωτόκολλα της στα οποία έχει προσχωρήσει η [Ενωση], ιδίως στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η παραβίαση αυτή θα μπορούσε να έχει αποφευχθεί μόνο μέσω της μη συμμορφώσεως προς ορισμένη υποχρέωση που απορρέει από τις εν λόγω νομικές πράξεις.
4. Όταν η προσφυγή απευθύνεται και κοινοποιείται συγχρόνως στην [Ενωση] και σε ένα ή περισσότερα κράτη μέλη, επιτρέπεται η μεταβολή της ιδιότητας του εναγομένου σε συνεναγόμενο εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παραγράφου 2 ή της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου.
5. Ένα [Συμβαλλόμενο μέρος] αποκτά την ιδιότητα του συνεναγόμενου είτε αποδεχόμενο πρόσκληση του [ΕΔΔΑ], είτε με απόφαση του [ΕΔΔΑ] κατόπιν αιτήσεως του ίδιου του [Συμβαλλόμενου μέρους]. Το [ΕΔΔΑ], οσάκις προσκαλεί ένα [Συμβαλλόμενο μέρος] να μετάσχει στην ένδικη διαδικασία ως συνεναγόμενο και οσάκις αποφαινεται επί σχετικής αιτήσεως, ζητεί από όλους τους μετέχοντες στην εν λόγω διαδικασία να διατυπώσουν την άποψή τους. Το [ΕΔΔΑ], οσάκις αποφαινεται επί σχετικής αιτήσεως, εκτιμά, υπό το πρίσμα των επιχειρημάτων που έχει προβάλει το ενδιαφερόμενο [Συμβαλλόμενο μέρος], κατά πόσον μπορεί ευλόγως να γίνει δεκτό ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παραγράφου 2 ή της παραγράφου 3 του παρόντος άρθρου.
6. Όταν η [Ενωση] είναι συνεναγόμενη σε ένδικη διαδικασία και όταν το [Δικαστήριο] δεν έχει ακόμη εξετάσει το συμβατό ορισμένης διατάξεως του δικαίου της [Ενωσης] με τα επίμαχα δικαιώματα που κατοχυρώνει η [ΕΣΔΑ] ή τα πρωτόκολλα της στα οποία έχει προσχωρήσει η [Ενωση], δυνάμει της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου, παρέχεται ο αναγκαίος χρόνος στο [Δικαστήριο] για να προβεί στην εν λόγω εξέταση και, ακολούθως, στους διαδίκους για να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους ενώπιον του [ΕΔΔΑ]. Η [Ενωση] μεριμνά ώστε η εν λόγω εξέταση να διεξάγεται ταχέως, προκειμένου να μην παρατείνεται αδικαιολόγητα η διαδικασία ενώπιον του [ΕΔΔΑ]. Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου δεν θίγουν τις εξουσίες του [ΕΔΔΑ].
7. Αν διαπιστωθεί παραβίαση σε σχέση με την οποία ένα [Συμβαλλόμενο μέρος] είναι συνεναγόμενο στη σχετική ένδικη διαδικασία, ο εναγόμενος και ο συνεναγόμενος φέρουν από κοινού την ευθύνη για την παραβίαση αυτή, εκτός αν το [ΕΔΔΑ], βάσει των επιχειρημάτων που έχει προβάλει ο εναγόμενος και ο συνεναγόμενος και αφού ακούσει την άποψη του προσφεύγοντος, αποφανθεί ότι η ευθύνη βαρύνει μόνο τον έναν εξ αυτών.
8. Το παρόν άρθρο εφαρμόζεται στις προσφυγές που ασκούνται από την ημερομηνία ενάρξεως της παρούσας [συμφωνίας προσχωρήσεως].»
- 57 Τέλος, το άρθρο 5 του σχεδίου συμφωνίας διευκρινίζει ότι οι ένδικες διαδικασίες ενώπιον του Δικαστηρίου δεν πρέπει να ερμηνεύονται ως διεθνείς διαδικασίες που διερευνούν ή επιλύουν διαφορές κατά την έννοια του άρθρου 35, παράγραφος 2, στοιχείο β', της ΕΣΔΑ ή ως τρόποι επιλύσεως διαφορών κατά την έννοια του άρθρου 55 αυτής.
- B – Οι λοιπές διατάξεις
- 58 Κατά πρώτο λόγο, ορισμένες διατάξεις αποσκοπούν καταρχάς στην προσαρμογή των διατάξεων της ΕΣΔΑ ή των πρωτοκόλλων της στις οποίες τα Συμβαλλόμενα μέρη αναφέρονται ως «κράτη» ή οι οποίες κάνουν αναφορά σε στοιχεία που περιλαμβάνονται στην έννοια του κράτους.

- 59 Ειδικότερα, το άρθρο 1, παράγραφος 5, του σχεδίου συμφωνίας περιλαμβάνει μια ερμηνευτική ρήτρα κατά την οποία οι όροι «κράτος», «κράτη», «συμβαλλόμενα κράτη», «εθνικό δίκαιο», «διοικητικές υπηρεσίες του κράτους», «εθνικοί νόμοι», «εθνική αρχή», «εσωτερικό», «εθνική ασφάλεια», «οικονομική ευημερία της χώρας», «εδαφική ακεραιότητα», «ζωή του έθνους», που περιλαμβάνονται σε διάφορες διατάξεις της ΕΣΔΑ και ορισμένων πρωτοκόλλων της θα πρέπει, μετά την προσχώρηση, να νοούνται ως ισχύοντες, *mutatis mutandis*, και έναντι της Ένωσης ως Συμβαλλομένου μέρους.
- 60 Όσον αφορά ειδικότερα τα ζητήματα της κατά τόπον εφαρμογής, σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 6, του σχεδίου συμφωνίας, η φράση «όλα τα εξαρτώμενα εκ της δικαιοδοσίας των πρόσωπα» που περιλαμβάνεται στο άρθρο 1 της ΕΣΔΑ πρέπει να νοείται, σε σχέση με την Ένωση, ως αναφερόμενη στα πρόσωπα που βρίσκονται στο έδαφος των κρατών μελών επί των οποίων εφαρμόζονται οι Συνθήκες ΕΕ και ΛΕΕ. Η φράση αυτή, στο μέτρο κατά το οποίο αναφέρεται σε πρόσωπα που δεν βρίσκονται στο έδαφος ενός Συμβαλλομένου μέρους, πρέπει να νοείται ως αναφερόμενη στα πρόσωπα τα οποία, αν η προβαλλόμενη παραβίαση καταλογιζόταν σε Συμβαλλόμενο μέρος που είναι κράτος, θα υπάγονταν στη δικαιοδοσία του εν λόγω Συμβαλλομένου μέρους. Επιπλέον, η παράγραφος 7 του ίδιου άρθρου ορίζει ότι, όσον αφορά την Ένωση, οι όροι «χώρα», «έδαφος» και «έδαφος κράτους», που περιλαμβάνονται σε διάφορες διατάξεις της ΕΣΔΑ και ορισμένων πρωτοκόλλων της, αναφέρονται στο έδαφος καθενός από τα κράτη μέλη επί των οποίων εφαρμόζονται οι Συνθήκες ΕΕ και ΛΕΕ.
- 61 Στη συνέχεια, το άρθρο 1, παράγραφος 8, του σχεδίου συμφωνίας τροποποιεί το άρθρο 59, παράγραφος 5, της ΕΣΔΑ ορίζοντας ότι στο εξής ο Γενικός Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρώπης θα κοινοποιεί και στην Ένωση την έναρξη ισχύος της Συμβάσεως, τα ονόματα των Συμβαλλομένων μερών που θα την έχουν κυρώσει ή θα έχουν προσχωρήσει σε αυτήν, καθώς και την κατάθεση κάθε κυρωτικού εγγράφου ή πράξεως προσχωρήσεως που λαμβάνει χώρα μεταγενέστερα.
- 62 Τέλος, το άρθρο 4 του σχεδίου συμφωνίας τροποποιεί την πρώτη περίοδο του άρθρου 29, παράγραφος 2, της ΕΣΔΑ καθώς και τον τίτλο του άρθρου 33 αυτής αντικαθιστώντας τους όρους «προσφυγές [κρατών]» και «διακρατικές υποθέσεις», αντιστοίχως, με τους όρους «προσφυγές μεταξύ Συμβαλλομένων μερών» και «υποθέσεις μεταξύ Συμβαλλομένων μερών».
- 63 Κατά δεύτερο λόγο, ορισμένες τροποποιήσεις της ΕΣΔΑ κρίθηκαν αναγκαίες λόγω του γεγονότος ότι η Ένωση δεν είναι μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης.
- 64 Συναφώς, το άρθρο 6, παράγραφος 1, του σχεδίου συμφωνίας προβλέπει ότι αντιπροσωπεία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου δικαιούται να συμμετέχει με δικαίωμα ψήφου στις συνεδριάσεις της Συνελεύσεως όταν αυτή ασκεί τα καθήκοντά της σχετικά με την εκλογή των δικαστών στο ΕΔΔΑ. Ο αριθμός των μελών της εν λόγω αντιπροσωπείας θα είναι ίσος με εκείνον της αντιπροσωπείας του κράτους μέλους του Συμβουλίου της Ευρώπης με τον μεγαλύτερο αριθμό αντιπροσώπων. Κατά την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου, «[ο]ι λεπτομερείς κανόνες της συμμετοχής των αντιπροσώπων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις συνεδριάσεις της [Συνελεύσεως] και των εκάστοτε οργάνων της καθορίζονται από τη [Συνέλευση] σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο».
- 65 Όσον αφορά την Επιτροπή Υπουργών, καταρχάς, το άρθρο 7, παράγραφος 1, του σχεδίου συμφωνίας τροποποιεί το άρθρο 54 της ΕΣΔΑ προσθέτοντάς του μια νέα παράγραφο 1, κατά την οποία «[τ]α πρωτόκολλα της [Συμβάσεως αυτής] εγκρίνονται από την Επιτροπή Υπουργών». Στη συνέχεια, κατά την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου, η Ένωση δικαιούται να συμμετέχει με δικαίωμα ψήφου στις συνεδριάσεις της Επιτροπής Υπουργών όταν η τελευταία λαμβάνει αποφάσεις βάσει ορισμένων διατάξεων της ΕΣΔΑ, και συγκεκριμένα των άρθρων 26, παράγραφος 2 (μείωση του αριθμού των δικαστών των τμημάτων), 39, παράγραφος 4 (εποπτεία της εκτελέσεως φιλικού διακανονισμού), 46, παράγραφοι 2 έως 5 (εκτέλεση των αποφάσεων του ΕΔΔΑ), 47 (αίτηση γνωμοδοτήσεως) και 54, παράγραφος 1 (εξουσίες της Επιτροπής Υπουργών). Επιπλέον, η παράγραφος 3 του εν λόγω άρθρου 7 προβλέπει ότι, πριν από την έγκριση κάθε πράξεως σχετικής με την ΕΣΔΑ ή με ένα από τα πρωτόκολλά της στα οποία έχει προσχωρήσει η Ένωση, κάθε πράξεως σχετικής με τις αποφάσεις της

Επιτροπής Υπουργών βάσει των διατάξεων που μνημονεύονται στην παράγραφο 2 του άρθρου αυτού ή κάθε πράξεως συνδεδεμένης με την επιλογή των υποψηφίων για την εκλογή των δικαστών από τη Συνέλευση, ζητείται η γνώμη της Ένωσης στο πλαίσιο της Επιτροπής Υπουργών η οποία οφείλει να λαμβάνει δεόντως υπόψη τη θέση που διατυπώνει η Ένωση. Τέλος, το άρθρο 7, παράγραφος 4, πρώτη περίοδος, του σχεδίου συμφωνίας καθιερώνει την αρχή σύμφωνα με την οποία η άσκηση του δικαιώματος ψήφου από την Ένωση και τα κράτη μέλη της δεν θίγει την αποτελεσματική άσκηση από την Επιτροπή Υπουργών των εποπτικών καθηκόντων της βάσει των άρθρων 39 και 46 της ΕΣΔΑ (εκτέλεση φιλικών διακανονισμών και αποφάσεων του ΕΔΔΑ). Πιο συγκεκριμένα, η εν λόγω παράγραφος 4, στοιχείο α', αφού υπενθυμίζει ότι, «στις υποθέσεις στις οποίες η Επιτροπή Υπουργών εποπτεύει την τήρηση των υποχρεώσεων εκ μέρους μόνο της [Ένωσης] ή, από κοινού, εκ μέρους της [Ένωσης] και ενός ή περισσότερων κρατών μελών της, από τις Συνθήκες της [Ένωσης] προκύπτει ότι η [Ένωση] και τα κράτη μέλη της διατυπώνουν θέσεις και ψηφίζουν με συντονισμένο τρόπο», ορίζει ότι οι κανόνες για την εποπτεία της εκτελέσεως των αποφάσεων και των όρων φιλικών διακανονισμών «προσαρμόζονται κατά τέτοιο τρόπο ώστε η Επιτροπή Υπουργών να μπορεί, υπό τις συνθήκες αυτές, να ασκεί αποτελεσματικά τα καθήκοντά της». Αντιθέτως, κατά την ίδια παράγραφο 4, στοιχείο β', «[σ]ε υποθέσεις διαφορετικές από τις [μνημονευόμενες στο στοιχείο α'], όταν η Επιτροπή Υπουργών εποπτεύει την τήρηση των υποχρεώσεων εκ μέρους ενός [Συμβαλλομένου μέρους] διαφορετικού από την [Ένωση], τα [κράτη μέλη] είναι ελεύθερα, σύμφωνα με τις Συνθήκες της [Ένωσης], να διατυπώνουν τη θέση τους και να ασκούν το δικαίωμα ψήφου τους».

66 Προκειμένου ακριβώς να καταστήσουν δυνατή την εφαρμογή του προαναφερθέντος άρθρου 7, παράγραφος 4, στοιχείο α', οι διαπραγματευτές συμφώνησαν να προσθέσουν στους κανόνες για την εποπτεία της εκτελέσεως τον κανόνα 18 που επιγράφεται «Αποφάσεις και φιλικοί διακανονισμοί σε υποθέσεις στις οποίες είναι διάδικος η Ευρωπαϊκή Ένωση». Το κείμενο του νέου κανόνα 18 έχει ως εξής:

«1. Οι αποφάσεις της Επιτροπής Υπουργών οι οποίες λαμβάνονται σύμφωνα με τον κανόνα αριθ. 17 (Οριστικό ψήφισμα) των παρόντων κανόνων θεωρούνται ότι εγκρίθηκαν αν ψηφίστηκαν από πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων των αντιπροσώπων που μετείχαν στην ψηφοφορία και πλειοψηφία δύο τρίτων των αντιπροσώπων με δικαίωμα συμμετοχής στις συνεδριάσεις της Επιτροπής Υπουργών.

2. Οι αποφάσεις της Επιτροπής Υπουργών οι οποίες λαμβάνονται σύμφωνα με τον κανόνα αριθ. 10 (Απόφαση για την υποβολή στο [ΕΔΔΑ] αιτήσεως για την ερμηνεία αποφάσεως) και σύμφωνα με τον κανόνα αριθ. 11 (Προσφυγή επί παραλείψει) των παρόντων κανόνων θεωρούνται ότι εγκρίθηκαν αν ψηφίστηκαν από το ένα τέταρτο των αντιπροσώπων με δικαίωμα συμμετοχής στις συνεδριάσεις της Επιτροπής Υπουργών.

3. Οι αποφάσεις σχετικά με διαδικαστικά ζητήματα και με αιτήματα πληροφοριών θεωρούνται ότι εγκρίθηκαν αν ψηφίστηκαν από το ένα πέμπτο των αντιπροσώπων με δικαίωμα συμμετοχής στις συνεδριάσεις της Επιτροπής Υπουργών.

4. Για την τροποποίηση των διατάξεων του παρόντος κανόνα απαιτείται συναίνεση όλων των [Συμβαλλόμενων μερών] στην [ΕΣΔΑ].»

67 Όσον αφορά τη συμμετοχή στις δαπάνες που συνδέονται με την ΕΣΔΑ, το άρθρο 8 του σχεδίου συμφωνίας ορίζει ότι η Ένωση καταβάλλει στον προϋπολογισμό του Συμβουλίου της Ευρώπης ετήσια εισφορά η οποία προορίζεται για τα έξοδα λειτουργίας της Συμβάσεως αυτής και προστίθεται στις εισφορές των λοιπών Συμβαλλομένων μερών.

68 Κατά τρίτο λόγο, το σχέδιο συμφωνίας περιλαμβάνει διάταξη σχετικά με τις σχέσεις μεταξύ της ΕΣΔΑ και άλλων συμφωνιών που συνάπτονται στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης και έχουν σχέση με τη Σύμβαση αυτή. Ειδικότερα, κατά το άρθρο 9, παράγραφος 1, του σχεδίου συμφωνίας, η Ένωση δεσμεύεται να τηρεί, εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων της, τα άρθρα 1 έως 6 της Ευρωπαϊκής

Συμφωνίας σχετικά με πρόσωπα τα οποία συμμετέχουν σε διαδικασίες ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, η οποία συνάφθηκε στο Στρασβούργο στις 5 Μαρτίου 1996, τα άρθρα 1 έως 19 της γενικής συμφωνίας περί των προνομίων και ασυλιών του Συμβουλίου της Ευρώπης, που συνάφθηκε στο Παρίσι στις 2 Σεπτεμβρίου 1949, τα άρθρα 2 έως 6 του πρόσθετου πρωτοκόλλου στη γενική συμφωνία περί των προνομίων και ασυλιών του Συμβουλίου της Ευρώπης, που συνάφθηκε στο Στρασβούργο στις 6 Νοεμβρίου 1952, και τα άρθρα 1 έως 6 του έκτου πρόσθετου πρωτοκόλλου στη γενική συμφωνία περί των προνομίων και των ασυλιών του Συμβουλίου της Ευρώπης, που υπογράφηκε στο Στρασβούργο στις 5 Μαρτίου 1996. Εξάλλου, το άρθρο 9, παράγραφος 2, του σχεδίου συμφωνίας προβλέπει ότι, για την εφαρμογή καθεμίας από τις ως άνω πράξεις, τα Συμβαλλόμενα μέρη στις πράξεις αυτές δεσμεύονται να αντιμετωπίζουν την Ένωση ως Συμβαλλόμενο μέρος. Οι παράγραφοι 3 και 4 του ίδιου άρθρου προβλέπουν, αντιστοίχως, τη διαβούλευση με την Ένωση κατά την τροποποίηση των εν λόγω πράξεων και την κοινοποίηση στην Ένωση ενεργειών όπως η υπογραφή, η κατάθεση, η ημερομηνία ενάρξεως ισχύος ή κάθε άλλη σχετική πράξη.

- 69 Τέλος, τα άρθρα 10 και 12 του σχεδίου συμφωνίας, που επιγράφονται αντιστοίχως «Υπογραφή και έναρξη ισχύος» και «Κοινοποιήσεις», περιλαμβάνουν τις τελικές διατάξεις.
- 70 Επιπλέον, διευκρινίζεται ότι, κατά το σχέδιο δηλώσεως, στοιχείο α', «[κ]ατά την προσχώρησή της στην [ΕΣΔΑ], η [Ένωση] μεριμνά [...] ώστε, όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 3, παράγραφος 2, της συμφωνίας προσχωρήσεως, να ζητεί να μετέχει σε ένδικη διαδικασία ενώπιον του [ΕΔΔΑ] ως συναναγόμενη ή να αποδέχεται σχετική πρόσκληση εκ μέρους του [ΕΔΔΑ] [...]».

VI – Οι εκτιμήσεις που διατύπωσε η Επιτροπή με την αίτηση γνωμοδοτήσεως

A – Επί του παραδεκτού

- 71 Κατά την Επιτροπή, η αίτηση γνωμοδοτήσεως που υπέβαλε είναι παραδεκτή, διότι, αφενός, το Δικαστήριο διαθέτει όλα τα επαρκή στοιχεία για να εξετάσει το συμβατό του σχεδίου συμφωνίας με τις Συνθήκες και, αφετέρου, τα σχέδια των σχετικών με την προσχώρηση πράξεων, δεδομένου ότι αποτέλεσαν αντικείμενο συμφωνίας σε επίπεδο διαπραγματευτών, βρίσκονται σε αρκούντως ώριμο στάδιο ώστε να μπορούν να χαρακτηριστούν ως «σχεδιαζόμενη συμφωνία» κατά την έννοια του άρθρου 218, παράγραφος 11, ΣΛΕΕ. Επιπλέον, το γεγονός ότι απαιτείται ακόμη η θέσπιση των εσωτερικών διατάξεων δεν πρέπει να επηρεάσει το παραδεκτό της αιτήσεως γνωμοδοτήσεως, δεδομένου ότι οι διατάξεις αυτές μπορούν να θεσπιστούν μόνο μετά τη σύναψη της συμφωνίας προσχωρήσεως.

B – Επί της ουσίας

- 72 Επί της ουσίας, η Επιτροπή εξετάζει κατά πόσον το σχέδιο συμφωνίας συνάδει με τις διάφορες απαιτήσεις που επιβάλλει τόσο το άρθρο 6, παράγραφος 2, ΣΕΕ όσο και το πρωτόκολλο αριθ. 8 ΕΕ. Εξάλλου, εκθέτει επίσης επιχειρήματα προκειμένου να αποδείξει ότι η σχεδιαζόμενη συμφωνία σέβεται την αυτονομία της έννομης τάξεως της Ένωσης σε σχέση με τους επιδιωκόμενους από την Ένωση σκοπούς. Ειδικότερα, κατά την Επιτροπή, θα πρέπει να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να κληθούν το ΕΔΔΑ ή ακόμη η Επιτροπή Υπουργών, όταν κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους δυνάμει της ΕΣΔΑ επιλαμβάνονται διαφορές σχετικής με την ερμηνεία ή την εφαρμογή μίας ή περισσότερων διατάξεων της Συμβάσεως αυτής ή της συμφωνίας προσχωρήσεως, να ερμηνεύσουν έννοιες οι οποίες περιέχονται στις εν λόγω πράξεις κατά τρόπο που θα είχε ως αποτέλεσμα να αποφανθούν επί των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων της Ένωσης και των κρατών μελών της.
- 73 Η Επιτροπή, στο τέλος της αναλύσεώς της, συνάγει το συμπέρασμα ότι η εν λόγω συμφωνία είναι συμβατή με τις Συνθήκες.

1. 1. Το άρθρο 1, στοιχείο α', του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ

- 74 Κατά την Επιτροπή, η απαίτηση που επιβάλλει το άρθρο 1, στοιχείο α', του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ, σχετικά με τη διαφύλαξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της Ένωσης και του δικαίου της Ένωσης όσον αφορά τις ειδικές διαδικασίες της ενδεχόμενης συμμετοχής της στα όργανα ελέγχου που προβλέπει η ΕΣΔΑ, έχει ως σκοπό να διασφαλίσει ότι η Ένωση μετέχει, όπως οποιοδήποτε άλλο Συμβαλλόμενο μέρος, στα όργανα ελέγχου της Συμβάσεως αυτής, και συγκεκριμένα στο ΕΔΔΑ, στη Συνέλευση και στην Επιτροπή Υπουργών.
- 75 Το σχέδιο συμφωνίας διασφαλίζει τη συμμετοχή στα εν λόγω όργανα ελέγχου.
- 76 Ειδικότερα, όσον αφορά το ΕΔΔΑ, δεν υφίσταται καμία ανάγκη τροποποίησης της ΕΣΔΑ προκειμένου να καταστεί δυνατή η παρουσία ενός δικαστή εκλεγμένου για την Ένωση, δεδομένου ότι το άρθρο 22 της Συμβάσεως αυτής ορίζει ότι για κάθε Συμβαλλόμενο μέρος εκλέγεται ένας δικαστής. Αναφορικά με την εκλογή των δικαστών του ΕΔΔΑ από τη Συνέλευση, το άρθρο 6, παράγραφος 1, του σχεδίου συμφωνίας ορίζει ότι αντιπροσωπεία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου συμμετέχει με δικαίωμα ψήφου στις σχετικές συνεδριάσεις της Συνελεύσεως. Ως προς την Επιτροπή Υπουργών, το άρθρο 7, παράγραφος 2, του σχεδίου συμφωνίας προβλέπει ότι η Ένωση δικαιούται να συμμετέχει, με δικαίωμα ψήφου, στις συνεδριάσεις της Επιτροπής Υπουργών όταν αυτή λαμβάνει αποφάσεις κατ' ενάσκηση των αρμοδιοτήτων που της έχει αναθέσει η ΕΣΔΑ. Συναφώς, η Ένωση διαθέτει μία ψήφο, όπως ακριβώς και τα λοιπά 47 Συμβαλλόμενα μέρη.
- 77 Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η υποχρέωση ειλικρινούς συνεργασίας επιβάλλει στην Ένωση και στα κράτη μέλη να ενεργούν με συντονισμένο τρόπο όταν διατυπώνουν θέσεις ή ψηφίζουν σχετικά με την εκτέλεση αποφάσεως την οποία εκδίδει το ΕΔΔΑ σε βάρος της Ένωσης ή σε βάρος κράτους μέλους και με την οποία διαπιστώνεται, στο πλαίσιο ένδικης διαδικασίας στην οποία η Ένωση είναι συνεναγόμενη, παραβίαση της ΕΣΔΑ. Κατά την Επιτροπή, από τα ανωτέρω έπεται ότι, μετά την προσχώρηση, η Ένωση και τα κράτη μέλη θα διαθέτουν συνολικά 29 ψήφους επί συνόλου 48 ψήφων εντός της Επιτροπής Υπουργών και θα έχουν, με τις δικές του μόνο ψήφους, ευρεία πλειοψηφία εντός της ως άνω Επιτροπής. Επομένως, προκειμένου να διαφυλαχθεί τόσο η αποτελεσματικότητα του μηχανισμού ελέγχου όσο και η ουσιαστική ισότητα των Συμβαλλομένων μερών, το άρθρο 7, παράγραφος 4, στοιχείο α', δεύτερη περίοδος, του σχεδίου συμφωνίας ορίζει ότι οι κανόνες για την εποπτεία της εκτελέσεως προσαρμόζονται κατά τρόπο ώστε η Επιτροπή Υπουργών να έχει τη δυνατότητα να ασκεί τα καθήκοντά της αποτελεσματικά. Προς τον σκοπό αυτό, το σχέδιο του κανόνα 18 προβλέπει ειδικούς κανόνες ψηφοφορίας. Κατά την παράγραφο 4 του σχεδίου αυτού, ενδεχόμενη τροποποίηση των προαναφερθέντων κανόνων απαιτεί τη συναίνεση όλων των Συμβαλλομένων μερών.
- 78 Τέλος, όταν η Επιτροπή Υπουργών, βάσει των γενικών αρμοδιοτήτων της που απορρέουν από το άρθρο 15 του καταστατικού του Συμβουλίου της Ευρώπης, εκδίδει πράξεις ή κείμενα που στερούνται δεσμευτικών έννομων αποτελεσμάτων, η Ένωση, η οποία δεν είναι μέλος του εν λόγω διεθνούς οργανισμού, δεν θα είναι δυνατό να συμμετέχει, με δικαίωμα ψήφου, στη λήψη των συγκεκριμένων αποφάσεων. Ως εκ τούτου, το άρθρο 7, παράγραφος 3, του σχεδίου συμφωνίας απαιτεί, πριν από την έκδοση τέτοιων κειμένων ή πράξεων, να ζητείται η γνώμη της Ένωσης και η ίδια διάταξη διευκρινίζει ότι η Επιτροπή Υπουργών λαμβάνει δεόντως υπόψη τη θέση που διατυπώνει η Ένωση.
2. Το άρθρο 1, στοιχείο β', του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ
- 79 Ως προς την απαίτηση που επιβάλλει το άρθρο 1, στοιχείο β', του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ σχετικά με τη διαφύλαξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της Ένωσης και του δικαίου της Ένωσης όσον αφορά τους μηχανισμούς που απαιτούνται για να εξασφαλίζεται ότι οι προσφυγές που ασκούν κράτη μη μέλη και οι ατομικές προσφυγές ορθώς στρέφονται κατά των κρατών μελών ή/και της Ένωσης, ανάλογα με την περίπτωση, η Επιτροπή επισημαίνει ότι, αν η προβαλλόμενη ενώπιον του ΕΔΔΑ παραβίαση της ΕΣΔΑ αναφορικά με ορισμένη πράξη ή παράλειψη Συμβαλλομένου μέρους συνδέεται με άλλη νομική διάταξη, το συμβατό της διατάξεως αυτής με την ως άνω Σύμβαση τίθεται εν αμφιβόλω, με συνέπεια ο έλεγχος που ασκείται από τα όργανα της ΕΣΔΑ να αφορά κατ' ανάγκη την εν λόγω διάταξη. Πάντως, σε αντίθεση με την περίπτωση οποιουδήποτε άλλου Συμβαλλομένου

μέρους που φέρει συγχρόνως την ευθύνη για ορισμένη πράξη καθώς και για τη διάταξη επί της οποίας στηρίζεται η εν λόγω πράξη, όταν η προβαλλόμενη ενώπιον του ΕΔΔΑ παραβίαση, αναφορικά με ορισμένη πράξη ή παράλειψη κράτους μέλους, συνδέεται με διάταξη του δικαίου της Ένωσης, η Ένωση, ως Συμβαλλόμενο μέρος από το οποίο προέρχεται η διάταξη αυτή, δεν θα είναι διάδικος στην ένδικη διαδικασία ενώπιον του ΕΔΔΑ. Το ίδιο θα ισχύει και για τα κράτη μέλη, στο σύνολό τους, όταν η προβαλλόμενη ενώπιον του ΕΔΔΑ παραβίαση, αναφορικά με ορισμένη πράξη ή παράλειψη θεσμικού ή άλλου οργάνου, οργανισμού ή υπηρεσίας της Ένωσης, συνδέεται με διάταξη των Συνθηκών, την ευθύνη για τις οποίες φέρουν μόνο τα κράτη μέλη.

- 80 Προκειμένου, στις δύο αυτές περιπτώσεις, να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να μην μπορεί το Συμβαλλόμενο μέρος που εξέδωσε την επίμαχη διάταξη να μετάσχει στην ένδικη διαδικασία ενώπιον του ΕΔΔΑ ή να δεσμεύεται ενδεχομένως από τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 46, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ όσον αφορά την τυχόν τροποποίηση ή την κατάργηση της εν λόγω διατάξεως, το σχέδιο συμφωνίας προβλέπει ειδικούς δικονομικούς κανόνες οι οποίοι καθιερώνουν τον μηχανισμό της παθητικής ομοδικίας. Ειδικότερα, το άρθρο 3 του σχεδίου συμφωνίας παρέχει τη δυνατότητα, αφενός, στην Ένωση να αποκτά την ιδιότητα της συνεναγόμενης σε περίπτωση προβολής ισχυρισμού περί παραβίασεως με τον οποίο αμφισβητείται το συμβατό ορισμένης διατάξεως του δικαίου της Ένωσης με την ΕΣΔΑ και, αφετέρου, στα κράτη μέλη να αποκτούν την ιδιότητα των συνεναγόμενων σε περίπτωση προβολής ισχυρισμού περί παραβίασεως με τον οποίο αμφισβητείται το συμβατό ορισμένης διατάξεως των Συνθηκών με την προαναφερθείσα Σύμβαση.
- 81 Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι, δυνάμει της νέας παραγράφου 4 του άρθρου 36 της ΕΣΔΑ, την οποία προσθέτει το άρθρο 3, παράγραφος 1, του σχεδίου συμφωνίας, η δεύτερη περίοδος της εν λόγω παραγράφου 4 προβλέπει ότι «[ο] συνεναγόμενος είναι διάδικος στην υπόθεση». Ειδικότερα, χαιρεί όλων των δικονομικών δικαιωμάτων που έχουν οι διάδικοι και, επομένως, δεν θεωρείται ως ένας απλός παρεμβαίνων. Εξάλλου, στην περίπτωση που ορισμένη απόφαση του ΕΔΔΑ διαπιστώσει παραβίαση της Συμβάσεως, θέτοντας κατά τον τρόπο αυτό επίσης εν αμφιβόλω ορισμένη διάταξη του δικαίου της Ένωσης, ο συνεναγόμενος, προκειμένου να συμμορφωθεί με την ως άνω απόφαση, οφείλει να άρει την παραβίαση τροποποιώντας ή καταργώντας την εν λόγω διάταξη.
- 82 Κατά την Επιτροπή, οι διατάξεις που μνημονεύονται στις τρεις προηγούμενες σκέψεις της παρούσας γνωμοδοτήσεως διαφυλάσσουν την αυτονομία της έννομης τάξεως της Ένωσης, όσον αφορά τις αποφάσεις που ενδέχεται να εκδώσει το ΕΔΔΑ σε σχέση με την Ένωση και τα κράτη μέλη. Κατά πρώτο λόγο, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 5, του σχεδίου συμφωνίας, η ιδιότητα του συνεναγόμενου αποκτάται είτε με την αποδοχή προσκλήσεως που απευθύνει προς τον σκοπό αυτό το ΕΔΔΑ είτε με απόφαση του τελευταίου στηριζόμενη στον εύλογο χαρακτήρα των επιχειρημάτων που προβάλλονται με την αίτηση του ενδιαφερόμενου Συμβαλλομένου μέρους. Επομένως, το ΕΔΔΑ δεν θα καλείται να ερμηνεύει παρεμπιπτόντως το δίκαιο της Ένωσης όταν θα εξετάζει αν με τον ισχυρισμό περί παραβίασεως της ΕΣΔΑ αμφισβητείται η συμφωνία ορισμένης διατάξεως του δικαίου της Ένωσης με την εν λόγω Σύμβαση. Κατά δεύτερο λόγο, η παράγραφος 7 του ίδιου άρθρου 3 καθιερώνει τον κανόνα της κοινής ευθύνης του εναγομένου και του συνεναγόμενου για κάθε παραβίαση της Συμβάσεως αυτής στο πλαίσιο ένδικης διαδικασίας στην οποία είναι συνεναγόμενο ένα Συμβαλλόμενο μέρος. Επομένως, στις περιπτώσεις αυτές, το ΕΔΔΑ θα περιορίζεται στη διαπίστωση μιας τέτοιας παραβίασεως. Αντιθέτως, το ΕΔΔΑ δεν θα καλείται να αποφαινεται ευθέως σχετικά με τη φύση και το μερίδιο ευθύνης που αντιστοιχεί στην Ένωση και στο εμπλεκόμενο κράτος μέλος για την εν λόγω παραβίαση και, επομένως, να αποφαινεται έμμεσα, σχετικά με τις αντίστοιχες υποχρεώσεις της Ένωσης και του εμπλεκόμενου κράτους μέλους όσον αφορά την εκτέλεση της αποφάσεως και, ιδίως, τα ατομικά και γενικά μέτρα τα οποία θα πρέπει να ληφθούν για τη διασφάλιση της εκτελέσεως αυτής. Επιπροσθέτως, κατά την ίδια παράγραφο 7, *in fine*, μόνο βάσει των επιχειρημάτων που έχουν ενδεχομένως προβληθεί από κοινού από τον εναγόμενο και από τον συνεναγόμενο θα δύναται το ΕΔΔΑ να κρίνει ότι μόνον ένας εξ αυτών φέρει την ευθύνη.

- 83 Εξάλλου, η Επιτροπή φρονεί ότι το σχέδιο συμφωνίας διασφαλίζει επίσης ότι η απόφαση του ΕΔΔΑ που εκδίδεται σε υπόθεση στην οποία είναι συνεναγόμενη η Ένωση δεν δύναται να επηρεάσει τις αρμοδιότητες της Ένωσης. Ειδικότερα, μια τέτοια απόφαση δεν θα μπορεί να δημιουργεί για την Ένωση υποχρεώσεις οι οποίες βαίνουν πέραν εκείνων που οφείλει να εκπληρώνει δυνάμει των αρμοδιοτήτων που της έχουν αναθέσει οι Συνθήκες.
- 84 Συγκεκριμένα, κατά την Επιτροπή, η Ένωση θα πρέπει κατ' ανάγκη να μετέχει αυτομάτως με την ιδιότητα της συνεναγόμενης στην οικεία ένδικη διαδικασία κάθε φορά που με τον ισχυρισμό περί παραβίασεως της ΕΣΔΑ λόγω πράξεως κράτους μέλους η οποία θέτει σε εφαρμογή διάταξη του δικαίου της Ένωσης αμφισβητείται το συμβατό της διατάξεως αυτής με την εν λόγω Σύμβαση. Το σχέδιο συμφωνίας καθιστά δυνατή την επίτευξη ενός τέτοιου αποτελέσματος. Ειδικότερα, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, κατά το άρθρο 3, παράγραφος 5, του προαναφερθέντος σχεδίου, το ΕΔΔΑ, όταν θα αποφαινεται επί της αιτήσεως ορισμένου Συμβαλλομένου μέρους για την απόκτηση της ιδιότητας του συνεναγόμενου, θα αξιολογεί αν, υπό το πρίσμα των επιχειρημάτων που προβάλλει το εν λόγω Συμβαλλόμενο μέρος, μπορεί ευλόγως να γίνει δεκτό ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις που προβλέπει, ανάλογα με την περίπτωση, η παράγραφος 2 ή η παράγραφος 3 του ίδιου άρθρου. Εξάλλου, οι εκτιμήσεις αυτές ισχύουν *mutatis mutandis* και για τα κράτη μέλη όταν με τον ισχυρισμό περί παραβίασεως της ΕΣΔΑ λόγω πράξεως της Ένωσης αμφισβητείται το συμβατό των Συνθηκών με την εν λόγω Σύμβαση. Εντούτοις, η Επιτροπή προσθέτει συναφώς ότι, σε μια τέτοια περίπτωση, η τήρηση της υποχρέωσης ειλικρινούς συνεργασίας επιτάσσει να εκπροσωπούνται τα κράτη μέλη ενώπιον του ΕΔΔΑ από έναν και μόνο πληρεξούσιο, απαίτηση η οποία θα πρέπει να περιληφθεί στις εσωτερικές διατάξεις.
3. Τα άρθρα 6, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, ΣΕΕ και 2, πρώτη περίοδος, του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ
- 85 Όσον αφορά την απαίτηση που επιβάλλουν τα άρθρα 6, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, ΣΕΕ και 2, πρώτη περίοδος, του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ, κατά την οποία η προσχώρηση δεν πρέπει να επηρεάζει τις αρμοδιότητες της Ένωσης, όπως αυτές καθορίζονται με τις Συνθήκες, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι η προσχώρηση συνεπάγεται την υποχρέωση της Ένωσης να σέβεται τα δικαιώματα που κατοχυρώνει η ΕΣΔΑ. Πάντως, αφενός, στο μέτρο κατά το οποίο η υποχρέωση αυτή εμπεριέχει την υποχρέωση αποχής από τη λήψη μέτρου που συνιστά προσβολή των εν λόγω δικαιωμάτων, η Ένωση, μέσω της προσχωρήσεώς της στην ως άνω Σύμβαση, αποδέχεται περιορισμούς κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων που της έχουν αναθέσει τα κράτη μέλη με τις Συνθήκες. Αφετέρου, στο μέτρο κατά το οποίο η προαναφερθείσα υποχρέωση της Ένωσης εμπεριέχει την υποχρέωση λήψεως ειδικών μέτρων, το άρθρο 1, παράγραφος 3, δεύτερη περίοδος, του σχεδίου συμφωνίας ορίζει ότι καμία από τις διατάξεις της εν λόγω Συμβάσεως ή των πρωτοκόλλων της δεν μπορεί να επιβάλλει στην Ένωση την υποχρέωση να προβαίνει σε πράξη ή να λαμβάνει μέτρο για τα οποία δεν έχει αρμοδιότητα δυνάμει του δικαίου της Ένωσης. Κατά συνέπεια, οι δεσμεύσεις που αναλαμβάνει η Ένωση κατά την προσχώρηση ουδόλως επηρεάζουν τις αρμοδιότητές της.
- 86 Ομοίως, το σχέδιο συμφωνίας, κατά το μέρος που προβλέπει, αφενός, την προσχώρηση της Ένωσης όχι μόνο στην ΕΣΔΑ, αλλά επίσης στο πρόσθετο πρωτόκολλο και στο πρωτόκολλο αριθ. 6 και, αφετέρου, τη δυνατότητα προσχωρήσεως στα λοιπά υφιστάμενα πρωτόκολλα, δεν επηρεάζει τις αρμοδιότητες της Ένωσης. Ειδικότερα, η Επιτροπή φρονεί κατά κύριο λόγο ότι η Ένωση έχει αρμοδιότητα, δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 2, ΣΕΕ, να προσχωρήσει σε όλα τα υφιστάμενα πρωτόκολλα, ανεξαρτήτως του αν όλα τα κράτη μέλη είναι συμβαλλόμενα μέρη σε αυτά. Στην αντίθετη περίπτωση, ο κανόνας του άρθρου 2, δεύτερη περίοδος, του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ, κατά τον οποίο η συμφωνία προσχωρήσεως πρέπει να εξασφαλίζει ότι η προσχώρηση της Ένωσης δεν επηρεάζει την ιδιαίτερη κατάσταση των κρατών μελών όσον αφορά τα πρόσθετα πρωτόκολλα, θα καθίστατο άνευ αντικειμένου. Εξάλλου, τα εν λόγω πρωτόκολλα αποτελούν απλώς παρεπόμενες πράξεις της ΕΣΔΑ. Επομένως, η Ένωση έχει την αρμοδιότητα να συνάψει ενδεχομένως νέα πρωτόκολλα ή να προσχωρήσει σε αυτά σε μεταγενέστερο στάδιο, υπό την προϋπόθεση ότι αυτά έχουν επίσης παρεπόμενο χαρακτήρα σε σχέση με την εν λόγω Σύμβαση.

4. Τα άρθρα 1, στοιχείο β', και 2, πρώτη περίοδος, του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ
- 87 Κατά την Επιτροπή, η προσχώρηση δεν επηρεάζει τις αρμοδιότητες των θεσμικών οργάνων της Ένωσης πλην του Δικαστηρίου. Ειδικότερα, τα εν λόγω θεσμικά όργανα θα καλούνται να ασκούν τις αρμοδιότητές τους σε σχέση με την ΕΣΔΑ και με τα όργανα ελέγχου που αυτή προβλέπει κατά τον ίδιο ακριβώς τρόπο που καλούνται να το πράξουν σε σχέση με κάθε άλλη διεθνή συμφωνία καθώς και με τα όργανα τα οποία ιδρύει μια τέτοια συμφωνία ή στα οποία αναθέτει εξουσίες λήψεως αποφάσεων. Ειδικότερα, όπως προκύπτει ιδίως τόσο από το άρθρο 335 ΣΛΕΕ όσο και από τη σκέψη 94 της απόφασης *Reynolds Tobacco κ.λπ. κατά Επιτροπής* (C-131/03 P, EU:C:2006:541), η Επιτροπή εκπροσωπεί την Ένωση ενώπιον των δικαιοδοτικών οργάνων πλην εκείνων των κρατών μελών. Εν προκειμένω, η Επιτροπή θα καλείται να εκπροσωπεί την Ένωση ενώπιον του ΕΔΔΑ, ενώ, σύμφωνα με την αρχή της ειλικρινούς συνεργασίας των θεσμικών οργάνων, όταν, στο πλαίσιο ένδικης διαδικασίας ενώπιον του ΕΔΔΑ, αμφισβητείται διάταξη του δικαίου της Ένωσης που περιλαμβάνεται σε πράξη θεσμικού οργάνου διαφορετικού από την Επιτροπή, οι αρμοδιότητες του άλλου αυτού οργάνου θα διαφυλάσσονται μέσω της συμμετοχής του στην προπαρασκευή των υποβαλλόμενων στο ΕΔΔΑ διαδικαστικών εγγράφων. Επιπλέον, οσάκις η Επιτροπή Υπουργών καλείται να εκδώσει πράξεις που έχουν έννομα αποτελέσματα, θα εφαρμόζεται αυτοδικαίως η διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 218, παράγραφος 9, ΣΛΕΕ.
- 88 Όσον αφορά το Δικαστήριο και, γενικότερα, τη διαφύλαξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της Ένωσης και του δικαίου της Ένωσης αναφορικά με το σύστημα δικαστικής προστασίας, οι σχετικές εκτιμήσεις της Επιτροπής αφορούν κατ' ουσίαν τρία ζητήματα, και συγκεκριμένα την εξάντληση των εσωτερικών ενδίκων μέσων, την αποτελεσματικότητα της δικαστικής προστασίας, ιδίως όσον αφορά την κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας (στο εξής: ΚΕΠΠΑ), και τις αρμοδιότητες του Δικαστηρίου κατά τα άρθρα 258 ΣΛΕΕ, 260 ΣΛΕΕ και 263 ΣΛΕΕ. Τα δύο πρώτα ζητήματα τίθενται υπό το πρίσμα των άρθρων 6, 13 και 35, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ, κατά τα οποία, αφενός, όλες οι πράξεις των Συμβαλλομένων μερών πρέπει να μπορούν να αποτελούν το αντικείμενο αποτελεσματικής προσφυγής ενώπιον εθνικών αρχών και, αφετέρου, η άνευ αποτελέσματος εξάντληση των εσωτερικών ενδίκων μέσων συνιστά προϋπόθεση του παραδεκτού ατομικής προσφυγής ασκούμενης ενώπιον του ΕΔΔΑ.
- 89 Όσον αφορά, πρώτον, την προηγούμενη εξάντληση των εσωτερικών ενδίκων μέσων, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το σχέδιο συμφωνίας εγγυάται ότι τα μέσα έννομης προστασίας ενώπιον των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης πρέπει να εξαντλούνται προκειμένου να δύναται στη συνέχεια το ΕΔΔΑ να επιλαμβάνεται εγκύρως προσφυγής με αντικείμενο ορισμένη πράξη της Ένωσης. Ειδικότερα, κατά την Επιτροπή, αφενός, το άρθρο 1, παράγραφος 5, δεύτερη περίπτωση, του σχεδίου συμφωνίας διευκρινίζει ότι ο όρος «εσωτερικά» που περιλαμβάνεται στο άρθρο 35, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ νοείται ως αναφερόμενος επίσης, *mutatis mutandis*, στην εσωτερική έννομη τάξη της Ένωσης. Αφετέρου, το άρθρο 5 του σχεδίου συμφωνίας προβλέπει σαφώς ότι οι ένδικες διαδικασίες ενώπιον των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης δεν πρέπει να ερμηνεύονται ως διεθνείς διαδικασίες που διερευνούν ή διευθετούν διαφορές. Ως εκ τούτου, η άσκηση ενδίκων βοηθημάτων ή μέσων ενώπιον των εν λόγω δικαιοδοτικών οργάνων δεν καθιστά την προσφυγή απαράδεκτη κατά την έννοια του άρθρου 35, παράγραφος 2, στοιχείο β', της ΕΣΔΑ.
- 90 Επιπλέον, στο πλαίσιο της εισαγωγής της διαδικασίας προηγούμενης εξετάσεως εκ μέρους του Δικαστηρίου, η Επιτροπή υπογραμμίζει την ύπαρξη του ενδεχομένου να διαπιστώσει ένα δικαστήριο κράτους μέλους ότι ορισμένη πράξη ή παράλειψη του κράτους μέλους αυτού συνιστά προσβολή θεμελιώδους δικαιώματος που είναι κατοχυρωμένο σε επίπεδο Ένωσης και αντιστοιχεί σε δικαίωμα που κατοχυρώνει η ΕΣΔΑ και ότι η προσβολή αυτή συνδέεται με διάταξη του παράγωγου δικαίου της Ένωσης. Σε μια τέτοια περίπτωση, το εν λόγω εθνικό δικαστήριο δεν θα έχει την εξουσία να διαπιστώσει το ίδιο, παρεμπιπτόντως, την ακυρότητα της πράξεως της Ένωσης στην οποία περιλαμβάνεται η επίμαχη διάταξη και να την αφήσει ανεφάρμοστη, δεδομένου ότι μόνο το Δικαστήριο δύναται, στο πλαίσιο προδικαστικής παραπομπής, να κηρύξει άκυρη την εν λόγω πράξη (απόφαση *Foto-Frost*, 314/85, EU:C:1987:452, σκέψεις 11 έως 20). Αν όμως, στη συνέχεια, προβληθεί

ενώπιον του ΕΔΔΑ, σε σχέση με την ίδια πράξη ή παράλειψη, προσβολή του ίδιου θεμελιώδους δικαιώματος, όπως αυτό κατοχυρώνεται με την εν λόγω Σύμβαση, και, αν, ως εκ τούτου, με τον ως άνω ισχυρισμό αμφισβητηθεί το συμβατό της επίμαχης διατάξεως του δικαίου της Ένωσης με την ΕΣΔΑ, η Ένωση θα αποκτήσει την ιδιότητα της συνεναγόμενης και τα θεσμικά όργανά της, συμπεριλαμβανομένου του Δικαστηρίου, θα δεσμεύονται από την απόφαση του ΕΔΔΑ που τυχόν διαπιστώνει παραβίαση της Συμβάσεως αυτής. Πάντως, το ενδεχόμενο αυτό μπορεί να προκύψει ενόσω το Δικαστήριο δεν είχε ακόμη τη δυνατότητα να εξετάσει το κύρος της εν λόγω πράξεως της Ένωσης υπό το πρίσμα του επίμαχου θεμελιώδους δικαιώματος του οποίου προβάλλεται προσβολή ενώπιον του ΕΔΔΑ. Στο πλαίσιο αυτό, η υποβολή αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 267, πρώτο εδάφιο, στοιχείο β', ΣΛΕΕ δεν μπορεί να θεωρείται ως εσωτερικό ένδικο μέσο το οποίο θα πρέπει να έχει εξαντλήσει ο προσφεύγων για να μπορεί να προσφύγει παραδεκτώς ενώπιον του ΕΔΔΑ, δεδομένου ότι η υποβολή της ως άνω αιτήσεως δεν εξαρτάται από τους διαδικούς και, ως εκ τούτου, η παράλειψή της δεν μπορεί να συνεπάγεται το απαράδεκτο προσφυγής ενώπιον του ΕΔΔΑ. Το συμπέρασμα αυτό ενισχύεται από το γεγονός ότι η αρμοδιότητα του Δικαστηρίου να διαπιστώνει, ενδεχομένως, την ακυρότητα πράξεως της Ένωσης αποτελεί μέρος των αρμοδιοτήτων του. Κατά την Επιτροπή, προκειμένου να διαφυλαχθούν οι αρμοδιότητες αυτές, είναι ανάγκη να προβλεφθεί ότι, στο πλαίσιο ένδικης διαδικασίας ενώπιον του ΕΔΔΑ στην οποία είναι συνεναγόμενη η Ένωση, το Δικαστήριο έχει τη δυνατότητα να εξετάζει το συμβατό ορισμένης διατάξεως του δικαίου της Ένωσης με την ΕΣΔΑ. Επιπλέον, η δυνατότητα αυτή θα πρέπει να παρέχεται πριν το ΕΔΔΑ αποφανθεί επί του βασίμου του ισχυρισμού που έχει προβληθεί ενώπιόν του και, επομένως, παρεμπιπτόντως, επί του συμβατού της εν λόγω διατάξεως με το επίμαχο θεμελιώδες δικαίωμα. Εξάλλου, η αναγκαιότητα της προηγούμενης εξετάσεως της επίμαχης διατάξεως από το Δικαστήριο απορρέει επίσης από τον επικουρικό χαρακτήρα του προβλεπόμενου από την εν λόγω Σύμβαση μηχανισμού ελέγχου σε σχέση με τα συστήματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου που υφίστανται στο επίπεδο των Συμβαλλομένων μερών.

- 91 Ακριβώς για να ανταποκριθεί στις ανάγκες αυτές, το άρθρο 3, παράγραφος 6, πρώτη περίοδος, του σχεδίου συμφωνίας προβλέπει ότι, υπό τέτοιες περιστάσεις, παρέχεται στο Δικαστήριο ο αναγκαίος χρόνος για να προβεί, στο πλαίσιο διαδικασίας προηγούμενης εξετάσεως, σε έλεγχο της επίμαχης διατάξεως. Κατά τη δεύτερη περίοδο της ίδιας παραγράφου, η εξέταση αυτή πρέπει να διεξάγεται ταχέως, προκειμένου να μην παρατείνεται αδικαιολόγητα η διαδικασία ενώπιον του ΕΔΔΑ. Όπως προκύπτει από την τελευταία περίοδο της προαναφερθείσας διατάξεως, το ΕΔΔΑ δεν δεσμεύεται από την εκτίμηση του Δικαστηρίου.
- 92 Βεβαίως, η Επιτροπή προσθέτει ότι το προαναφερθέν άρθρο 3, παράγραφος 6, πρέπει να συνοδεύεται από εσωτερικές διατάξεις της Ένωσης που θα ρυθμίζουν τη διαδικασία προηγούμενης εξετάσεως εκ μέρους του Δικαστηρίου. Το σχέδιο συμφωνίας δεν περιέχει τέτοιες διατάξεις. Ωστόσο, οι διατάξεις αυτές δεν έχουν θέση σε μια διεθνή συμφωνία, αλλά πρέπει να θεσπισθούν αυτόνομα στο επίπεδο της Ένωσης, καθόσον προορίζονται να ρυθμίζουν μια εσωτερική της διαδικασία. Κατά τα λοιπά, δεν είναι ούτε απαραίτητο ούτε ενδεδειγμένο να ενταχθούν οι εν λόγω διαδικαστικές διατάξεις στις Συνθήκες. Ειδικότερα, οι Συνθήκες, αφενός, επιβάλλουν την υποχρέωση στα θεσμικά όργανα της Ένωσης καθώς και στα κράτη μέλη να θέσουν σε εφαρμογή την προσχώρηση της Ένωσης στην ΕΣΔΑ και, αφετέρου, απαγορεύουν τον επηρεασμό των αρμοδιοτήτων του Δικαστηρίου από την εν λόγω προσχώρηση. Συναφώς, η Επιτροπή φρονεί ότι οι διατάξεις που θα καθιερώνουν επί της αρχής τη διαδικασία προηγούμενης εξετάσεως εκ μέρους του Δικαστηρίου και θα καθορίζουν τα αρμόδια όργανα για την κίνησή της, καθώς και τους βασικούς άξονες βάσει των οποίων θα πρέπει να διεξάγεται ο έλεγχος συμβατότητας ενδείκνυται να περιληφθούν στην απόφαση του Συμβουλίου περί συνάψεως της συμφωνίας προσχωρήσεως, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 218, παράγραφος 6, στοιχείο α', σημείο ii, ΣΛΕΕ. Όσον αφορά το περιεχόμενο των εσωτερικών διατάξεων που θα διέπουν τη διαδικασία προηγούμενης εξετάσεως εκ μέρους του Δικαστηρίου, καταρχάς, η δυνατότητα κινήσεως της διαδικασίας αυτής μέσω αιτήσεως προς το Δικαστήριο θα πρέπει να ανήκει στην Επιτροπή και στο κράτος μέλος κατά του οποίου στρέφεται η προσφυγή που ασκείται ενώπιον του ΕΔΔΑ. Επιπλέον, το Δικαστήριο θα πρέπει να δύναται να αποφανθεί πριν η Ένωση ή το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος διατυπώσουν την άποψή τους ενώπιον του ΕΔΔΑ. Στη συνέχεια, δεδομένων των δομικών ομοιοτήτων

της ως άνω διαδικασίας με τη διαδικασία προδικαστικής παραπομπής, οι κανόνες σχετικά με το δικαίωμα συμμετοχής στη διαδικασία προηγούμενης εξετάσεως πρέπει να είναι ανάλογοι με εκείνους που προβλέπονται στο άρθρο 23 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τέλος, οι απαιτήσεις περί ταχείας διεξαγωγής θα μπορούν να τηρηθούν με την εφαρμογή της ταχείας διαδικασίας την οποία προβλέπει το άρθρο 23α του προαναφερθέντος Οργανισμού.

- 93 Όσον αφορά, δεύτερον, την αποτελεσματικότητα της δικαστικής προστασίας, κατά την Επιτροπή, για τον καταλογισμό μιας πράξεως ή ενός μέτρου στην Ένωση ή σε ένα ή περισσότερα κράτη μέλη με σκοπό τη διαπίστωση της ευθύνης τους βάσει της ΕΣΔΑ, πρέπει να εφαρμόζονται τα ίδια κριτήρια καταλογισμού με εκείνα που ισχύουν εντός της Ένωσης. Πάντως, το άρθρο 1, παράγραφος 4, πρώτη περίοδος, του σχεδίου συμφωνίας ανταποκρίνεται στην απαίτηση αυτή καθόσον προβλέπει ότι, για τους σκοπούς της ως άνω Συμβάσεως, ένα μέτρο κράτους μέλους καταλογίζεται στο κράτος αυτό, ακόμη και αν το επίμαχο μέτρο έχει ληφθεί κατά την εφαρμογή από το εν λόγω κράτος του δικαίου της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των αποφάσεων που λαμβάνονται βάσει των Συνθηκών ΕΕ και ΛΕΕ. Επομένως, διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα της προσφυγής, δεδομένου ότι, κατά το άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, εναπόκειται στα δικαστήρια του εν λόγω κράτους μέλους να εγγυώνται τη δικαστική προστασία σε σχέση με τις πράξεις του κράτους αυτού.
- 94 Εντούτοις, ιδιαίτερα ζητήματα αναφορικά με τη δικαστική προστασία ανακύπτουν σε σχέση με την ΚΕΠΠΑ, δεδομένου ότι το δίκαιο της Ένωσης παρουσιάζει συναφώς δύο ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.
- 95 Κατά πρώτο λόγο, όσον αφορά τη δυνατότητα καταλογισμού των πράξεων, η υλοποίηση της ΚΕΠΠΑ μέσω της διεξαγωγής στρατιωτικών επιχειρήσεων διασφαλίζεται από τα κράτη μέλη, σύμφωνα με τα άρθρα 24, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, τέταρτη περίοδος, ΣΕΕ, 28, παράγραφος 1, ΣΕΕ, 29 ΣΕΕ και 42, παράγραφος 3, ΣΕΕ. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το άρθρο 1, παράγραφος 4, του σχεδίου συμφωνίας, προκειμένου να λάβει υπόψη το χαρακτηριστικό αυτό, προβλέπει ότι, ακόμη και σε σχέση με τις επιχειρήσεις που διεξάγονται στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ, οι πράξεις των κρατών μελών καταλογίζονται στο οικείο κράτος μέλος και όχι στην Ένωση. Με τη διευκρίνιση αυτή αποκλείεται το ενδεχόμενο εφαρμογής, στις σχέσεις μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών της, της νομολογίας του ΕΔΔΑ με την οποία αυτό έχει αποφανθεί επί της ευθύνης διεθνούς οργανισμού αναφορικά με πράξεις Συμβαλλομένου μέρους με σκοπό την υλοποίηση αποφάσεως του εν λόγω οργανισμού (απόφαση ΕΔΔΑ, Behrami και Behrami κατά Γαλλίας και Saramati κατά Γαλλίας, Γερμανίας και Νορβηγίας, αριθ. 71412/01 και 78166/01 § 122, 2 Μαΐου 2007, καθώς και απόφαση ΕΔΔΑ, Al-Jedda κατά Ηνωμένου Βασιλείου, αριθ. 27021/08 § 76, 7 Ιουλίου 2011). Ειδικότερα, όπως εξάλλου διευκρινίζεται στην παράγραφο 24 του σχεδίου επεξηγηματικής εκθέσεως, στις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν οι προμνησθείσες αποφάσεις, δεν υφίστατο κανένας ειδικός κανόνας περί καταλογισμού όπως ο κανόνας που προβλέπει το προαναφερθέν άρθρο 1, παράγραφος 4, του σχεδίου συμφωνίας.
- 96 Κατά δεύτερο λόγο, όσον αφορά την αποτελεσματικότητα του ελέγχου που ασκούν τα δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης στον τομέα της ΚΕΠΠΑ, ο έλεγχος αυτός περιορίζεται τόσο από το άρθρο 24, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, τελευταία περίοδος, ΣΕΕ όσο και από το άρθρο 275, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Από τις ως άνω διατάξεις προκύπτει, κατ' ουσίαν, ότι το Δικαστήριο δεν έχει αρμοδιότητα ούτε όσον αφορά τις διατάξεις σχετικά με την ΚΕΠΠΑ ούτε όσον αφορά τις πράξεις που θεσπίζονται βάσει των διατάξεων αυτών. Το Δικαστήριο είναι αρμόδιο μόνο να ελέγχει την τήρηση του άρθρου 40 ΣΕΕ και να αποφαινεται επί των προσφυγών που ασκούνται σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, αναφορικά με τον έλεγχο της νομιμότητας των αποφάσεων που προβλέπουν «περιοριστικά μέτρα» κατά φυσικών ή νομικών προσώπων, τις οποίες λαμβάνει το Συμβούλιο βάσει του τίτλου V, κεφάλαιο 2, της Συνθήκης ΕΕ. Επομένως, ενδέχεται να τεθεί το ζήτημα αν η Ένωση προβλέπει αποτελεσματικά εσωτερικά μέσα έννομης προστασίας στον τομέα της ΚΕΠΠΑ.

- 97 Η Επιτροπή υπενθυμίζει συναφώς ότι, για να είναι παραδεκτή μια προσφυγή ενώπιον του ΕΔΔΑ, ο προσφεύγων πρέπει να μπορεί να ισχυριστεί ότι είναι θύμα προσβολής των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται με την ΕΣΔΑ ή με τα πρωτόκολλά της και, επομένως, ότι είναι το πρόσωπο το οποίο αφορά άμεσα η επίδικη πράξη ή παράλειψη.
- 98 Πάντως, αφενός, όσον αφορά τις πράξεις στον τομέα της ΚΕΠΠΑ οι οποίες προέρχονται από κράτος μέλος, στο μέτρο κατά το οποίο οι πράξεις αυτές αφορούν άμεσα ένα πρόσωπο και, επομένως, μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο προσφυγής ενώπιον του ΕΔΔΑ, η δικαστική προστασία έναντι των εν λόγω πράξεων αποτελεί καθήκον των δικαστηρίων των κρατών μελών. Όταν, κατ' εξαίρεση, μια τέτοια πράξη βασίζεται σε διάταξη αποφάσεως του Συμβουλίου που έχει εκδοθεί βάσει του άρθρου 28, παράγραφος 1, ΣΕΕ, ενδέχεται να αμφισβητηθεί το συμβατό της διατάξεως αυτής με την ΕΣΔΑ. Κατά την Επιτροπή, στην περίπτωση αυτή, η απόφαση του Συμβουλίου συνιστά η ίδια «περιοριστικό μέτρο», κατά την έννοια του άρθρου 275, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, με αποτέλεσμα, παρά το γεγονός ότι η τελευταία αυτή διάταξη αναγνωρίζει ρητώς την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου να επιλαμβάνεται μόνο προσφύγων ακυρώσεως «που ασκούνται σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, [ΣΛΕΕ]», να μπορούν εντούτοις τέτοιου είδους διατάξεις να αποτελέσουν αντικείμενο αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, ενδεχομένως όσον αφορά το κύρος τους. Συναφώς, η Επιτροπή στηρίζεται ιδίως στην απόφαση Segi κ.λπ. κατά Συμβουλίου (C-355/04 P, EU:C:2007:116), με την οποία το Δικαστήριο, παρά το γεγονός ότι το άρθρο 35, παράγραφος 1, ΣΕΕ, όπως τροποποιήθηκε με τη Συνθήκη της Νίκαιας, απέκλειε τις «κοινές θέσεις» από την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου προς έκδοση προδικαστικών αποφάσεων, αναγνώρισε τη δυνατότητα των εθνικών δικαστηρίων να του υποβάλλουν προδικαστικά ερωτήματα που αφορούν κοινή θέση η οποία, ως εκ του περιεχομένου της, παράγοντας αυτή καθεαυτήν έννομα αποτελέσματα έναντι τρίτων, είχε έκταση εφαρμογής ευρύτερη από εκείνη που προβλέπει η Συνθήκη ΕΕ για το συγκεκριμένο είδος πράξεων. Κατά τα λοιπά, υπό τέτοιες περιστάσεις, πρέπει επίσης να εφαρμόζεται η διαδικασία προηγούμενης εξετάσεως εκ μέρους του Δικαστηρίου.
- 99 Αφετέρου, όσον αφορά τις πράξεις στον τομέα της ΚΕΠΠΑ που προέρχονται από τα θεσμικά όργανα της Ένωσης, πρέπει να γίνεται διάκριση μεταξύ, αφενός, των πράξεων που παράγουν δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα και, αφετέρου, των πράξεων που στερούνται τέτοιων αποτελεσμάτων. Οι πράξεις που παράγουν δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα, στο μέτρο κατά το οποίο μπορούν να συνιστούν προσβολή θεμελιωδών δικαιωμάτων, αποτελούν «περιοριστικά μέτρα» κατά την έννοια του άρθρου 275, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ και, ως εκ τούτου, μπορούν να αποτελούν αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως ενώπιον των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης. Αντιθέτως, οι πράξεις που δεν παράγουν δεσμευτικά έννομα αποτελέσματα δεν μπορούν ως εκ της φύσεώς τους να αποτελούν αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως ή αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως. Το μόνο διαθέσιμο μέσο έννομης προστασίας κατά τέτοιων πράξεων εντός της Ένωσης είναι η αγωγή αποζημιώσεως κατ' εφαρμογήν του άρθρου 340 ΣΛΕΕ, το δε άρθρο 275, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ δεν αποκλείει, κατά την Επιτροπή, την αγωγή αυτή.
- 100 Ειδικότερα, η Επιτροπή φρονεί ότι από τη συνδυασμένη ερμηνεία των άρθρων 1, παράγραφος 4, του σχεδίου συμφωνίας, 19, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, ΣΕΕ καθώς και 275 ΣΛΕΕ και 340 ΣΛΕΕ προκύπτει ότι όλες οι πράξεις και όλα τα μέτρα της Ένωσης και των κρατών μελών της στον τομέα της ΚΕΠΠΑ, σε σχέση με τα οποία ένα πρόσωπο μπορεί να ισχυριστεί ότι είναι θύμα προσβολής των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται με την ΕΣΔΑ, μπορούν να αποτελούν αντικείμενο αποτελεσματικής προσφυγής ενώπιον των δικαιοδοτικών οργάνων της Ένωσης ή των κρατών μελών.
- 101 Τρίτον, κατά την Επιτροπή, το σχέδιο συμφωνίας δεν επηρεάζει τις αρμοδιότητες του Δικαστηρίου που απορρέουν από τα άρθρα 258 ΣΛΕΕ, 260 ΣΛΕΕ και 263 ΣΛΕΕ. Ειδικότερα, το άρθρο 5 του ως άνω σχεδίου περιέχει ερμηνευτική ρήτρα κατά την οποία «οι διαδικασίες ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν πρέπει να θεωρούνται ότι συνιστούν [...] τρόπους επιλύσεως διαφορών κατά την έννοια του άρθρου 55 της [ΕΣΔΑ]». Επομένως, διατηρείται ρητώς η δυνατότητα να εισάγονται

ενώπιον του Δικαστηρίου ένδικες διαφορές ως προς την ερμηνεία και την εφαρμογή της Συμβάσεως αυτής, ακόμη και ως προς θεμελιώδη δικαιώματα που έχουν αναγνωρισθεί σε επίπεδο Ένωσης και, ιδίως, με τον Χάρτη.

- 102 Όσον αφορά, ειδικότερα, τις προσφυγές κατά παραβάσεως, η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι από το άρθρο 1, παράγραφος 3, του σχεδίου συμφωνίας προκύπτει ότι καμία υποχρέωση δεν επιβάλλεται στα κράτη μέλη, δυνάμει του δικαίου της Ένωσης, σε σχέση με την ΕΣΔΑ και τα πρωτόκολλά της. Κατά συνέπεια, η προσφυγή κατά παραβάσεως δεν μπορεί εξ ορισμού να έχει ως αντικείμενο την αθέτηση εκ μέρους κράτους μέλους των υποχρεώσεων που αυτό υπέχει δυνάμει της ΕΣΔΑ. Εντούτοις, η αναφορά που κάνει το άρθρο 5 του σχεδίου συμφωνίας στο άρθρο 55 της ΕΣΔΑ αναπτύσσει ένα πρακτικό αποτέλεσμα σε σχέση με την απαίτηση να μην επηρεάζει η προσχώρηση τις αρμοδιότητες του Δικαστηρίου. Ειδικότερα, τα κράτη μέλη δεσμεύονται από τα θεμελιώδη δικαιώματα που καθορίζονται στο επίπεδο της Ένωσης, όταν τα κράτη αυτά θέτουν σε εφαρμογή το δίκαιο της Ένωσης, δυνάμει του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Χάρτη. Πάντως, στο μέτρο κατά το οποίο η επιβαλλόμενη με το άρθρο 55 της ΕΣΔΑ απαγόρευση μπορεί να θεωρηθεί ότι αφορά επίσης τις διαφορές μεταξύ Συμβαλλομένων μερών σχετικά με την ερμηνεία ή με την εφαρμογή των διατάξεων διεθνούς πράξεως —όπως είναι, όσον αφορά τα κράτη μέλη, οι Συνθήκες και ο Χάρτης— η οποία έχει το ίδιο περιεχόμενο με τις διατάξεις της Συμβάσεως, το άρθρο 5 του σχεδίου συμφωνίας έχει ως αποτέλεσμα να μην μπορεί να γίνει δεκτή μια τέτοια ερμηνεία έναντι της Ένωσης.
- 103 Κατά τα λοιπά, το ΕΔΔΑ έχει διευκρινίσει ότι η άσκηση από την Επιτροπή των αρμοδιοτήτων της δυνάμει του άρθρου 258 ΣΛΕΕ δεν συνιστά προσφυγή σε διεθνή διαδικασία που διερευνά ή επιλύει διαφορές κατά την έννοια του άρθρου 35, παράγραφος 2, στοιχείο β', της ΕΣΔΑ (απόφαση ΕΔΔΑ, Karoussiotis κατά Πορτογαλίας, αριθ. 23205/08 § 75 και 76, 1 Φεβρουαρίου 2011).
- 104 Η Επιτροπή διευκρινίζει ότι δεν είναι αναγκαίο να προβλεφθεί στο σχέδιο συμφωνίας ειδική ένσταση απαραδέκτου ισχύουσα για τις προσφυγές ενώπιον του ΕΔΔΑ, βάσει του άρθρου 33 της ΕΣΔΑ, οι οποίες ασκούνται από την Ένωση κατά κράτους μέλους ή, αντιστρόφως, από κράτος μέλος κατά της Ένωσης σε σχέση με διαφορά σχετική με την ερμηνεία ή την εφαρμογή της Συμβάσεως αυτής, δεδομένου ότι τέτοιες προσφυγές θα ήταν προδήλως αντίθετες προς το δίκαιο της Ένωσης. Ειδικότερα, οι προσφυγές αυτές δεν θα συνιστούσαν απλώς παράκαμψη του άρθρου 258 ΣΛΕΕ, αλλά η απόφαση για την άσκησή τους θα μπορούσε επίσης να προσβληθεί με προσφυγή ακυρώσεως δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ. Εξάλλου, προσφυγή ασκούμενη ενώπιον του ΕΔΔΑ από κράτος μέλος κατά της Ένωσης θα συνιστούσε παράκαμψη των άρθρων 263 ΣΛΕΕ ή, ενδεχομένως, 265 ΣΛΕΕ, έναντι της οποίας το δίκαιο της Ένωσης προβλέπει τη διαδικασία κατά παραβάσεως.
5. 5. Το άρθρο 2, δεύτερη περίοδος, του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ
- 105 Όσον αφορά την απαίτηση που επιβάλλει το άρθρο 2, δεύτερη περίοδος, του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ, κατά την οποία η προσχώρηση δεν πρέπει να επηρεάζει, πρώτον, την ιδιαίτερη κατάσταση των κρατών μελών σε σχέση με την ΕΣΔΑ, και ιδίως με τα πρωτόκολλά της, δεύτερον, τα μέτρα που λαμβάνουν τα κράτη μέλη κατά παρέκκλιση από την ΕΣΔΑ, σύμφωνα με το άρθρο 15 αυτής, και, τρίτον, τις επιφυλάξεις που διατυπώνουν τα κράτη μέλη σε σχέση με την εν λόγω Σύμβαση βάσει του άρθρου 57 αυτής, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 3, πρώτη περίοδος, του σχεδίου συμφωνίας, η έκταση της εφαρμογής των δεσμεύσεων της Ένωσης περιορίζεται, *ratione personae*, μόνο στην Ένωση, ως υποκείμενο δημόσιου διεθνούς δικαίου διακριτό από τα κράτη μέλη. Επομένως, η προσχώρηση της Ένωσης στην ΕΣΔΑ δεν επηρεάζει την έννομη κατάσταση κράτους μέλους το οποίο έχει διατυπώσει, βάσει του άρθρου 57 της εν λόγω Συμβάσεως, επιφύλαξη σε σχέση με διάταξη αυτής ή με διάταξη ενός από τα πρωτόκολλά της στα οποία προσχωρεί η Ένωση ή το οποίο έχει λάβει μέτρα κατά παρέκκλιση από την προμνησθείσα Σύμβαση, βάσει του άρθρου 15 αυτής, ή ακόμη το οποίο δεν είναι Συμβαλλόμενο μέρος σε ένα από τα πρόσθετα πρωτόκολλα στα οποία ενδέχεται να προσχωρήσει η Ένωση στο μέλλον. Από τα ανωτέρω έπεται επίσης ότι, μολονότι

δυνάμει του άρθρου 216, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ οι συμφωνίες που συνάπτει η Ένωση δεσμεύουν τα θεσμικά όργανα της Ένωσης και τα κράτη μέλη, το σχέδιο συμφωνίας δεν επιβάλλει σε αυτά καμία υποχρέωση, δυνάμει του δικαίου της Ένωσης, όσον αφορά τη Σύμβαση και τα πρωτόκολλά της.

6. Το άρθρο 3 του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ

106 Όσον αφορά, τέλος, την απαίτηση που επιβάλλει το άρθρο 3 του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ, κατά την οποία η προσχώρηση δεν πρέπει να επηρεάζει το άρθρο 344 ΣΛΕΕ, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι μία άλλη συνέπεια του γεγονότος ότι, σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 3, του σχεδίου συμφωνίας, η προσχώρηση της Ένωσης στην ΕΣΔΑ δεν επιβάλλει στα κράτη μέλη καμία υποχρέωση, δυνάμει του δικαίου της Ένωσης, σε σχέση με την ΕΣΔΑ και τα πρωτόκολλά της, είναι ότι τυχόν διαφορά μεταξύ κρατών μελών σχετικά με την ερμηνεία ή με την εφαρμογή της Συμβάσεως αυτής δεν συνιστά *stricto sensu* διαφορά σχετική με την ερμηνεία ή με την εφαρμογή των Συνθηκών, η οποία εμπίπτει στην απαγόρευση που επιβάλλει το άρθρο 344 ΣΛΕΕ.

107 Εντούτοις, η αναφορά που κάνει το άρθρο 5 του σχεδίου συμφωνίας στο άρθρο 55 της ΕΣΔΑ αναπτύσσει ένα πρακτικό αποτέλεσμα επίσης σε σχέση με την προαναφερθείσα απαίτηση. Ειδικότερα, στο μέτρο κατά το οποίο η επιβαλλόμενη με το άρθρο 55 της ΕΣΔΑ απαγόρευση μπορεί να θεωρηθεί ότι αφορά επίσης τις διαφορές μεταξύ Συμβαλλομένων μερών σχετικά με την ερμηνεία ή με την εφαρμογή των διατάξεων διεθνούς πράξεως —όπως είναι, όσον αφορά τα κράτη μέλη, οι Συνθήκες και ο Χάρτης— η οποία έχει το ίδιο περιεχόμενο με τις διατάξεις της Συμβάσεως, το άρθρο 5 του σχεδίου συμφωνίας έχει ως αποτέλεσμα να μην μπορεί να γίνει δεκτή μια τέτοια ερμηνεία έναντι των κρατών μελών. Συναφώς, η Επιτροπή προσθέτει ότι δεν είναι αναγκαία η θέσπιση κανόνα που να προβλέπει το απαράδεκτο προσφυγής ασκούμενης ενώπιον του ΕΔΔΑ από κράτος μέλος κατά άλλου κράτους μέλους προκειμένου περί διαφοράς σχετικής με την ερμηνεία ή με την εφαρμογή διατάξεων του δικαίου της Ένωσης οι οποίες έχουν το ίδιο περιεχόμενο με διατάξεις της ΕΣΔΑ και, ιδίως, την ερμηνεία ή την εφαρμογή διατάξεων του Χάρτη. Ειδικότερα, η άσκηση μιας τέτοιας προσφυγής θα συνιστούσε ούτως ή άλλως παράβαση του άρθρου 344 ΣΛΕΕ έναντι της οποίας εφαρμόζονται, σε επίπεδο Ένωσης, οι διαδικασίες των άρθρων 258 ΣΛΕΕ έως 260 ΣΛΕΕ.

VII – Σύνοψη των κυριότερων παρατηρήσεων που υποβλήθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου

108 Στο πλαίσιο της εξεταζόμενης αιτήσεως γνωμοδοτήσεως, υποβλήθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου γραπτές και, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, προφορικές παρατηρήσεις από τη Βελγική, τη Βουλγαρική, την Τσεχική, τη Δανική, τη Γερμανική και την Εσθονική Κυβέρνηση, την Ιρλανδία, την Ελληνική, την Ισπανική, τη Γαλλική, την Ιταλική, την Κυπριακή, τη Λεττονική, τη Λιθουανική, την Ουγγρική, την Ολλανδική, την Αυστριακή, την Πολωνική, την Πορτογαλική, τη Ρουμανική, τη Σλοβακική, τη Φινλανδική και τη Σουηδική Κυβέρνηση και την Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου καθώς και από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο.

109 Το σύνολο των προαναφερθέντων κρατών μελών και θεσμικών οργάνων καταλήγουν, κατ' ουσίαν, στο συμπέρασμα ότι το σχέδιο συμφωνίας είναι συμβατό με τις Συνθήκες και συντάσσονται σε μεγάλο βαθμό με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής. Εντούτοις, οι εκτιμήσεις τους διαφέρουν σε πολλά σημεία από εκείνες της Επιτροπής.

A – Επί του παραδεκτού της αιτήσεως γνωμοδοτήσεως

110 Όσον αφορά το παραδεκτό της αιτήσεως γνωμοδοτήσεως, κατ' ουσίαν δεν αμφισβητείται ότι αντικείμενο της αιτήσεως είναι όντως «σχεδιαζόμενη συμφωνία» κατά την έννοια του άρθρου 218, παράγραφος 11, ΣΛΕΕ και ότι το Δικαστήριο διαθέτει όλα τα αναγκαία στοιχεία προκειμένου να εκτιμήσει το συμβατό της συμφωνίας αυτής με τις Συνθήκες, όπως το ίδιο απαιτεί (γνωμοδότηση 2/94, EU:C:1996:140, σκέψεις 20 και 21).

- 111 Αντιθέτως, σε σχέση με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής όσον αφορά τις εσωτερικές διατάξεις διατυπώθηκαν πολύ διαφορετικές απόψεις.
- 112 Ασφαλώς, κατά τη Βουλγαρική και τη Δανική Κυβέρνηση, την Ιρλανδία, τη Γαλλική, την Ουγγρική, την Πορτογαλική, τη Φινλανδική και τη Σουηδική Κυβέρνηση, την Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και κατά το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, το γεγονός ότι οι διατάξεις αυτές δεν έχουν ακόμη θεσπισθεί δεν θίγει το παραδεκτό της αιτήσεως. Η διαπίστωση αυτή ενισχύεται από το γεγονός ότι, αφενός, όπως επισημαίνουν η Εσθονική και η Λεττονική Κυβέρνηση, οι εν λόγω διατάξεις έχουν συνέπειες μόνο για την Ένωση και δεν επηρεάζουν τις διεθνείς πτυχές του σχεδίου συμφωνίας και, αφετέρου, όπως υπογραμμίζουν κατ' ουσίαν η Πολωνική και η Σουηδική Κυβέρνηση, οι διατάξεις αυτές πρέπει επίσης να είναι συμβατές με τις Συνθήκες, κατά δε την Κυπριακή και τη Σουηδική Κυβέρνηση καθώς και την Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, η συμβατότητα αυτή θα μπορεί ενδεχομένως να ελεγχθεί από το Δικαστήριο βάσει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ.
- 113 Εντούτοις, η Επιτροπή δεν έπρεπε να ανοίξει τη συζήτηση σχετικά με τις εν λόγω διατάξεις ενώπιον του Δικαστηρίου στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας για την έκδοση γνωμοδότησεως. Ειδικότερα, το Δικαστήριο είναι αδύνατο να αποφανθεί επί των προαναφερθεισών εσωτερικών διατάξεων διότι, κατά την Ελληνική και την Ολλανδική Κυβέρνηση, αυτές έχουν υποθετικό χαρακτήρα, ή διότι, κατά την Γαλλική, την Κυπριακή και τη Λιθουανική Κυβέρνηση καθώς και κατά το Συμβούλιο, δεν υφίστανται επαρκή στοιχεία ως προς το περιεχόμενό τους, ή ακόμη διότι, κατά την Τσεχική, την Εσθονική, τη Γαλλική, την Κυπριακή, τη Λιθουανική, την Ολλανδική, την Πορτογαλική, τη Σλοβακική και τη Σουηδική Κυβέρνηση, οι διατάξεις αυτές αποτελούν εξωτερικά στοιχεία σε σχέση με την επίμαχη διεθνή συμφωνία για την οποία και μόνο μπορεί να υποβληθεί αίτηση γνωμοδότησεως κατά την έννοια του άρθρου 218, παράγραφος 11, ΣΛΕΕ. Εξάλλου, το Δικαστήριο, αν διατυπώσει την κρίση του σε σχέση με το περιεχόμενο κανόνων που δεν έχουν ακόμη θεσπισθεί από τον νομοθέτη της Ένωσης, θα οικειοποιηθεί, κατά την Εσθονική Κυβέρνηση και την Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου καθώς και κατά το Συμβούλιο, τις αρμοδιότητες του νομοθέτη αυτού παραβαίνοντας το άρθρο 13 ΣΕΕ, ή, κατά την Εσθονική Κυβέρνηση, παραβιάζοντας την αρχή της κατανομής των αρμοδιοτήτων κατά το άρθρο 5, παράγραφοι 1 και 2, ΣΕΕ.
- 114 Από τα ανωτέρω έπεται ότι η αίτηση γνωμοδότησεως είναι παραδεκτή μόνο στο μέτρο κατά το οποίο αφορά τη σχεδιαζόμενη συμφωνία, ενώ, όσον αφορά τις εσωτερικές διατάξεις, είτε, κατά τη Γαλλική και την Κυπριακή Κυβέρνηση, το Δικαστήριο είναι αναρμόδιο είτε, κατά την Τσεχική, την Εσθονική και τη Γαλλική Κυβέρνηση, η αίτηση αυτή είναι απαράδεκτη είτε ακόμη, κατά τη Λιθουανική Κυβέρνηση, το Δικαστήριο δεν είναι υποχρεωμένο να απαντήσει.
- 115 Αν, αντιθέτως, η εξέταση των εσωτερικών διατάξεων θεωρηθεί αναγκαία για την εκτίμηση του συμβατού του σχεδίου συμφωνίας με τις Συνθήκες —ζήτημα το οποίο, κατά την Ελληνική Κυβέρνηση, εναπόκειται στο Δικαστήριο να κρίνει— τότε είτε, κατά την Πολωνική Κυβέρνηση, το Δικαστήριο πρέπει να εξαρτήσει τη γνωμοδότησή του επί του συμβατού του ως άνω σχεδίου με τις Συνθήκες από την προϋπόθεση να είναι οι εσωτερικές διατάξεις επίσης συμβατές με τις Συνθήκες, ή, κατά τη Ρουμανική Κυβέρνηση, με το σχέδιο δηλώσεως, είτε, κατά την Εσθονική Κυβέρνηση και το Συμβούλιο, η διαδικασία πρέπει να ανασταλεί έως ότου οι διατάξεις αυτές καταστούν διαθέσιμες είτε ακόμη, κατά την Ελληνική Κυβέρνηση και το Συμβούλιο, η αίτηση πρέπει να κριθεί απαράδεκτη στο σύνολό της ή, κατά την Ισπανική Κυβέρνηση, κατά το μέρος που αφορά τις πτυχές εκείνες του σχεδίου συμφωνίας που πρέπει να εξειδικευθούν με τις προμνησθείσες εσωτερικές διατάξεις, και συγκεκριμένα τις πτυχές σχετικά με την εκπροσώπηση της Ένωσης ενώπιον του ΕΔΔΑ, με την προηγούμενη εξέταση εκ μέρους του Δικαστηρίου, με τις διαδικασίες που θα πρέπει να τηρηθούν για την κατάρτιση του καταλόγου των τριών υποψηφίων για τη θέση του δικαστή και με τη συμμετοχή της Ένωσης στη Συνέλευση ή στην Επιτροπή Υπουργών καθώς και με τους νέους κανόνες ψηφοφορίας που περιλαμβάνονται στο σχέδιο του κανόνα 18.

116 Επικουρικώς, σε σχέση με το ενδεχόμενο να αποφασίσει το Δικαστήριο να διατυπώσει την κρίση του επί των εσωτερικών διατάξεων, υποβλήθηκαν παρατηρήσεις όσον αφορά τις κυριότερες από τις διατάξεις αυτές.

B – Επί της ουσίας

1. 1. Το άρθρο 1, στοιχείο α', του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ

117 Όλα τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα που υπέβαλαν παρατηρήσεις συμφωνούν με την ουσία των εκτιμήσεων της Επιτροπής και καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι το σχέδιο συμφωνίας διαφυλάσσει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Ένωσης και του δικαίου της Ένωσης όσον αφορά τις ειδικές διαδικασίες της συμμετοχής της Ένωσης στα όργανα ελέγχου που προβλέπει η ΕΣΔΑ.

2. 2. Το άρθρο 1, στοιχείο β', του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ

118 Τα εν λόγω κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα φρονούν επίσης ότι ο μηχανισμός παθητικής ομοδικίας καθιστά ουσιαστικά δυνατή τη διαφύλαξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της Ένωσης και του δικαίου της Ένωσης διασφαλίζοντας ότι οι προσφυγές που ασκούν κράτη μη μέλη και οι ατομικές προσφυγές ορθώς στρέφονται κατά των κρατών μελών ή/και της Ένωσης, ανάλογα με την περίπτωση.

119 Εντούτοις, ορισμένα κράτη μέλη φρονούν ότι οι εκτιμήσεις της Επιτροπής πρέπει να προσαρμοστούν ή να διευκρινιστούν.

120 Καταρχάς, κατά την Αυστριακή Κυβέρνηση, ο μηχανισμός παθητικής ομοδικίας πρέπει να μπορεί να ενεργοποιείται όχι μόνον όταν η παραβίαση της ΕΣΔΑ «θα μπορούσε να έχει αποφευχθεί μόνο μέσω της μη συμμορφώσεως προς ορισμένη υποχρέωση που απορρέει από το δικαίο της Ένωσης», αλλά επίσης όταν η παραβίαση αυτή μπορεί να καταλογιστεί σε κράτος μέλος στο πλαίσιο της εκ μέρους του εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, τούτο δε ακόμη και όταν το δικαίο αυτό αναγνωρίζει ορισμένο βαθμό αυτονομίας στο κράτος μέλος. Ειδικότερα, αν η προβαλλόμενη παραβίαση συνδέεται με πράξη μεταφοράς μιας οδηγίας στην εσωτερική έννομη τάξη, η προάσπιση της νομιμότητας της οδηγίας αυτής ενώπιον του ΕΔΔΑ μπορεί να είναι προς το συμφέρον της Ένωσης, ακόμη και αν η εν λόγω οδηγία δεν επιβάλλει στο προαναφερθέν κράτος μέλος την υποχρέωση να θεσπίσει την ως άνω πράξη, αλλά περιορίζεται στο να επιτρέψει τη θέσπιση της πράξεως αυτής. Εξάλλου, ενδέχεται να είναι δύσκολο να καταστεί εκ των προτέρων γνωστός ο βαθμός της ελευθερίας δράσεως που έχουν τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της μεταφοράς οδηγίας στην εσωτερική έννομη τάξη.

121 Στη συνέχεια, η Βουλγαρική Κυβέρνηση φρονεί ότι ο προαιρετικός χαρακτήρας του μηχανισμού παθητικής ομοδικίας δεν αποκλείει το ενδεχόμενο να απαλλαγεί ο εν δυνάμει συνεναγόμενος από τις ευθύνες του που απορρέουν από το άρθρο 46 της ΕΣΔΑ. Συναφώς, η Αυστριακή Κυβέρνηση προσθέτει ότι το συμβατό του ως άνω μηχανισμού με τις απαιτήσεις του άρθρου 1, στοιχείο β', του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ εξαρτάται από την ύπαρξη στο δικαίο της Ένωσης εσωτερικής διατάξεως που θα επιβάλλει στα θεσμικά όργανα της Ένωσης την υποχρέωση, σε περίπτωση προσφυγής κατά ενός ή περισσότερων κρατών μελών, να ζητούν να μπορεί να παραστεί η Ένωση ως συνεναγόμενη σε περίπτωση προβολής ισχυρισμού περί παραβιάσεως της ΕΣΔΑ με τον οποίο αμφισβητείται το συμβατό του δικαίου της Ένωσης με τη Σύμβαση αυτή. Μολονότι η εσωτερική αυτή υποχρέωση προβλέπεται ήδη με το σχέδιο δηλώσεως, στοιχείο α', εντούτοις είναι αναγκαίο η εν λόγω υποχρέωση να ρυθμιστεί κατά τρόπο δεσμευτικό, ώστε να μπορεί η έλλειψη υποβολής της προαναφερθείσας αιτήσεως ή η άρνηση συμμετοχής σε ένδικη διαδικασία κατόπιν προσκλήσεως του ΕΔΔΑ κατ' εφαρμογήν του άρθρου 3, παράγραφος 5, του σχεδίου συμφωνίας να χαρακτηρίζεται ως παράλειψη κατά την έννοια του άρθρου 265 ΣΛΕΕ. Εξάλλου, κατά τη Ρουμανική Κυβέρνηση, από το προαναφερθέν σχέδιο δηλώσεως προκύπτει ότι, μολονότι το σχέδιο συμφωνίας προβλέπει απλώς ως δυνατότητα τη συμμετοχή της Ένωσης με την ιδιότητα της συνεναγόμενης, εντούτοις η Ένωση

δεσμεύεται να θεσπίσει, σε εσωτερικό επίπεδο, κανόνες βάσει των οποίων θα μπορεί να καθοριστεί ποια προβαλλόμενη παραβίαση των διατάξεων της εν λόγω Συμβάσεως συνδέεται με το δίκαιο της Ένωσης καθώς και το περιθώριο δράσεως που διαθέτει το εμπλεκόμενο κράτος μέλος.

- 122 Επιπλέον, κατά τη Γαλλική Κυβέρνηση, προκειμένου να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να αποφανθεί το ΕΔΔΑ επί ζητημάτων σχετικών με το δίκαιο της Ένωσης, όπως το ζήτημα της κατανομής των ευθυνών στο πλαίσιο παραβιάσεως διαπιστωθείσας κατόπιν ένδικης διαδικασίας στην οποία είναι συνεναγόμενο ένα Συμβαλλόμενο μέρος, το άρθρο 3, παράγραφος 7, του σχεδίου συμφωνίας πρέπει οπωσδήποτε να ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι το ΕΔΔΑ δύναται να αποφαινεται επί της κατανομής της ευθύνης μεταξύ του εναγομένου και του συνεναγόμενου μόνο βάσει των επιχειρημάτων που έχουν προβάλει αμφοτεροί στο πλαίσιο κοινής αιτήσεως.
- 123 Τέλος, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου διευκρινίζει ότι, σε αντίθεση με την άποψη της Επιτροπής κατά την οποία εναπόκειται στον συνεναγόμενο, δυνάμει του άρθρου 46, παράγραφος 1, της ΕΣΔΑ, να άρει την παραβίαση της Συμβάσεως αυτής, προκειμένου να συμμορφωθεί προς απόφαση του ΕΔΔΑ, στην πραγματικότητα η εν λόγω υποχρέωση πρέπει να επιμερίζεται. Συγκεκριμένα, αν η απόφαση εκδοθεί από κοινού σε βάρος της Ένωσης και ενός ή περισσότερων κρατών μελών της, δεν παρέχει αφ' εαυτής σε κάποιο από τα θεσμικά όργανα της Ένωσης, και ειδικότερα στην Επιτροπή, την αρμοδιότητα να αναλάβει ενέργειες προς διασφάλιση της ορθής εκτελέσεως της αποφάσεως και η εκτέλεση αυτή θα πρέπει κατά βάση να συντελεστεί μέσω της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας της Ένωσης.
3. 3. Τα άρθρα 6, παράγραφος 2, ΣΕΕ και 2, πρώτη περίοδος, του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ
- 124 Τα κράτη μέλη που υπέβαλαν παρατηρήσεις ενώπιον του Δικαστηρίου συντάσσονται σε μεγάλο βαθμό με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής αναφορικά με την απαίτηση να μην επηρεάζει η προσχώρηση στην ΕΣΔΑ τις αρμοδιότητες της Ένωσης, με εξαίρεση τις εκτιμήσεις που αφορούν την αρμοδιότητα της Ένωσης να προσχωρήσει σε άλλα πρωτόκολλα πλην εκείνων στα οποία προσχωρεί κατ' εφαρμογήν του άρθρου 1 του σχεδίου συμφωνίας, ήτοι στο πρόσθετο πρωτόκολλο και στο πρωτόκολλο αριθ. 6.
- 125 Ειδικότερα, κατά τη Γερμανική Κυβέρνηση, οι εκτιμήσεις που περιλαμβάνονται στην αίτηση γνωμοδοτήσεως σχετικά με την ενδεχόμενη προσχώρηση σε άλλα πρωτόκολλα, πλην του πρόσθετου πρωτοκόλλου και του πρωτοκόλλου αριθ. 6, είναι απαράδεκτες, δεδομένου ότι δεν υφίσταται συναφώς κάποια «σχεδιαζόμενη συμφωνία».
- 126 Επί της ουσίας, η Σλοβακική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι προς το παρόν η Ένωση έχει αρμοδιότητα να προσχωρήσει μόνο στα δύο πρωτόκολλα που μνημονεύονται στην προηγούμενη σκέψη, ενώ, κατά τη Δανική Κυβέρνηση, η Ένωση δεν έχει αρμοδιότητα να προσχωρήσει σε υφιστάμενα πρωτόκολλα στα οποία δεν είναι ήδη συμβαλλόμενα μέρη όλα τα κράτη μέλη.
- 127 Αντιθέτως, η Λεττονική, η Ολλανδική και η Πολωνική Κυβέρνηση φρονούν ότι η Ένωση μπορεί θεωρητικά να έχει αρμοδιότητα να προσχωρήσει επίσης και στα προαναφερθέντα πρωτόκολλα. Εντούτοις, το στοιχείο αυτό δεν είναι καθοριστικό. Ειδικότερα, κατά την Ολλανδική Κυβέρνηση, λαμβανομένης υπόψη της διαδικασίας του άρθρου 218, παράγραφοι 6, δεύτερο εδάφιο, στοιχείο α', σημείο ii, και 8, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ, η οποία προβλέπει, αφενός, τον κανόνα της ομοφωνίας για τη σύναψη συμφωνίας κατά την έννοια του άρθρου αυτού και, αφετέρου, την έγκριση της εν λόγω συμφωνίας από όλα τα κράτη μέλη σύμφωνα με τους αντίστοιχους συνταγματικούς κανόνες τους, είναι ελάχιστα πιθανό να μπορέσει η Ένωση να λάβει την έγκριση των κρατών μελών για να προσχωρήσει σε πρωτόκολλα στα οποία τα κράτη αυτά δεν είναι συμβαλλόμενα μέρη. Εν πάση περιπτώσει, προς το παρόν η Ένωση δεν δύναται να προσχωρήσει σε άλλα πρωτόκολλα πλην εκείνων που μνημονεύονται στο άρθρο 1 του σχεδίου συμφωνίας χωρίς, όπως υποστηρίζει η Λεττονική Κυβέρνηση, το Συμβούλιο να έχει προηγουμένως παράσχει ειδική εξουσιοδότηση σχετικώς ή, κατά την Πολωνική Κυβέρνηση, ανεξαρτήτως της βουλήσεως των κρατών μελών. Τέλος, η Γερμανική Κυβέρνηση προσθέτει ότι η αρμοδιότητα αυτή πρέπει να ασκείται τηρουμένου του άρθρου 2, δεύτερη

περίοδος, του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ, κατά το οποίο η συμφωνία προσχωρήσεως δεν πρέπει να επηρεάζει την ιδιαίτερη κατάσταση των κρατών μελών σε σχέση με την ΕΣΔΑ και, ιδίως, με τα πρωτόκολλά της. Πάντως, η άμεση προσχώρηση σε πρωτόκολλα στα οποία τα κράτη μέλη δεν είναι συμβαλλόμενα μέρη θα συνιστούσε παράβαση της ως άνω διατάξεως ή, κατά την Ελληνική Κυβέρνηση, παραβίαση της αρχής της ειλικρινούς συνεργασίας.

4. Τα άρθρα 1, στοιχείο β', και 2, πρώτη περίοδος, του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ

- 128 Ως προς το ζήτημα της αποτελεσματικότητας των μέσων έννομης προστασίας που προβλέπουν οι Συνθήκες στον τομέα της ΚΕΠΠΑ και, όσον αφορά ειδικότερα τις εκτιμήσεις της Επιτροπής σχετικά με τον καταλογισμό των πράξεων που εκδίδονται στο πλαίσιο της εν λόγω πολιτικής, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου χαρακτήρισε τις εκτιμήσεις αυτές ως μη απαραίτητες, με το επιχείρημα ότι το ΕΔΔΑ ουδέποτε εφάρμοσε σε σχέση με την Ένωση τη νομολογία του σχετικά με τον καταλογισμό σε διεθνή οργανισμό πράξεων των Συμβαλλομένων μερών του. Εν πάση περιπτώσει, κατά τη Γερμανική Κυβέρνηση, ο κανόνας του άρθρου 1, παράγραφος 4, του σχεδίου συμφωνίας, όπως εξειδικεύεται με τις παραγράφους 22 έως 26 του σχεδίου επεξηγηματικής εκθέσεως, πρέπει να ισχύει μόνο σε σχέση με την προσχώρηση της Ένωσης στην ΕΣΔΑ και δεν πρέπει να επηρεάζει τις γενικές αρχές του διεθνούς δικαίου όσον αφορά τον καταλογισμό πράξεων σε διεθνείς οργανισμούς.
- 129 Σε διαφορετικό πνεύμα κινούνται οι απόψεις των κρατών μελών σχετικά με τους περιορισμούς που προβλέπουν οι Συνθήκες στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου στον τομέα της ΚΕΠΠΑ.
- 130 Καταρχάς, κατά την Ελληνική Κυβέρνηση και την Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, το Δικαστήριο δεν είναι αναγκαίο να ερμηνεύει το άρθρο 275 ΣΛΕΕ και να αποφαινεται επί της ενδεχόμενης αρμοδιότητάς του, όσον αφορά ιδίως αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως στον τομέα αυτό.
- 131 Εν πάση περιπτώσει, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου προσθέτει ότι η προτεινόμενη από την Επιτροπή διασταλτική ερμηνεία του εν λόγω άρθρου, κατά την οποία η αρμοδιότητα του Δικαστηρίου δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ εκτείνεται επίσης στις πράξεις που εμπίπτουν στην ΚΕΠΠΑ, είναι εσφαλμένη και στηρίζεται στις αποφάσεις *Gestoras Pro Amnistía* κ.λπ. κατά Συμβουλίου (C-354/04 P, EU:C:2007:115) καθώς και *Segi* κ.λπ. κατά Συμβουλίου (EU:C:2007:116), ήτοι σε νομολογία προγενέστερη της Συνθήκης της Λισσαβόνας. Πάντως, όπως επίσης υπενθυμίζουν η Ισπανική και η Φινλανδική Κυβέρνηση, η Συνθήκη αυτή, με το άρθρο 275 ΣΛΕΕ, περιόρισε ακριβώς τον έλεγχο του κύρους των πράξεων που εμπίπτουν στον τομέα της ΚΕΠΠΑ μόνο στις προσφυγές ακυρώσεως, αποκλείοντας κατά τον τρόπο αυτό τις αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως επί του κύρους των εν λόγω πράξεων. Κατά τις δύο αυτές κυβερνήσεις, το άρθρο 275 ΣΛΕΕ πρέπει να ερμηνεύεται συσταλτικά, όχι μόνο λόγω του ότι, στον επίμαχο τομέα, η αναρμοδιότητα του Δικαστηρίου είναι ο κανόνας και η αρμοδιότητά του η εξαίρεση, όπως επισημαίνουν η Γαλλική και η Πολωνική Κυβέρνηση καθώς και το Συμβούλιο, αλλά επίσης λόγω του ότι, όπως τονίζουν η Ισπανική και η Πολωνική Κυβέρνηση, η διασταλτική ερμηνεία που επεκτείνει τις αρμοδιότητες του Δικαστηρίου στον τομέα της ΚΕΠΠΑ δεν είναι σύμφωνη προς τις απαιτήσεις του άρθρου 2 του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ. Επιπλέον, η Ολλανδική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η ως άνω διασταλτική ερμηνεία προκαλεί αβεβαιότητα ως προς τις προϋποθέσεις του παραδεκτού των προσφυγών ακυρώσεως κατά των προαναφερθεισών πράξεων. Ειδικότερα, τα δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης είναι αρμόδια να αποφαινούνται μόνον επί προσφυγών που ασκούνται σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ όσον αφορά τον έλεγχο της νομιμότητας των αποφάσεων που προβλέπουν περιοριστικά μέτρα κατά φυσικών ή νομικών προσώπων, τις οποίες λαμβάνει το Συμβούλιο βάσει του τίτλου V, κεφάλαιο 2, της Συνθήκης ΕΕ. Πάντως, κατά τη Γαλλική Κυβέρνηση, η διασταλτική ερμηνεία της έννοιας «περιοριστικό μέτρο» επηρεάζει την ερμηνεία των προϋποθέσεων του παραδεκτού των προσφυγών ακυρώσεως και των ενστάσεων ελλείψεως νομιμότητας κατά το άρθρο 277 ΣΛΕΕ. Τέλος, κατά την ίδια κυβέρνηση και το Συμβούλιο, μια τέτοια επέκταση ενδέχεται επίσης να γίνει δεκτή και σε σχέση με τη διαδικασία προηγούμενης εξετάσεως εκ μέρους του

- Δικαστηρίου. Πάντως, η εν λόγω διαδικασία θα μπορεί στην πραγματικότητα να ενεργοποιείται μόνον όταν προβάλλεται ενώπιον του ΕΔΔΑ παραβίαση της ΕΣΔΑ συνδεδεμένη με περιοριστικό μέτρο, ειδάλλως το αποτέλεσμα θα είναι η επέκταση των αρμοδιοτήτων του Δικαστηρίου.
- 132 Στη συνέχεια, η Γαλλική Κυβέρνηση και το Συμβούλιο φρονούν ότι η διάκριση στην οποία προβαίνει η Επιτροπή μεταξύ των μέτρων που έχουν δεσμευτικά αποτελέσματα και των μέτρων που στερούνται τέτοιων αποτελεσμάτων δεν ευσταθεί, διότι σημασία έχει μόνο το ζήτημα του αν πρόκειται για «περιοριστικό μέτρο» κατά την έννοια του άρθρου 275 ΣΛΕΕ. Πάντως, ο ορισμός της έννοιας «περιοριστικό μέτρο» δεν μπορεί να εξαρτάται απλώς και μόνον από το αν ένα μέτρο ενδέχεται να συνιστά προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ιδιωτών, διότι ένας τέτοιος ορισμός βαίνει πέραν του γράμματος του άρθρου 215, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ και στερεί πρακτικής αποτελεσματικότητας το άρθρο 275, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.
- 133 Συνεπώς, το Δικαστήριο, διατηρώντας, κατά το Συμβούλιο, την αρμοδιότητά του να προβαίνει σε παρεμπόδιον έλεγχο νομιμότητας κατά το άρθρο 277 ΣΛΕΕ, αντιθέτως, δεν έχει, κατά την Πολωνική Κυβέρνηση, αρμοδιότητα να αποφαινεται επί του κύρους μέτρων, πλην των περιοριστικών μέτρων, μέσω της διαδικασίας της προδικαστικής παραπομπής ούτε, κατά τη Γαλλική Κυβέρνηση και το Συμβούλιο, να αποφαινεται επί των αγωγών εξωσυμβατικής ευθύνης με αίτημα την αποκατάσταση ζημίας που έχει προκληθεί λόγω πράξεως ή μέτρου στον τομέα της ΚΕΠΠΑ. Κατά τη Γαλλική και την Ολλανδική Κυβέρνηση καθώς και κατά το Συμβούλιο, η έννοια των περιοριστικών μέτρων περιλαμβάνει μόνο τις «αποφάσεις επιβολής κυρώσεων» που λαμβάνονται σε βάρος φυσικών ή νομικών προσώπων με σκοπό τον περιορισμό της εισόδου τους στο έδαφος των κρατών μελών καθώς και τη δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων τους και των οικονομικών πόρων τους και, επομένως, αφορά τόσο τις βασικές πράξεις που στηρίζονται στο άρθρο 31, παράγραφος 1, ΣΕΕ όσο και τις εκτελεστικές πράξεις που εκδίδονται βάσει της παραγράφου 2 του ίδιου άρθρου.
- 134 Συναφώς, η Γαλλική Κυβέρνηση διευκρινίζει ότι η απόφαση Segi κ.λπ. κατά Συμβουλίου (EU:C:2007:116), σχετικά με το παραδεκτό των αιτήσεων προδικαστικής αποφάσεως στο πλαίσιο του πρώην «τρίτου πυλώνα», δεν μπορεί να εφαρμοστεί εν προκειμένω, δεδομένου ότι το άρθρο 275 ΣΛΕΕ, σε αντίθεση με το άρθρο 35, παράγραφος 1, ΕΕ, δεν απονέμει συναφώς καμία αρμοδιότητα εκδόσεως προδικαστικών αποφάσεων στο Δικαστήριο.
- 135 Τέλος, κατά τη Γαλλική Κυβέρνηση, το ενδεχόμενο να αποστερήσει η ως άνω ερμηνεία του άρθρου 275 ΣΛΕΕ τους ιδιώτες από την αποτελεσματική δικαστική προστασία κατά ορισμένων πράξεων που εμπίπτουν στην ΚΕΠΠΑ δεν επαρκεί για να αναγνωριστεί στο Δικαστήριο αρμοδιότητα που δεν προβλέπουν οι Συνθήκες. Κατά τη Γαλλική, την Πολωνική, τη Φινλανδική και τη Σουηδική Κυβέρνηση, προκειμένου ακριβώς να αποφευχθεί το ενδεχόμενο συστηματικής καταδίκης της Ένωσης για παράβαση των άρθρων 6 και 13 της ΕΣΔΑ, το άρθρο 1, παράγραφος 4, του σχεδίου συμφωνίας καθώς και οι παράγραφοι 23 και 24 του σχεδίου επεξηγηματικής εκθέσεως διευκρινίζουν ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να διασφαλίζουν το δικαίωμα σε φυσικό δικαστή και το δικαίωμα σε αποτελεσματική προσφυγή, και μάλιστα λαμβανομένου υπόψη ότι, κατά το Συμβούλιο, η Ένωση δεν απολαύει ετεροδικίας κατά το πρωτόκολλο (αριθ. 7) περί των προνομίων και ασυλιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο έχει προσαρτηθεί στις Συνθήκες ΕΕ, ΛΕΕ και ΕΚΑΕ, με αποτέλεσμα να μπορεί να εναχθεί ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων με αγωγή αποζημιώσεως. Κατά τα λοιπά, κατά το ως άνω θεσμικό όργανο, το ζήτημα αν το σύστημα δικαστικής προστασίας στον τομέα της ΚΕΠΠΑ συνάδει προς τα άρθρα 6 και 13 της ΕΣΔΑ είναι άνευ σημασίας σε σχέση με τις καταλογιστέες στην Ένωση πράξεις στον τομέα της ΚΕΠΠΑ, όσον αφορά τόσο τις στρατιωτικές όσο και τις μη στρατιωτικές επιχειρήσεις, δεδομένου ότι εναπόκειται στα δικαστήρια των κρατών μελών να διασφαλίζουν την αποτελεσματικότητα της προστασίας αυτής σε σχέση με τέτοιες πράξεις οι οποίες είναι καταλογιστέες στα κράτη μέλη.
- 136 Όσον αφορά τη διαδικασία προηγούμενης εξετάσεως εκ μέρους του Δικαστηρίου, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου υποστηρίζει καταρχάς ότι η εν λόγω διαδικασία δεν είναι αναγκαία προκειμένου το σχέδιο συμφωνίας να θεωρηθεί συμβατό με τις Συνθήκες, δεδομένου ότι οι αποφάσεις του ΕΔΔΑ,

λόγω του αναγνωριστικού χαρακτήρα τους, δεν έχουν καμία συνέπεια επί του κύρους του δικαίου της Ένωσης. Εν πάση περιπτώσει, κατά τη Βουλγαρική Κυβέρνηση, η ενεργοποίηση της διαδικασίας αυτής δεν είναι αναγκαία όταν το Δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί επί του κύρους της επίμαχης πράξεως υπό το πρίσμα του αντίστοιχου θεμελιώδους δικαιώματος που κατοχυρώνει ο Χάρτης, λαμβανομένου υπόψη τόσο του άρθρου 52, παράγραφος 3, αυτού όσο και του τεκμηρίου ισοδύναμης προστασίας το οποίο ισχύει για το δίκαιο της Ένωσης βάσει της νομολογίας του ΕΔΔΑ (απόφαση ΕΔΔΑ, *Bosphorus Hava Yollari Turizm ve Ticaret anonim Şirketi* κατά Ιρλανδίας, αριθ. 45036/98 § 155, 30 Ιουνίου 2005).

137 Στη συνέχεια, κατά την Τσεχική Κυβέρνηση, την Ιρλανδία, καθώς και την Ελληνική, την Ισπανική Κυβέρνηση και την Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, μολονότι η διαδικασία προηγούμενης εξετάσεως συνεπάγεται για το Δικαστήριο πρόσθετα καθήκοντα σε σχέση με όσα του έχουν αναθέσει οι Συνθήκες, εντούτοις το γεγονός αυτό δεν σημαίνει ότι το σχέδιο συμφωνίας επεκτείνει τις αρμοδιότητες του Δικαστηρίου, δεδομένου ότι τα πρόσθετα αυτά καθήκοντα δεν αλλοιώνουν τις υφιστάμενες αρμοδιότητές του (γνωμοδοτήσεις 1/92, EU:C:1992:189, σκέψη 32· 1/00, EU:C:2002:231, σκέψεις 21, 23 και 26, καθώς και 1/09, EU:C:2011:123, σκέψη 75). Εξάλλου, κατά τη Δανική και την Ουγγρική Κυβέρνηση, η δυνατότητα του Δικαστηρίου να αποφαινεται στο πλαίσιο της διαδικασίας προηγούμενης εξετάσεως αποτελεί φυσιολογική και αναγκαία απόρροια των Συνθηκών, και ειδικότερα του άρθρου 6, παράγραφος 2, ΣΕΕ. Επομένως, μολονότι, κατά τη Γαλλική και την Αυστριακή Κυβέρνηση, δεν είναι αναγκαία η τροποποίηση των Συνθηκών, η απόφαση του Συμβουλίου κατ' εφαρμογήν του άρθρου 218, παράγραφος 8, ΣΛΕΕ επαρκεί, κατά τη Δανική, τη Γερμανική και την Αυστριακή Κυβέρνηση, προκειμένου να ανατεθεί το νέο αυτό καθήκον στο Δικαστήριο, με την επισήμανση ότι η εν λόγω απόφαση θα πρέπει να εγκριθεί από όλα τα κράτη μέλη σύμφωνα με τους αντίστοιχους συνταγματικούς κανόνες τους. Εντούτοις, το Κοινοβούλιο παρατηρεί επίσης στο πλαίσιο αυτό ότι, στο μέτρο κατά το οποίο οι αποφάσεις του Συμβουλίου σχετικά με τη σύναψη διεθνών συμφωνιών απλώς προσδίδουν καταρχήν νομική ισχύ σε συμφωνία που έχει συνάψει η Ένωση, είναι αμφίβολο κατά πόσον τέτοιες αποφάσεις μπορούν να έχουν αυτοτελές κανονιστικό περιεχόμενο και μάλιστα λαμβανομένου υπόψη ότι δεν «υπόκεινται σε τροποποίηση από το Κοινοβούλιο».

138 Η Πολωνική Κυβέρνηση, λαμβάνοντας υπόψη τις αρμοδιότητες των θεσμικών οργάνων και χωρίς να καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η διαδικασία προηγούμενης εξετάσεως εκ μέρους του Δικαστηρίου είναι αντίθετη προς τις απαιτήσεις του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ, υποστηρίζει ότι τυχόν αναγνώριση στην Επιτροπή της δυνατότητας να υποβάλει στο Δικαστήριο αιτήσεις για την έκδοση αποφάσεων σε σχέση με το κύρος και με την ερμηνεία των διατάξεων νομικών πράξεων της Ένωσης, εκτός του πλαισίου των άρθρων 263 ΣΛΕΕ και 267 ΣΛΕΕ, θα μπορούσε να έχει ως αποτέλεσμα την αλλοίωση των αρμοδιοτήτων των θεσμικών οργάνων, και συγκεκριμένα τόσο της Επιτροπής όσο και του Δικαστηρίου, και την παράκαμψη των προϋποθέσεων παραδεκτού που ορίζουν οι διατάξεις αυτές. Παραδείγματος χάριν, δυνάμει του άρθρου 263, έκτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, ένα θεσμικό όργανο μπορεί να ασκεί προσφυγή ακυρώσεως κατά πράξεως της Ένωσης εντός προθεσμίας δύο μηνών από τη δημοσίευση της πράξεως ή την κοινοποίησή της στον προσφεύγοντα. Επομένως, αν η Επιτροπή δεν ασκήσει προσφυγή ακυρώσεως εντός της ανωτέρω προθεσμίας, δύναται να επιτύχει την ακύρωση της πράξεως μέσω της διαδικασίας προηγούμενης εξετάσεως και, επομένως, να παρακάμψει την τήρηση της εν λόγω προθεσμίας. Ομοίως, οι αρμοδιότητες του Δικαστηρίου ενδέχεται να υποστούν σημαντικές μεταβολές, δεδομένου ότι, αν στο παρόν στάδιο το άρθρο 267 ΣΛΕΕ επιφυλάσσει μόνο στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα να υποβάλλουν αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως στο Δικαστήριο, μετά την προσχώρηση αυτό θα προβαίνει σε ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης και κατ' αίτηση της Επιτροπής. Ωστόσο, το Δικαστήριο, όπως και τα λοιπά θεσμικά όργανα της Ένωσης, δεν έχει γενικές αρμοδιότητες και η αρμοδιότητά του περιορίζεται στις υποθέσεις των οποίων επιλαμβάνεται. Ως εκ τούτου, η δυνατότητα του Δικαστηρίου να αποφαινεται επί ερωτημάτων που υποβάλλει η Επιτροπή πρέπει να έχει ειδικό έρεισμα εντός της Συνθήκης, πράγμα που δεν συμβαίνει επί του παρόντος.

- 139 Επιπλέον, κατά την Ολλανδική και την Αυστριακή Κυβέρνηση, ακόμη και αν για τη διαδικασία προηγούμενης εξετάσεως εκ μέρους του Δικαστηρίου πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι επιταγές περί ταχείας διεξαγωγής, η διαδικασία αυτή πρέπει να είναι πληρέστερη από την ισχύουσα επείγουσα προδικαστική διαδικασία του άρθρου 23α του Οργανισμού του Δικαστηρίου και να παρέχει σε όλα τα κράτη μέλη τη δυνατότητα να υποβάλλουν γραπτές παρατηρήσεις. Εν πάση περιπτώσει, κατά την Ολλανδική Κυβέρνηση, η διαδικασία αυτή πρέπει να ρυθμίζεται όχι από ειδικές διατάξεις της αποφάσεως του Συμβουλίου για τη σύναψη της συμφωνίας προσχωρήσεως, αλλά απευθείας από τον Οργανισμό του Δικαστηρίου και από τον Κανονισμό Διαδικασίας του.
- 140 Τέλος, το Συμβούλιο υποστηρίζει ότι η έκταση της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου να αποφαινεται πριν από το ΕΔΔΑ σχετικά με τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων από πράξεις στον τομέα της ΚΕΠΠΑ που είναι άμεσα ή έμμεσα καταλογιστέες στην Ένωση πρέπει να είναι η ίδια με την έκταση της εσωτερικής αρμοδιότητάς του στον εν λόγω τομέα. Ειδικότερα, το Δικαστήριο θα καλείται να αποφαινεται προηγουμένως επί υποθέσεων με αντίδικο ένα ή περισσότερα κράτη μέλη στις οποίες είναι συνεναγόμενη η Ένωση, όσον αφορά πράξη εκδοθείσα από κράτος μέλος προς εκτέλεση πράξεως της Ένωσης που έχει θεσπιστεί στον τομέα της ΚΕΠΠΑ όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 275 ΣΛΕΕ. Το Δικαστήριο, στην περίπτωση κατά την οποία κρίνει ότι υφίσταται πράγματι υπέρβαση των ορίων που θέτει το άρθρο 40 ΣΕΕ και ότι η επίμαχη πράξη δεν έπρεπε να έχει θεσπιστεί βάσει του σχετικού με την ΚΕΠΠΑ κεφαλαίου της Συνθήκης ΕΕ, έχει αρμοδιότητα να αποφανθεί επίσης επί της ερμηνείας και του κύρους της επίμαχης πράξεως, διότι δεν θα πρόκειται για πράξη που εμπίπτει στον τομέα της ΚΕΠΠΑ. Το γεγονός ότι οι πράξεις της Ένωσης στον τομέα της ΚΕΠΠΑ οι οποίες δεν αφορούν άμεσα πρόσωπα δεν μπορούν να ακυρωθούν από δικαιοδοτικό όργανο εντός του συστήματος δικαστικής προστασίας της Ένωσης δεν συνεπάγεται ότι το σύστημα αυτό παραβιάζει την ΕΣΔΑ.
5. 5. Το άρθρο 2, δεύτερη περίοδος, του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ
- 141 Ορισμένα κράτη μέλη υποστηρίζουν ότι η προσχώρηση της Ένωσης στην ΕΣΔΑ και, ενδεχομένως, σε πρωτόκολλα της που δεν έχουν ακόμη κυρωθεί από όλα τα κράτη μέλη συνεπάγεται, σε αντίθεση με όσα υποστηρίζει η Επιτροπή, υποχρεώσεις για τα κράτη μέλη δυνάμει του άρθρου 216 ΣΛΕΕ. Αν, κατά τη Γερμανική Κυβέρνηση, τα ανωτέρω έχουν ως αποτέλεσμα να συνιστά η προσχώρηση στα εν λόγω πρωτόκολλα παράβαση της δεύτερης περιόδου του άρθρου 2 του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ, η Τσεχική Κυβέρνηση συνάγει το αντίθετο συμπέρασμα, δεδομένου ότι πηγή των εν λόγω υποχρεώσεων είναι το άρθρο 216, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ και όχι η ίδια η ΕΣΔΑ. Εν πάση περιπτώσει, κατά την κυβέρνηση αυτή, η προσχώρηση στα ως άνω πρωτόκολλα μπορεί να χωρήσει μόνο μέσω της διαδικασίας του άρθρου 218 ΣΛΕΕ, με συνέπεια να καταστεί ενδεχομένως δυνατή η έκδοση γνωμοδοτήσεως από το Δικαστήριο.
- 142 Εξάλλου, κατά την Πολωνική Κυβέρνηση, ακόμη και αν υποθεθεί ότι η Ένωση έχει αρμοδιότητα προς σύναψη πρωτοκόλλων που δεν έχουν ακόμη κυρωθεί από όλα τα κράτη μέλη, δεν μπορεί να αποκλειστεί το ενδεχόμενο, σε περίπτωση προσχωρήσεως σε ένα από τα πρωτόκολλα αυτά, ένα κράτος μέλος που δεν έχει κυρώσει το εν λόγω πρωτόκολλο να δηλώσει εντός του Συμβουλίου τη συμφωνία του να δεσμεύεται από αυτό διαμέσου της Ένωσης και, ως εκ τούτου, να «εγκρίνει» κατ' αυτόν τον τρόπο την απόφαση περί δεσμεύσεώς του από το ως άνω πρωτόκολλο. Επομένως, το κράτος αυτό θα δεσμεύεται από το προαναφερθέν πρωτόκολλο μόνον όσον αφορά τον τομέα αρμοδιότητας της Ένωσης. Πάντως, μια τέτοια λύση θα προκαλούσε αμφιβολίες ιδίως υπό το πρίσμα της επιταγής περί συνεκτικής, διαφανούς και ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου. Οι αμφιβολίες αυτές είναι εξίσου σημαντικές όσον αφορά τα πρωτόκολλα που αφορούν τους τομείς οι οποίοι αποτελούν αντικείμενο συντρεχουσών αρμοδιοτήτων.
6. 6. Το άρθρο 3 του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ

143 Ως προς την τήρηση του άρθρου 344 ΣΛΕΕ, μολονότι η Ελληνική Κυβέρνηση επισημαίνει ότι η ρύθμιση περί του απαραδέκτου προσφυγής ασκούμενης μεταξύ κρατών μελών ενώπιον του ΕΔΔΑ είναι περιττή, στον βαθμό που η προσφυγή αυτή απαγορεύεται ούτως ή άλλως από το άρθρο 344 ΣΛΕΕ, εντούτοις η Γαλλική Κυβέρνηση διευκρινίζει ότι θα πρέπει να εξακολουθεί να είναι δυνατό για ένα κράτος μέλος να παρεμβαίνει σε δίκη υπέρ ενός πολίτη του σε υπόθεση μεταξύ αυτού και άλλου κράτους μέλους της οποίας έχει επιληφθεί το ως άνω δικαιοδοτικό όργανο, ακόμη και όταν το τελευταίο κράτος μέλος ενεργεί στο πλαίσιο της εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης.

VIII – Γνώμη του Δικαστηρίου

A – Επί του παραδεκτού

144 Ορισμένα από τα κράτη μέλη που μετέσχαν στην παρούσα διαδικασία διατύπωσαν αμφιβολίες ως προς το παραδεκτό της αιτήσεως γνωμοδοτήσεως της Επιτροπής, στο μέτρο κατά το οποίο η αίτηση αυτή περιλαμβάνει εκτιμήσεις σχετικά με τις εσωτερικές διατάξεις.

145 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι, κατά το άρθρο 218, παράγραφος 11, ΣΛΕΕ, το Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, η Επιτροπή ή ένα κράτος μέλος μπορεί να ζητήσει από το Δικαστήριο να γνωμοδοτήσει επί του συμβατού ορισμένης προς σύναψη συμφωνίας με τις διατάξεις των Συνθηκών. Η διάταξη αυτή αποσκοπεί στην αποτροπή των περιπλοκών οι οποίες θα ανέκυπταν από ένδικες αμφισβητήσεις σχετικές με το αν διεθνείς συμφωνίες που δεσμεύουν την Ένωση είναι συμβατές με τις Συνθήκες (βλ. γνωμοδοτήσεις 2/94, EU:C:1996:140, σκέψη 3· 1/08, EU:C:2009:739, σκέψη 107, και 1/09, EU:C:2011:123, σκέψη 47).

146 Συγκεκριμένα, δικαστική απόφαση με την οποία διαπιστώνεται, ενδεχομένως, κατόπιν της συνάψεως διεθνούς συμφωνίας που δεσμεύει την Ένωση, ότι η συμφωνία αυτή, λόγω είτε του περιεχομένου της είτε της διαδικασίας που ακολουθήθηκε για τη σύναψή της, δεν είναι συμβατή με τις διατάξεις των Συνθηκών, θα προκαλούσε ασφαλώς σοβαρές δυσχέρειες όχι μόνον εντός της Ένωσης, αλλά και σε επίπεδο διεθνών σχέσεων, και θα μπορούσε να βλάψει τα συμφέροντα όλων των ενδιαφερομένων, περιλαμβανομένων των τρίτων χωρών (βλ. γνωμοδοτήσεις 3/94, EU:C:1995:436, σκέψη 17, και 1/09, EU:C:2011:123, σκέψη 48).

147 Το Δικαστήριο, για να μπορεί να διατυπώσει την κρίση του επί του συμβατού των διατάξεων σχεδιαζόμενης συμφωνίας με τους κανόνες των Συνθηκών, πρέπει να διαθέτει επαρκή στοιχεία όσον αφορά το περιεχόμενο της εν λόγω συμφωνίας (βλ. γνωμοδοτήσεις 2/94, EU:C:1996:140, σκέψεις 20 έως 22, καθώς και 1/09, EU:C:2011:123, σκέψη 49).

148 Εν προκειμένω, η Επιτροπή υπέβαλε στο Δικαστήριο τα σχέδια των σχετικών με την προσχώρηση πράξεων επί των οποίων οι διαπραγματευτές κατέληξαν ήδη σε συμφωνία επί της αρχής. Το σύνολο των πράξεων αυτών αποτελεί ένα πλαίσιο με επαρκή πληρότητα και ακρίβεια ως προς τους λεπτομερείς κανόνες βάσει των οποίων θα πραγματοποιηθεί η σχεδιαζόμενη προσχώρηση και, επομένως, παρέχει στο Δικαστήριο τη δυνατότητα να εκτιμήσει το συμβατό των εν λόγω σχεδίων με τις Συνθήκες.

149 Αντιθέτως, όσον αφορά τις εσωτερικές διατάξεις, δεδομένου ότι αυτές δεν έχουν ακόμη θεσπισθεί, το περιεχόμενό τους έχει απλώς υποθετικό χαρακτήρα και, εν πάση περιπτώσει, η φύση τους ως κανόνων του εσωτερικού δικαίου της Ένωσης αποκλείει τη δυνατότητα να μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο της παρούσας διαδικασίας για την έκδοση γνωμοδοτήσεως, η οποία πρέπει να αφορά μόνο διεθνείς συμφωνίες των οποίων τη σύναψη σχεδιάζει η Ένωση.

150 Κατά τα λοιπά, ο έλεγχος στον οποίο καλείται να προβεί το Δικαστήριο στο πλαίσιο της διαδικασίας για την έκδοση γνωμοδοτήσεως και ο οποίος μπορεί να διενεργηθεί χωρίς να επιβάλλεται να ληφθεί υπόψη το μελλοντικό περιεχόμενο των εσωτερικών διατάξεων που θα απαιτηθεί να εκδοθούν, οριοθετείται αυστηρά από τις Συνθήκες, οπότε το Δικαστήριο, προκειμένου να μην οικειοποιηθεί

αρμοδιότητες των λοιπών θεσμικών οργάνων που φέρουν την ευθύνη θεσπίσεως των εσωτερικών διατάξεων οι οποίες είναι αναγκαίες προς εφαρμογή της συμφωνίας προσχωρήσεως, υποχρεούνται να περιοριστεί στην εξέταση του συμβατού της ως άνω συμφωνίας με τις Συνθήκες και να βεβαιωθεί ότι αυτή όχι μόνο δεν είναι αντίθετη προς οποιαδήποτε διάταξη του πρωτογενούς δικαίου, αλλά επίσης ότι περιλαμβάνει όλες τις διατάξεις που το δίκαιο αυτό ενδεχομένως απαιτεί.

151 Από τα ανωτέρω έπεται ότι οι εκτιμήσεις σχετικά με τις εν λόγω εσωτερικές διατάξεις, τις οποίες διατύπωσαν τόσο η Επιτροπή όσο και τα κράτη μέλη και τα λοιπά θεσμικά όργανα που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν ασκούν επιρροή στην εξέταση της αιτήσεως γνωμοδοτήσεως και, επομένως, δεν είναι ικανές να κλονίσουν το παραδεκτό της αιτήσεως αυτής.

152 Κατά συνέπεια, η εξεταζόμενη αίτηση γνωμοδοτήσεως είναι παραδεκτή.

B – Επί της ουσίας

1. Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

153 Πριν την ανάλυση της αιτήσεως της Επιτροπής, επισημαίνεται, προκαταρκτικά, ότι, σε αντίθεση με το στάδιο εξελίξεως του κοινοτικού δικαίου κατά την ημερομηνία της εκδόσεως από το Δικαστήριο της γνωμοδοτήσεως 2/94 (EU:C:1996:140), η προσχώρηση της Ένωσης στην ΕΣΔΑ έχει, από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβόνας, μια ειδική νομική βάση, και συγκεκριμένα το άρθρο 6 ΣΕΕ.

154 Η προσχώρηση όμως αυτή χαρακτηρίζεται από σημαντικές ιδιαιτερότητες.

155 Πράγματι, από τη σύναψη της ΕΣΔΑ και μετά, μόνον οι κρατικές οντότητες μπορούσαν να αποκτήσουν την ιδιότητα του συμβαλλομένου μέρους, λόγος για τον οποίο, μέχρι σήμερα, η Σύμβαση αυτή δεσμεύει μόνο κράτη. Η διαπίστωση αυτή ενισχύεται από το γεγονός ότι, προκειμένου να καταστεί δυνατή η προσχώρηση της Ένωσης, δεν τροποποιήθηκε μόνο το άρθρο 59 της ΕΣΔΑ, αλλά η σχεδιαζόμενη συμφωνία περιλαμβάνει σειρά τροποποιήσεων της Συμβάσεως με σκοπό να μπορεί η εν λόγω προσχώρηση να τεθεί σε εφαρμογή στο πλαίσιο του συστήματος που καθιερώνει η Σύμβαση αυτή.

156 Πάντως, οι τροποποιήσεις αυτές δικαιολογούνται ακριβώς από το γεγονός ότι, σε αντίθεση με οποιοδήποτε άλλο Συμβαλλόμενο μέρος, η Ένωση, από απόψεως διεθνούς δικαίου, δεν δύναται, λόγω της φύσεώς της, να χαρακτηριστεί ως κράτος.

157 Πράγματι, όπως έχει κατ' επανάληψη διαπιστώσει το Δικαστήριο, οι ιδρυτικές Συνθήκες της Ένωσης, σε αντίθεση με τις συνήθεις διεθνείς συνθήκες, έχουν εγκαθιδρύσει μια νέα έννομη τάξη με τα δικά της θεσμικά όργανα, υπέρ της οποίας τα κράτη μέλη έχουν περιορίσει, σε διαρκώς διευρυνόμενους τομείς, τα κυριαρχικά δικαιώματά τους και της οποίας υποκείμενα είναι όχι μόνο τα κράτη μέλη, αλλά και οι πολίτες τους (βλ., ιδίως μεταξύ άλλων, αποφάσεις van Gend & Loos, 26/62, EU:C:1963:1, σ. 23, και Costa, 6/64, EU:C:1964:66, σ. 1158, καθώς και γνωμοδότηση 1/09, EU:C:2011:123, σκέψη 65).

158 Πάντως, το γεγονός ότι η Ένωση συνιστά μια νέου είδους έννομη τάξη που έχει τη δική της ειδική φύση, το δικό της συνταγματικό πλαίσιο και τις δικές της θεμελιακές αρχές, μια ιδιαίτερως ανεπτυγμένη θεσμική δομή καθώς και ένα πλήρες σύνολο κανόνων δικαίου που διασφαλίζουν τη λειτουργία της, έχει συνέπειες όσον αφορά τη διαδικασία και τους όρους προσχωρήσεως στην ΕΣΔΑ.

159 Λαμβάνοντας ακριβώς υπόψη το ως άνω γεγονός, οι Συνθήκες εξαρτούν την προσχώρηση αυτή από την τήρηση διαφόρων προϋποθέσεων.

- 160 Ειδικότερα, καταρχάς, το άρθρο 6, παράγραφος 2, ΣΕΕ, το οποίο ορίζει ότι η Ένωση προσχωρεί στην ΕΣΔΑ, διευκρινίζει εξαρχής, στη δεύτερη περίοδο, ότι «[η] προσχώρηση [αυτή] δεν μεταβάλλει τις αρμοδιότητες της Ένωσης όπως ορίζονται στις Συνθήκες».
- 161 Στη συνέχεια, το πρωτόκολλο αριθ. 8 ΕΕ, το οποίο έχει το ίδιο νομικό κύρος με τις Συνθήκες, προβλέπει μεταξύ άλλων ότι η συμφωνία προσχωρήσεως πρέπει να εκφράζει την ανάγκη διαφυλάξεως των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της Ένωσης και του δικαίου της Ένωσης και να εξασφαλίζει ότι η προσχώρηση δεν επηρεάζει τις αρμοδιότητες της Ένωσης, ούτε τις αρμοδιότητες των θεσμικών οργάνων, την ιδιαίτερη κατάσταση των κρατών μελών σε σχέση με την ΕΣΔΑ, ή το άρθρο 344 ΣΛΕΕ.
- 162 Τέλος, με τη δήλωση όσον αφορά το άρθρο 6, παράγραφος 2, της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η Διακυβερνητική Διάσκεψη που υιοθέτησε τη Συνθήκη της Λισσαβώνας συμφώνησε ότι η προσχώρηση της Ένωσης πρέπει να γίνει κατά τρόπο που θα διασφαλίζει τη διατήρηση των ιδιαιτεροτήτων της έννομης τάξεως της Ένωσης.
- 163 Το Δικαστήριο, υπό το πρίσμα ιδίως των ανωτέρω διατάξεων, οφείλει, στο πλαίσιο της αποστολής που του αναθέτει το άρθρο 19, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, ΣΕΕ, να ελέγξει αν οι λεπτομερείς νομικοί κανόνες για τη σχεδιαζόμενη προσχώρηση της Ένωσης στην ΕΣΔΑ είναι σύμφωνοι με τις προαναφερθείσες επιταγές και, γενικότερα, με τον βασικό συνταγματικό χάρτη της Ένωσης που αποτελούν οι Συνθήκες (απόφαση *Les Verts* κατά Κοινοβουλίου, 294/83, EU:C:1986:166, σκέψη 23).
- 164 Για τη διενέργεια του ελέγχου αυτού, επισημαίνεται ότι, όπως προκύπτει από τις σκέψεις 160 έως 162 της παρούσας γνωμοδοτήσεως, οι προϋποθέσεις από τις οποίες οι Συνθήκες εξαρτούν την προσχώρηση αποσκοπούν, κατεξοχήν, στο να διασφαλίσουν ότι η προσχώρηση αυτή δεν επηρεάζει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Ένωσης και του δικαίου της.
- 165 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, μεταξύ των εν λόγω χαρακτηριστικών περιλαμβάνονται εκείνα που αφορούν τη συνταγματική δομή της Ένωσης, έκφανση της οποίας αποτελεί η αρχή της δοτής αρμοδιότητας κατά τα άρθρα 4, παράγραφος 1, και 5, παράγραφοι 1 και 2, ΣΕΕ, καθώς και το θεσμικό πλαίσιο που καθορίζουν τα άρθρα 13 ΣΕΕ έως 19 ΣΕΕ.
- 166 Στα ανωτέρω προστίθενται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που αφορούν αυτή καθεαυτήν τη φύση του δικαίου της Ένωσης. Ειδικότερα, όπως κατ' επανάληψη έχει επισημάνει το Δικαστήριο, χαρακτηριστικά γνωρίσματα του δικαίου της Ένωσης είναι η προέλευσή του από αυτόνομη πηγή δικαίου την οποία αποτελούν οι Συνθήκες, η υπεροχή του έναντι του δικαίου των κρατών μελών (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις *Costa*, EU:C:1964:66, σ. 1159 και 1160, καθώς και *Internationale Handelsgesellschaft*, EU:C:1970:114, σκέψη 3· γνωμοδοτήσεις 1/91, EU:C:1991:490, σκέψη 21· 1/09, EU:C:2011:123, σκέψη 65, και απόφαση *Melloni*, C-399/11, EU:C:2013:107, σκέψη 59) καθώς και το άμεσο αποτέλεσμα πλήθους διατάξεων που εφαρμόζονται στους πολίτες των κρατών μελών και στα ίδια τα κράτη μέλη (απόφαση *van Gend & Loos*, EU:C:1963:1, σ. 23, και γνωμοδότηση 1/09, EU:C:2011:123, σκέψη 65).
- 167 Βάσει των ανωτέρω ουσιωδών χαρακτηριστικών του δικαίου της Ένωσης έχει διαμορφωθεί ένα συγκροτημένο πλέγμα αρχών, κανόνων και εννόμων σχέσεων που τελούν σε αλληλεξάρτηση μεταξύ τους και δεσμεύουν αμοιβαία την Ένωση και τα κράτη μέλη της, καθώς και τα κράτη μέλη μεταξύ τους, τα οποία, όπως υπενθυμίζει το άρθρο 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ, μετέχουν στο εξής στη «διαδικασία μιας διαρκώς στενότερης ένωσης των λαών της Ευρώπης».
- 168 Το νομικό αυτό μόρφωμα εδράζεται στη θεμελιώδη παραδοχή ότι κάθε κράτος μέλος αποδέχεται από κοινού με τα λοιπά κράτη μέλη, και αναγνωρίζει ότι τα εν λόγω κράτη αποδέχονται από κοινού με αυτό, μια σειρά κοινών αξιών επί των οποίων στηρίζεται η Ένωση, όπως διευκρινίζει το άρθρο 2 ΣΕΕ. Η παραδοχή αυτή συνεπάγεται και δικαιολογεί την ύπαρξη αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών ως προς την αναγνώριση των εν λόγω αξιών και, επομένως, ως προς την τήρηση του δικαίου της Ένωσης που υλοποιεί τις αξίες αυτές.

- 169 Στον πυρήνα, εξάλλου, του ανωτέρω νομικού μορφώματος βρίσκονται τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως έχουν αναγνωριστεί με τον Χάρτη —ο οποίος, δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 1, ΣΕΕ, έχει το ίδιο νομικό κύρος με τις Συνθήκες—, ο δε σεβασμός των δικαιωμάτων αυτών αποτελεί όρο της νομιμότητας των πράξεων της Ένωσης, με αποτέλεσμα να μην επιτρέπονται εντός της Ένωσης μέτρα που δεν είναι συμβατά με τα εν λόγω δικαιώματα (βλ. αποφάσεις ERT, EU:C:1991:254, σκέψη 41· Kremzow, C-299/95, EU:C:1997:254, σκέψη 14· Schmidberger, C-112/00, EU:C:2003:333, σκέψη 73, καθώς και Kadi και Al Barakaat International Foundation κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, EU:C:2008:461, σκέψεις 283 και 284).
- 170 Πάντως, η αυτονομία της οποίας χαίρει το δίκαιο της Ένωσης έναντι του δικαίου των κρατών μελών καθώς και έναντι του διεθνούς δικαίου επιβάλλει να διασφαλίζεται η ερμηνεία των προαναφερθέντων θεμελιωδών δικαιωμάτων στο πλαίσιο της δομής και των σκοπών της Ένωσης (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις Internationale Handelsgesellschaft, EU:C:1970:114, σκέψη 4, καθώς και Kadi και Al Barakaat International Foundation κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, EU:C:2008:461, σκέψεις 281 έως 285).
- 171 Όσον αφορά τη δομή της Ένωσης, υπογραμμίζεται ότι η τήρηση του Χάρτη επιβάλλεται όχι μόνο στα θεσμικά όργανα, λοιπά όργανα και οργανισμούς της Ένωσης, αλλά επίσης στα κράτη μέλη όταν αυτά θέτουν σε εφαρμογή το δίκαιο της Ένωσης (βλ., επ' αυτού, απόφαση Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, σκέψεις 17 έως 21).
- 172 Όσον αφορά την επιδίωξη των σκοπών της Ένωσης, τους οποίους υπενθυμίζει το άρθρο 3 ΣΕΕ, αυτή έχει συγκεκριμενοποιηθεί με σειρά θεμελιωδών διατάξεων, όπως οι διατάξεις που προβλέπουν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των υπηρεσιών, των κεφαλαίων και των προσώπων, την ιθαγένεια της Ένωσης, τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης καθώς και την πολιτική ανταγωνισμού. Οι διατάξεις αυτές, οι οποίες εντάσσονται στο πλαίσιο του ειδικού συστήματος της Ένωσης, είναι διαρθρωμένες κατά τέτοιο τρόπο ώστε να συμβάλλουν, καθεμία στον συγκεκριμένο τομέα για τον οποίο έχει θεσπιστεί και με τα δικά της ειδικά χαρακτηριστικά, στην υλοποίηση της διαδικασίας ολοκλήρωσης που αποτελεί τον λόγο υπάρξεως της ίδιας της Ένωσης.
- 173 Ομοίως, εναπόκειται στα κράτη μέλη, βάσει ιδίως της αρχής της ειλικρινούς συνεργασίας κατά το άρθρο 4, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, ΣΕΕ, να διασφαλίζουν, εντός της αντίστοιχης επικράτειάς τους, την εφαρμογή και την τήρηση του δικαίου της Ένωσης. Επιπλέον, βάσει του δευτέρου εδαφίου της ίδιας διατάξεως, τα κράτη μέλη λαμβάνουν κάθε γενικό ή ειδικό μέτρο που δύναται να διασφαλίσει την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις Συνθήκες ή από τις πράξεις των θεσμικών οργάνων της Ένωσης (γνωμοδότηση 1/09, EU:C:2011:123, σκέψη 68 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 174 Προκειμένου να εξασφαλιστεί η διαφύλαξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και της αυτονομίας της προαναφερθείσας έννομης τάξεως, οι Συνθήκες έχουν καθιερώσει ένα δικαιοδοτικό σύστημα με σκοπό τη διασφάλιση της συνοχής και της ενότητας κατά την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης.
- 175 Στο πλαίσιο αυτό, εναπόκειται στα εθνικά δικαστήρια και στο Δικαστήριο να εγγυώνται την πλήρη εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης στο σύνολο των κρατών μελών και την ένδικη προστασία των δικαιωμάτων που οι πολίτες αντλούν από το δίκαιο αυτό (γνωμοδότηση 1/09, EU:C:2011:123, σκέψη 68 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 176 Ειδικότερα, ακρογωνιαίο λίθο του διαμορφωμένου κατ' αυτόν τον τρόπο δικαιοδοτικού συστήματος αποτελεί η διαδικασία προδικαστικής παραπομπής του άρθρου 267 ΣΛΕΕ η οποία, καθιερώνοντας τον διάλογο σε επίπεδο δικαιοδοτικών οργάνων ακριβώς μεταξύ του Δικαστηρίου και των δικαστηρίων των κρατών μελών, αποσκοπεί στη διασφάλιση της ενότητας της ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης (βλ., επ' αυτού, απόφαση van Gend & Loos, EU:C:1963:1, σ. 23), καθιστώντας κατά τον

τρόπο αυτό δυνατή τη διασφάλιση της συνοχής του, της πλήρους αποτελεσματικότητάς του και της αυτονομίας του καθώς και, εν τέλει, του ιδιάζοντος χαρακτήρα του δικαίου που θεσπίζουν οι Συνθήκες (βλ., επ' αυτού, γνωμοδότηση 1/09, EU:C:2011:123, σκέψεις 67 και 83).

177 Επομένως, τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως έχουν ειδικότερα αναγνωριστεί από τον Χάρτη, πρέπει να ερμηνεύονται και να εφαρμόζονται στο εσωτερικό της Ένωσης τηρώντας το συνταγματικό αυτό πλαίσιο, υπόμνηση του οποίου έγινε στις σκέψεις 155 έως 176 της παρούσας γνωμοδοτήσεως.

2. 2. Επί του συμβατού της σχεδιαζόμενης συμφωνίας με το πρωτογενές δίκαιο της Ένωσης

178 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στην αίτηση γνωμοδοτήσεως της Επιτροπής, πρέπει, αφενός, να διακριβωθεί αν η σχεδιαζόμενη συμφωνία θα μπορούσε να θίγει τόσο τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του δικαίου της Ένωσης που υπομνήσθηκαν ανωτέρω όσο και, όπως υπογράμμισε η Επιτροπή, την αυτονομία του δικαίου αυτού κατά την ερμηνεία και εφαρμογή των θεμελιωδών δικαιωμάτων —όπως αυτά έχουν αναγνωριστεί από το δίκαιο της Ένωσης και, ιδίως, από τον Χάρτη—, και, αφετέρου, να εξετασθεί αν οι θεσμικοί και δικονομικοί μηχανισμοί που προβλέπει η εν λόγω συμφωνία διασφαλίζουν την τήρηση των προϋποθέσεων από τις οποίες οι Συνθήκες έχουν εξαρτήσει την προσχώρηση της Ένωσης στην ΕΣΔΑ.

α) Επί των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και της αυτονομίας του δικαίου της Ένωσης

179 Υπενθυμίζεται ότι, κατά το άρθρο 6, παράγραφος 3, ΣΕΕ, τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως κατοχυρώνονται από την ΕΣΔΑ, αποτελούν μέρος των γενικών αρχών του δικαίου της Ένωσης. Εντούτοις, η εν λόγω Σύμβαση, ενόσω η Ένωση δεν έχει προσχωρήσει σε αυτή, δεν συνιστά νομική πράξη τυπικά ενταγμένη στην έννομη τάξη της Ένωσης (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις Kamberaj, C-571/10, EU:C:2012:233, σκέψη 60, και Åkerberg Fransson, EU:C:2013:105, σκέψη 44).

180 Αντιθέτως, συνεπεία της προσχωρήσεως, η ΕΣΔΑ, όπως οποιαδήποτε άλλη διεθνής συμφωνία που συνάπτει η Ένωση, θα δεσμεύει, δυνάμει του άρθρου 216, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, τα θεσμικά όργανα της Ένωσης και τα κράτη μέλη και, επομένως, θα καταστεί αναπόσπαστο τμήμα του δικαίου της Ένωσης (απόφαση Haegeman, 181/73, EU:C:1974:41, σκέψη 5· γνωμοδότηση 1/91, EU:C:1991:490, σκέψη 37· αποφάσεις IATA και ELFAA, C-344/04, EU:C:2006:10, σκέψη 36, καθώς και Air Transport Association of America κ.λπ., C-366/10, EU:C:2011:864, σκέψη 73).

181 Ειδικότερα, η Ένωση, όπως κάθε άλλο Συμβαλλόμενο μέρος, θα υπόκειται σε εξωτερικό έλεγχο με αντικείμενο την προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών που αυτή θα δεσμευτεί να σέβεται σύμφωνα με το άρθρο 1 της ΕΣΔΑ. Στο πλαίσιο αυτό, η Ένωση και τα θεσμικά όργανά της, συμπεριλαμβανομένου του Δικαστηρίου, θα υπόκεινται στους μηχανισμούς ελέγχου που προβλέπει η Σύμβαση αυτή και, πιο συγκεκριμένα, στις αποφάσεις του ΕΔΔΑ.

182 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει βεβαίως διευκρινίσει ότι διεθνής συμφωνία η οποία προβλέπει τη σύσταση δικαιοδοτικού οργάνου επιφορτισμένου με την ερμηνεία των διατάξεων της και του οποίου οι αποφάσεις δεσμεύουν τα θεσμικά όργανα, συμπεριλαμβανομένου του Δικαστηρίου, δεν είναι καταρχήν ασύμβατη με το δίκαιο της Ένωσης, και μάλιστα όταν η σύναψη της συμφωνίας αυτής προβλέπεται, όπως εν προκειμένω, από τις ίδιες τις Συνθήκες. Ειδικότερα, η αρμοδιότητα που έχει η Ένωση στον τομέα των διεθνών σχέσεων και η ικανότητά της να συνάπτει διεθνείς συμφωνίες συνεπάγεται κατά λογική αναγκαιότητα τη δυνατότητά της να δεσμεύεται από αποφάσεις δικαιοδοτικού οργάνου που έχει συσταθεί ή ορισθεί δυνάμει τέτοιων συμφωνιών, όσον αφορά την ερμηνεία και την εφαρμογή των διατάξεών τους (βλ. γνωμοδοτήσεις 1/91, EU:C:1991:490, σκέψεις 40 και 70, καθώς και 1/09, EU:C:2011:123, σκέψη 74).

183 Εντούτοις, το Δικαστήριο έχει επίσης διευκρινίσει ότι μια διεθνής συμφωνία μπορεί να έχει συνέπειες επί των αρμοδιοτήτων που έχουν ανατεθεί σε αυτό μόνον εφόσον πληρούνται οι ουσιαστικές προϋποθέσεις για τη διαφύλαξη της φύσεως των εν λόγω αρμοδιοτήτων και, ακολούθως, μόνον

- εφόσον δεν θίγεται η αυτονομία της έννομης τάξεως της Ένωσης (βλ. γνωμοδοτήσεις 1/00, EU:C:2002:231, σκέψεις 21, 23 και 26, καθώς και 1/09, EU:C:2011:123, σκέψη 76· βλ. επίσης, επ' αυτού, απόφαση Kadi και Al Barakaat International Foundation κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, EU:C:2008:461, σκέψη 282).
- 184 Ειδικότερα, η παρεμβολή οργάνων στα οποία η ΕΣΔΑ έχει αναθέσει αρμοδιότητες προς λήψη αποφάσεων, όπως αυτή προβλέπεται από τη σχεδιαζόμενη συμφωνία, δεν πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα να επιβάλλει στην Ένωση και στα θεσμικά όργανά της, κατά την άσκηση των εσωτερικών αρμοδιοτήτων τους, μια συγκεκριμένη ερμηνεία των κανόνων του δικαίου της Ένωσης (βλ. γνωμοδοτήσεις 1/91, EU:C:1991:490, σκέψεις 30 έως 35, καθώς και 1/00, EU:C:2002:231, σκέψη 13).
- 185 Εγγενές όμως γνώρισμα της ίδιας της έννοιας του εξωτερικού ελέγχου είναι ότι, αφενός, η ερμηνεία της ΕΣΔΑ από το ΕΔΔΑ θα δεσμεύει, βάσει του διεθνούς δικαίου, την Ένωση και τα θεσμικά όργανά της, συμπεριλαμβανομένου του Δικαστηρίου, και ότι, αφετέρου, η ερμηνεία από το Δικαστήριο δικαιώματος που κατοχυρώνει η εν λόγω Σύμβαση δεν θα δεσμεύει τους προβλεπόμενους από αυτή μηχανισμούς ελέγχου και, ειδικότερα, το ΕΔΔΑ, όπως ορίζεται στο άρθρο 3, παράγραφος 6, του σχεδίου συμφωνίας και όπως διευκρινίζεται στην παράγραφο 68 του σχεδίου επεξηγηματικής εκθέσεως.
- 186 Εντούτοις, τα ανωτέρω δεν μπορούν να ισχύουν όσον αφορά την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης από το Δικαστήριο, συμπεριλαμβανομένου του Χάρτη. Ειδικότερα, οι εκτιμήσεις στις οποίες προβαίνει το Δικαστήριο σχετικά με το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, προκειμένου, ιδίως, να καθορίσει αν ένα κράτος μέλος υποχρεούται να σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα της Ένωσης, δεν θα πρέπει να μπορούν να αμφισβητηθούν από το ΕΔΔΑ.
- 187 Συναφώς, επιβάλλεται, κατά πρώτο λόγο, η υπόμνηση ότι το άρθρο 53 του Χάρτη προβλέπει ότι καμία διάταξη αυτού δεν πρέπει να ερμηνεύεται ως περιορίζουσα ή θίγουσα τα θεμελιώδη δικαιώματα που αναγνωρίζονται στα αντίστοιχα πεδία εφαρμογής από το δίκαιο της Ένωσης, το διεθνές δίκαιο καθώς και από τις διεθνείς συμβάσεις, στις οποίες είναι συμβαλλόμενα μέρη η Ένωση, ή όλα τα κράτη μέλη, και ιδίως από την ΕΣΔΑ, καθώς και από τα Συντάγματα των κρατών μελών.
- 188 Πάντως, το Δικαστήριο έχει ερμηνεύει τη διάταξη αυτή υπό την έννοια ότι η εφαρμογή εθνικών προδιαγραφών προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων δεν πρέπει να διακυβεύει, αφενός, το επίπεδο προστασίας που προβλέπει ο Χάρτης και, αφετέρου, την υπεροχή, την ενότητα και την αποτελεσματικότητα του δικαίου της Ένωσης (απόφαση Melloni, EU:C:2013:107, σκέψη 60).
- 189 Στο μέτρο κατά το οποίο το άρθρο 53 της ΕΣΔΑ επιφυλάσσει, κατ' ουσίαν, στα Συμβαλλόμενα μέρη την ευχέρεια να καθορίζουν προδιαγραφές προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων σε υψηλότερο επίπεδο από τις αντίστοιχες προδιαγραφές που κατοχυρώνει η Σύμβαση αυτή, πρέπει να διασφαλιστεί ο συντονισμός μεταξύ της ως άνω διατάξεως και του άρθρου 53 του Χάρτη, όπως αυτό έχει ερμηνευθεί από το Δικαστήριο, προκειμένου η ευχέρεια που παρέχει στα κράτη μέλη το άρθρο 53 της ΕΣΔΑ να εξακολουθήσει, όσον αφορά τα αναγνωρισμένα με τον Χάρτη δικαιώματα που αντιστοιχούν σε δικαιώματα που κατοχυρώνει η προαναφερθείσα Σύμβαση, να μην υπερβαίνει αυτό που είναι αναγκαίο για την αποτροπή τυχόν διακυβέυσεως του επιπέδου προστασίας που προβλέπει ο Χάρτης, καθώς και της υπεροχής, της ενότητας και της αποτελεσματικότητας του δικαίου της Ένωσης.
- 190 Πάντως, στη σχεδιαζόμενη συμφωνία δεν έχει προβλεφθεί καμία διάταξη με σκοπό τη διασφάλιση του προαναφερθέντος συντονισμού.
- 191 Κατά δεύτερο λόγο, υπενθυμίζεται ότι η αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών έχει, στο δίκαιο της Ένωσης, θεμελιώδη σημασία, δεδομένου ότι καθιστά δυνατή τη δημιουργία και τη διατήρηση ενός χώρου χωρίς εσωτερικά σύνορα. Πάντως, η αρχή αυτή, ιδίως όσον αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, επιβάλλει σε καθένα από τα κράτη μέλη να δέχονται, πλην εξαιρετικών περιστάσεων, ότι όλα τα λοιπά κράτη μέλη τηρούν το δίκαιο της Ένωσης και, ειδικότερα,

ότι σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα που είναι αναγνωρισμένα από το δίκαιο αυτό (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις N. S. κ.λπ., C-411/10 και C-493/10, EU:C:2011:865, σκέψεις 78 έως 80, καθώς και Melloni, EU:C:2013:107, σκέψεις 37 και 63).

- 192 Ειδικότερα, τα κράτη μέλη, όταν θέτουν σε εφαρμογή το δίκαιο της Ένωσης, είναι δυνατό να υποχρεωθούν, δυνάμει του δικαίου αυτού, να εκλάβουν ως δεδομένο τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων από τα λοιπά κράτη μέλη, με αποτέλεσμα να μην έχουν τη δυνατότητα όχι μόνο να απαιτήσουν από κάποιο άλλο κράτος μέλος να εφαρμόσει εθνικό επίπεδο προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων υψηλότερο από το επίπεδο προστασίας που εγγυάται το δίκαιο της Ένωσης, αλλά επίσης, πλην εξαιρετικών περιπτώσεων, να ελέγχουν αν το άλλο κράτος μέλος έχει πράγματι σεβαστεί, σε μια συγκεκριμένη περίπτωση, τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνει η Ένωση.
- 193 Πάντως, η προσέγγιση που υπερίσχυσε στη σχεδιαζόμενη συμφωνία και η οποία συνίσταται στην εξομίωση της Ένωσης με κράτος και στην αναγνώριση σε αυτή ενός ρόλου που, από κάθε άποψη, είναι πανομοιότυπος με τον ρόλο οποιουδήποτε άλλου Συμβαλλομένου μέρους είναι αντίθετη ακριβώς προς την ίδια τη φύση της Ένωσης και, ειδικότερα, δεν λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι τα κράτη μέλη, λόγω της συμμετοχής τους στην Ένωση, έχουν αποδεχθεί ότι οι μεταξύ τους σχέσεις, όσον αφορά τους τομείς οι οποίοι αποτελούν αντικείμενο μεταβιβάσεως αρμοδιοτήτων από τα κράτη μέλη προς την Ένωση, θα διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης αποκλεισμένου, εφόσον το δίκαιο αυτό το απαιτεί, οποιουδήποτε άλλου δικαίου.
- 194 Στο μέτρο κατά το οποίο η ΕΣΔΑ, επιβάλλοντας να θεωρηθούν η Ένωση και τα κράτη μέλη ως Συμβαλλόμενα μέρη όχι μόνο στις σχέσεις τους με Συμβαλλόμενα μέρη που δεν είναι κράτη μέλη της Ένωσης, αλλά και στις μεταξύ τους σχέσεις, συμπεριλαμβανομένης της περιπτώσεως κατά την οποία οι σχέσεις αυτές διέπονται από το δίκαιο της Ένωσης, μπορεί να υποχρεώσει ένα κράτος μέλος να ελέγχει αν κάποιο άλλο κράτος μέλος σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα, παρά το γεγονός ότι το δίκαιο της Ένωσης επιβάλλει την αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των εν λόγω κρατών μελών, η προσχώρηση είναι ικανή να διακυβεύσει την ισορροπία στην οποία στηρίζεται η Ένωση καθώς και την αυτονομία του δικαίου της Ένωσης.
- 195 Καμία όμως διάταξη δεν έχει προβλεφθεί στη σχεδιαζόμενη συμφωνία για την αποτροπή ενός τέτοιου ενδεχομένου.
- 196 Κατά τρίτο λόγο, υπογραμμίζεται ότι το πρωτόκολλο αριθ. 16 παρέχει στα ανώτατα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα να υποβάλλουν στο ΕΔΔΑ αιτήσεις γνωμοδοτήσεως επί βασικών ζητημάτων σχετικά με την ερμηνεία ή με την εφαρμογή των δικαιωμάτων και ελευθεριών που κατοχυρώνει η ΕΣΔΑ ή τα πρωτόκολλά της, ενώ το δίκαιο της Ένωσης επιβάλλει σχετικώς στα ίδια δικαστήρια την υποχρέωση να υποβάλλουν στο Δικαστήριο αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.
- 197 Μολονότι ομολογουμένως η σχεδιαζόμενη συμφωνία δεν προβλέπει αυτή καθαυτή την προσχώρηση της Ένωσης στο προαναφερθέν πρωτόκολλο αριθ. 16 και το πρωτόκολλο αυτό υπογράφηκε στις 2 Οκτωβρίου 2013, δηλαδή μετά την επίτευξη συμφωνίας σε επίπεδο διαπραγματευτών όσον αφορά τα σχέδια των σχετικών με την προσχώρηση πράξεων, ήτοι μετά την 5η Απριλίου 2013, γεγονός πάντως είναι ότι, δεδομένου ότι η ΕΣΔΑ προβλέπεται να καταστεί αναπόσπαστο τμήμα του δικαίου της Ένωσης, ο μηχανισμός που καθιερώνει το εν λόγω πρωτόκολλο είναι ικανός, ιδίως όταν τίθεται ζήτημα σχετικά με κατοχυρωμένα από τον Χάρτη δικαιώματα που αντιστοιχούν σε δικαιώματα αναγνωρισμένα από την ΕΣΔΑ, να θίξει την αυτονομία και την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας προδικαστικής παραπομπής του άρθρου 267 ΣΛΕΕ.
- 198 Ειδικότερα, δεν αποκλείεται μια αίτηση γνωμοδοτήσεως υποβληθείσα δυνάμει του πρωτοκόλλου αριθ. 16 από δικαστήριο κράτους μέλους που έχει προσχωρήσει στο εν λόγω πρωτόκολλο να ενεργοποιήσει τη διαδικασία προηγούμενης εξετάσεως εκ μέρους του Δικαστηρίου, προκαλώντας

κατά τον τρόπο αυτό τον κίνδυνο παρακάμψεως της διαδικασίας προδικαστικής παραπομπής του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, η οποία, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 176 της παρούσας γνωμοδοτήσεως, αποτελεί ακρογωνιαίιο λίθο του δικαιοδοτικού συστήματος που έχουν καθιερώσει οι Συνθήκες.

199 Πάντως, η σχεδιαζόμενη συμφωνία, δεδομένου ότι δεν περιλαμβάνει καμία πρόβλεψη ως προς τη σχέση μεταξύ του μηχανισμού που καθιερώνει το εν λόγω πρωτόκολλο αριθ. 16 και της διαδικασίας προδικαστικής παραπομπής του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, είναι ικανή να θίξει την αυτονομία και την αποτελεσματικότητα της διαδικασίας αυτής.

200 Κατόπιν των ανωτέρω, διαπιστώνεται ότι η προσχώρηση της Ένωσης στην ΕΣΔΑ, όπως προβλέπεται από το σχέδιο συμφωνίας, είναι ικανή να θίξει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του δικαίου της Ένωσης καθώς και την αυτονομία του.

β) Επί του άρθρου 344 ΣΛΕΕ

201 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, μια διεθνής συμφωνία δεν πρέπει να θίγει το σύστημα κατανομής αρμοδιοτήτων που καθιερώνουν οι Συνθήκες και, συνακόλουθα, την αυτονομία του νομικού συστήματος της Ένωσης, τον σεβασμό του οποίου εγγυάται το Δικαστήριο. Η αρχή αυτή έχει αποτυπωθεί ιδίως στο άρθρο 344 ΣΛΕΕ, κατά το οποίο τα κράτη μέλη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να μη ρυθμίζουν διαφορές σχετικές με την ερμηνεία ή την εφαρμογή των Συνθηκών κατά τρόπο διάφορο από εκείνον που προβλέπουν οι Συνθήκες (βλ., επ' αυτού, γνωμοδοτήσεις 1/91, EU:C:1991:490, σκέψη 35, και 1/00, EU:C:2002:231, σκέψεις 11 και 12· αποφάσεις Επιτροπή κατά Ιρλανδίας, C-459/03, EU:C:2006:345, σκέψεις 123 και 136, καθώς και Kadi και Al Barakaat International Foundation κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, EU:C:2008:461, σκέψη 282).

202 Επιπλέον, η υποχρέωση των κρατών μελών να προσφεύγουν στις προβλεπόμενες από το δίκαιο της Ένωσης διαδικασίες επιλύσεως διαφορών —και, ιδίως, να σέβονται τις αρμοδιότητες του Δικαστηρίου, οι οποίες αποτελούν θεμελιώδες στοιχείο του συστήματος της Ένωσης— πρέπει να εκλαμβάνεται ως ειδική έκφανση της γενικότερης υποχρεώσεώς τους περί ειλικρινούς συνεργασίας η οποία απορρέει από το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ (βλ., επ' αυτού, απόφαση Επιτροπή κατά Ιρλανδίας, EU:C:2006:345, σκέψη 169), εξυπακουμένου ότι, δυνάμει της διατάξεως αυτής, η εν λόγω υποχρέωση ισχύει επίσης στις σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών και της Ένωσης.

203 Υπό το πρίσμα ακριβώς των ανωτέρω εκτιμήσεων, το άρθρο 3 του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ προβλέπει ρητώς ότι η συμφωνία προσχωρήσεως δεν πρέπει να επηρεάζει το άρθρο 344 ΣΛΕΕ.

204 Εντούτοις, όπως διευκρινίστηκε στη σκέψη 180 της παρούσας γνωμοδοτήσεως, η ΕΣΔΑ, συνεπεία της προσχωρήσεως, θα καταστεί αναπόσπαστο τμήμα του δικαίου της Ένωσης. Κατά συνέπεια, οσάκις θα τίθεται ζήτημα σχετικά με το δίκαιο της Ένωσης, το Δικαστήριο θα είναι αποκλειστικά αρμόδιο να επιλαμβάνεται κάθε ένδικης διαφοράς μεταξύ των κρατών μελών καθώς και μεταξύ αυτών και της Ένωσης με αντικείμενο την τήρηση της εν λόγω Συμβάσεως.

205 Ωστόσο, σε αντίθεση με τη διεθνή συμφωνία στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Επιτροπή κατά Ιρλανδίας (EU:C:2006:345, σκέψεις 124 και 125), η οποία όριζε ρητώς ότι το σύστημα επιλύσεως διαφορών που καθιερώνει το δίκαιο της Ένωσης κατ'ίσχυε καταρχήν του αντίστοιχου συστήματος που προέβλεπε η εν λόγω συμφωνία, η διαδικασία επιλύσεως διαφορών κατά το άρθρο 33 της ΕΣΔΑ δύναται να εφαρμόζεται για οποιοδήποτε Συμβαλλόμενο μέρος και, επομένως, επίσης επί διαφορών μεταξύ των κρατών μελών ή επί διαφορών μεταξύ των κρατών μελών και της Ένωσης ακόμη και όταν η διαφορά έχει σχέση με το δίκαιο της Ένωσης.

206 Συναφώς, σε αντίθεση με όσα υποστηρίχθηκαν με ορισμένες από τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας, το γεγονός ότι το άρθρο 5 του σχεδίου συμφωνίας προβλέπει ότι οι διαδικασίες ενώπιον του Δικαστηρίου δεν πρέπει να θεωρούνται ως

τρόποι επιλύσεως διαφορών από τους οποίους έχουν παραιτηθεί τα Συμβαλλόμενα μέρη κατά την έννοια του άρθρου 55 της ΕΣΔΑ δεν επαρκεί για τη διαφύλαξη της αποκλειστικής αρμοδιότητας του Δικαστηρίου.

- 207 Πράγματι, το άρθρο 5 του σχεδίου συμφωνίας αρκείται στον περιορισμό του περιεχομένου της υποχρέωσης που προβλέπει το προαναφερθέν άρθρο 55, χωρίς όμως να εξαλείφει πλήρως το ενδεχόμενο να ασκήσουν η Ένωση ή τα κράτη μέλη ενώπιον του ΕΔΔΑ, δυνάμει του άρθρου 33 της ΕΣΔΑ, προσφυγή με αντικείμενο παραβίαση της Συμβάσεως αυτής που φέρεται να διέπραξε, αντιστοίχως, κράτος μέλος ή η Ένωση, σε σχέση με το δίκαιο της Ένωσης.
- 208 Η ύπαρξη και μόνο του ενδεχομένου αυτού θίγει την απαίτηση που επιβάλλει το άρθρο 344 ΣΛΕΕ.
- 209 Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγο λαμβανομένου υπόψη ότι, αν η Ένωση ή τα κράτη μέλη υποβάλλουν όντως ορισμένη μεταξύ τους διαφορά στο ΕΔΔΑ, αυτό, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 33 της ΕΣΔΑ, θα επιληφθεί της εν λόγω διαφοράς.
- 210 Πάντως, σε αντίθεση με τις διατάξεις των Συνθηκών που διέπουν τις διάφορες εσωτερικές ένδικες διαδικασίες της Ένωσης, οι οποίες επιδιώκουν την επίτευξη σκοπών σύμφυτων με αυτές, το άρθρο 344 ΣΛΕΕ αποσκοπεί ακριβώς στη διαφύλαξη του αποκλειστικού χαρακτήρα των τρόπων επιλύσεως διαφορών στο εσωτερικό της Ένωσης, και ιδίως της σχετικής δικαιοδοτικής αρμοδιότητας του Δικαστηρίου, και, επομένως, αντιτίθεται σε οποιονδήποτε προηγούμενο ή επιγενόμενο εξωτερικό έλεγχο.
- 211 Κατά τα λοιπά, το άρθρο 1, στοιχείο β', του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ αναφέρεται αποκλειστικά στους μηχανισμούς που απαιτούνται για να εξασφαλίζεται ότι οι προσφυγές που ασκούν κράτη μη μέλη ενώπιον του ΕΔΔΑ ορθώς στρέφονται κατά των κρατών μελών ή/και κατά της Ένωσης, ανάλογα με την περίπτωση.
- 212 Κατά συνέπεια, η δυνατότητα των κρατών μελών ή της Ένωσης να ασκούν προσφυγή ενώπιον του ΕΔΔΑ είναι ικανή αφ' εαυτής να θίξει τον σκοπό του άρθρου 344 ΣΛΕΕ και, επιπλέον, είναι αντίθετη προς την ίδια τη φύση του δικαίου της Ένωσης, το οποίο, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 193 της παρούσας γνωμοδοτήσεως, απαιτεί να διέπονται οι σχέσεις μεταξύ των κρατών μελών από το δίκαιο της Ένωσης, αποκλεισμένου, εφόσον το δίκαιο αυτό το απαιτεί, οποιουδήποτε άλλου δικαίου.
- 213 Υπό τις περιστάσεις αυτές, μόνον ο ρητός αποκλεισμός από την κατ' άρθρο 33 της ΕΣΔΑ αρμοδιότητα του ΕΔΔΑ των ενδίκων διαφορών μεταξύ των κρατών μελών ή μεταξύ των κρατών μελών και της Ένωσης, οι οποίες έχουν σχέση με την εφαρμογή της ΕΣΔΑ εντός του καθ' ύλην πεδίου εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης, θα ήταν συμβατός με το άρθρο 344 ΣΛΕΕ.
- 214 Κατόπιν των ανωτέρω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η σχεδιαζόμενη συμφωνία είναι ικανή να επηρεάσει το άρθρο 344 ΣΛΕΕ.

γ) Επί του μηχανισμού παθητικής ομοδικίας

- 215 Όπως προκύπτει από την παράγραφο 39 του σχεδίου επεξηγηματικής εκθέσεως, ο μηχανισμός παθητικής ομοδικίας εισήχθη προκειμένου «να αποφευχθεί οποιοδήποτε κενό στο σύστημα της [ΕΣΔΑ] σε σχέση με τη συμμετοχή, την ευθύνη και τη δεσμευτικότητα», κενό το οποίο, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της Ένωσης, θα μπορούσε να προκύψει από την προσχώρηση της Ένωσης στη Σύμβαση αυτή.
- 216 Εξάλλου, ο ως άνω μηχανισμός έχει επίσης ως σκοπό να διασφαλίσει, συμφώνως προς τις απαιτήσεις του άρθρου 1, στοιχείο β', του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ, ότι οι προσφυγές που ασκούν κράτη μη μέλη και οι ατομικές προσφυγές ορθώς στρέφονται κατά των κρατών μελών ή/και της Ένωσης, ανάλογα με την περίπτωση.

- 217 Εντούτοις, η επίτευξη των προαναφερθέντων σκοπών πρέπει να επιδιώκεται κατά τρόπο ώστε αυτοί να είναι συμβατοί με την απαίτηση να εξασφαλίζεται η διαφύλαξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του δικαίου της Ένωσης, όπως επιβάλλει το άρθρο 1 του εν λόγω πρωτοκόλλου.
- 218 Πάντως, πρώτον, το άρθρο 3, παράγραφος 5, του σχεδίου συμφωνίας προβλέπει ότι ένα Συμβαλλόμενο μέρος αποκτά την ιδιότητα του συνεναγόμενου κατόπιν αποδοχής της σχετικής προσκλήσεως του ΕΔΔΑ ή με απόφαση του τελευταίου κατόπιν αιτήσεως του Συμβαλλομένου μέρους.
- 219 Η πρόσκληση του ΕΔΔΑ προς Συμβαλλόμενο μέρος να μετάσχει σε διαδικασία με την ιδιότητα του συνεναγόμενου δεν είναι δεσμευτική, όπως ρητώς διευκρινίζεται στην παράγραφο 53 του σχεδίου επεξηγηματικής εκθέσεως.
- 220 Η έλλειψη δεσμευτικότητας είναι απόρροια όχι μόνο του γεγονότος ότι, όπως επισημαίνεται στην προαναφερθείσα παράγραφο 53, η αρχική προσφυγή δεν έχει ασκηθεί κατά του εν δυνάμει συνεναγόμενου και ότι κανένα Συμβαλλόμενο μέρος δεν μπορεί να υποχρεωθεί να αποκτήσει την ιδιότητα του διαδίκου σε ένδικη διαδικασία επί προσφυγής της οποίας το εισαγωγικό δικόγραφο δεν στρέφεται κατά του μέρους αυτού, αλλά επίσης, και προ πάντων, του γεγονότος ότι η Ένωση και τα κράτη μέλη πρέπει να διατηρούν την ελευθερία να εκτιμούν αν συντρέχουν οι ουσιαστικές προϋποθέσεις για την ενεργοποίηση του μηχανισμού παθητικής ομοδικίας.
- 221 Πράγματι, δεδομένου ότι οι ως άνω προϋποθέσεις έχουν, κατ' ουσίαν, σχέση με τους κανόνες του δικαίου της Ένωσης όσον αφορά την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών καθώς και τα κριτήρια καταλογισμού πράξεως ή παραλείψεως που μπορεί να συνιστά παραβίαση της ΕΣΔΑ, η απόφαση σχετικά με το αν συντρέχουν οι εν λόγω προϋποθέσεις σε συγκεκριμένη υπόθεση προϋποθέτει κατ' ανάγκη ορισμένη εκτίμηση του δικαίου της Ένωσης.
- 222 Μολονότι το σχέδιο συμφωνίας λαμβάνει δεόντως υπόψη τα ανωτέρω στοιχεία στο πλαίσιο των λεπτομερών κανόνων κατά τους οποίους το ΕΔΔΑ δύναται να προσκαλεί ένα Συμβαλλόμενο μέρος να μετάσχει στη διαδικασία με την ιδιότητα του συνεναγόμενου, εντούτοις δεν ισχύει το ίδιο στην περίπτωση που ένα Συμβαλλόμενο μέρος υποβάλλει σχετική αίτηση.
- 223 Πράγματι, όπως προβλέπει το άρθρο 3, παράγραφος 5, του σχεδίου συμφωνίας, όταν η Ένωση ή τα κράτη μέλη ζητούν να μετάσχουν σε διαδικασία ενώπιον του ΕΔΔΑ με την ιδιότητα του συνεναγόμενου, οφείλουν να εκθέτουν τα επιχειρήματα εκείνα που επιτρέπουν να αποδειχθεί ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις για τη συμμετοχή τους στη διαδικασία και το ΕΔΔΑ αποφαινεται επί της αιτήσεως αυτής βάσει του εύλογου χαρακτήρα των εν λόγω επιχειρημάτων.
- 224 Ασφαλώς, το ΕΔΔΑ, μέσω του ανωτέρω ελέγχου, διακριβώνει, υπό το πρίσμα των εν λόγω επιχειρημάτων, αν μπορεί ευλόγως να γίνει δεκτό ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις που τάσσουν οι παράγραφοι 2 και 3 του προαναφερθέντος άρθρου 3, ο έλεγχος δε αυτός δεν αφορά το βάσιμο των προβαλλόμενων επιχειρημάτων. Γεγονός πάντως είναι ότι το ΕΔΔΑ, μέσω του ελέγχου αυτού, θα μπορεί ενδεχομένως να προβαίνει σε εκτίμηση των κανόνων του δικαίου της Ένωσης που διέπουν την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών καθώς και των κριτηρίων καταλογισμού των αντίστοιχων πράξεων ή παραλείψεών τους, προκειμένου να λάβει συναφώς οριστική απόφαση η οποία θα δεσμεύει τόσο τα κράτη μέλη όσο και την Ένωση.
- 225 Ο έλεγχος αυτός είναι ικανός να επηρεάσει την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών της.
- 226 Δεύτερον, το άρθρο 3, παράγραφος 7, του σχεδίου συμφωνίας προβλέπει ότι, αν διαπιστωθεί παραβίαση σε σχέση με την οποία ένα Συμβαλλόμενο μέρος είναι συνεναγόμενο σε ορισμένη ένδικη διαδικασία, ο εναγόμενος και ο συνεναγόμενος ευθύνονται από κοινού για την παραβίαση αυτή.

- 227 Όμως, η προαναφερθείσα διάταξη δεν αποκλείει το ενδεχόμενο να διαπιστωθεί η ευθύνη κράτους μέλους, από κοινού με την Ένωση, για παράβαση διατάξεως της ΕΣΔΑ ως προς την οποία το κράτος μέλος αυτό έχει διατυπώσει επιφύλαξη σύμφωνα με το άρθρο 57 της εν λόγω Συμβάσεως.
- 228 Η συνέπεια αυτή του προαναφερθέντος άρθρου 3, παράγραφος 7, έρχεται σε αντίθεση με το άρθρο 2 του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ, κατά το οποίο η συμφωνία προσχωρήσεως πρέπει να εξασφαλίζει ότι καμία διάταξή της δεν επηρεάζει την ιδιαίτερη κατάσταση των κρατών μελών όσον αφορά την ΕΣΔΑ και, ιδίως, τις επιφυλάξεις που έχουν διατυπωθεί ως προς αυτήν.
- 229 Τρίτον, το άρθρο 3, παράγραφος 7, του σχεδίου συμφωνίας προβλέπει, *in fine*, μια παρέκκλιση από τον γενικό κανόνα κατά τον οποίο ο εναγόμενος και ο συνεναγόμενος φέρουν από κοινού την ευθύνη για διαπιστωθείσα παραβίαση. Ειδικότερα, το ΕΔΔΑ, βάσει των επιχειρημάτων που έχουν προβάλει ο εναγόμενος και ο συνεναγόμενος, και αφού ακούσει την άποψη του προσφεύγοντος, δύναται να αποφανθεί ότι μόνον ο ένας εξ αυτών φέρει την ευθύνη για την ανωτέρω παραβίαση.
- 230 Πάντως, η απόφαση σχετικά με την κατανομή της ευθύνης μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών της για πράξη ή παράλειψη που συνιστά παραβίαση της ΕΣΔΑ διαπιστωθείσα από το ΕΔΔΑ στηρίζεται επίσης σε εκτίμηση των κανόνων του δικαίου της Ένωσης που διέπουν τόσο την κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών της όσο και τα κριτήρια καταλογισμού της εν λόγω πράξεως ή παραλείψεως.
- 231 Κατά συνέπεια, η αναγνώριση στο ΕΔΔΑ της δυνατότητας να εκδίδει τέτοιες αποφάσεις ενέχει επίσης τον κίνδυνο να θιγεί η κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών της.
- 232 Το συμπέρασμα αυτό δεν ανατρέπεται από το ότι το ΕΔΔΑ θα πρέπει να αποφαινεται αποκλειστικά βάσει των επιχειρημάτων που έχουν προβάλει ο εναγόμενος και ο συνεναγόμενος.
- 233 Πράγματι, σε αντίθεση με όσα υποστήριξαν ορισμένα από τα κράτη μέλη που μετέσχαν στην παρούσα διαδικασία καθώς και η Επιτροπή, το άρθρο 3, παράγραφος 7, του σχεδίου συμφωνίας και η παράγραφος 62 του σχεδίου επεξηγηματικής εκθέσεως δεν καθιστούν σαφές ότι η διατύπωση των επιχειρημάτων του συνεναγόμενου και του εναγομένου πρέπει να γίνεται από κοινού.
- 234 Εν πάση περιπτώσει, ακόμη και αν υποθεθεί ότι το αίτημα κατανομής της ευθύνης στηρίζεται σε συμφωνία μεταξύ του συνεναγόμενου και του εναγομένου, το στοιχείο αυτό δεν είναι από μόνο του επαρκές για να αποκλειστεί οποιοσδήποτε περιορισμός της αυτονομίας του δικαίου της Ένωσης. Πράγματι, το ζήτημα της κατανομής της ευθύνης πρέπει να επιλύεται αποκλειστικά κατ' εφαρμογήν των σχετικών κανόνων του δικαίου της Ένωσης, υπό τον έλεγχο, ενδεχομένως, του Δικαστηρίου, στο οποίο ανήκει η αποκλειστική αρμοδιότητα να διαπιστώνει ότι η συμφωνία μεταξύ του συνεναγόμενου και του εναγομένου τηρεί τους προαναφερθέντες κανόνες. Η αναγνώριση στο ΕΔΔΑ της δυνατότητας να επισφραγίζει ενδεχόμενη συμφωνία μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών της όσον αφορά την κατανομή της ευθύνης θα ισοδυναμούσε με αναγνώριση στο εν λόγω δικαιοδοτικό όργανο της δυνατότητας να υπεισέρχεται στη θέση του Δικαστηρίου για να ρυθμίζει ζήτημα το οποίο εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα του δεύτερου.
- 235 Κατόπιν των ανωτέρω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι λεπτομερείς κανόνες λειτουργίας του μηχανισμού παθητικής ομοδικίας τους οποίους προβλέπει η σχεδιαζόμενη συμφωνία δεν εξασφαλίζουν τη διαφύλαξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της Ένωσης και του δικαίου της Ένωσης.
- δ) Επί της διαδικασίας προηγούμενης εξετάσεως εκ μέρους του Δικαστηρίου
- 236 Όπως προκύπτει από την παράγραφο 65 του σχεδίου επεξηγηματικής εκθέσεως, η αναγκαιότητα θεσπίσεως της διαδικασίας προηγούμενης εξετάσεως εκ μέρους του Δικαστηρίου ασφαλώς συνδέεται με τον σεβασμό του επικουρικού χαρακτήρα που διακρίνει τον μηχανισμό ελέγχου που καθιερώνει η

- ΕΣΔΑ, όπως αυτός υπομνήσθηκε στη σκέψη 19 της παρούσας γνωμοδοτήσεως. Εντούτοις, πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι η εν λόγω διαδικασία επιβάλλεται εξίσου προς διασφάλιση της ορθής λειτουργίας του δικαιοδοτικού συστήματος της Ένωσης.
- 237 Στο πλαίσιο αυτό, η ανάγκη να ζητείται προηγουμένως η κρίση του Δικαστηρίου σε υπόθεση της οποίας έχει επιληφθεί το ΕΔΔΑ και στην οποία εγείρεται ζήτημα ως προς το δίκαιο της Ένωσης, ανταποκρίνεται στην απαίτηση περί διαφυλάξεως των αρμοδιοτήτων της Ένωσης και των αρμοδιοτήτων των θεσμικών οργάνων της, και ιδίως του Δικαστηρίου, την οποία επιβάλλει το άρθρο 2 του πρωτοκόλλου αριθ. 8 ΕΕ.
- 238 Επομένως, προς τον σκοπό αυτό, είναι, κατά πρώτο λόγο, αναγκαίο η απάντηση στο ερώτημα αν το Δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί επί του ίδιου ζητήματος με αυτό που αποτελεί το αντικείμενο της ένδικης διαδικασίας ενώπιον του ΕΔΔΑ να παρέχεται από το αρμόδιο θεσμικό όργανο της Ένωσης του οποίου η απόφαση πρέπει να δεσμεύει το ΕΔΔΑ.
- 239 Πράγματι, τυχόν αναγνώριση στο ΕΔΔΑ της δυνατότητας να αποφαινεται επί του ανωτέρω ερωτήματος θα ισοδυναμούσε με ανάθεση προς αυτό της αρμοδιότητας προς ερμηνεία της νομολογίας του Δικαστηρίου.
- 240 Πάντως, ούτε το άρθρο 3, παράγραφος 6, του σχεδίου συμφωνίας ούτε οι παράγραφοι 65 και 66 του σχεδίου επεξηγηματικής εκθέσεως περιλαμβάνουν στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι αποκλείεται ένα τέτοιο ενδεχόμενο.
- 241 Κατά συνέπεια, η διαδικασία προηγούμενης εξετάσεως θα πρέπει να διαρρυθμιστεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε, σε κάθε υπόθεση που εκκρεμεί ενώπιον του ΕΔΔΑ, να παρέχεται πλήρης και επί συστηματικής βάσεως πληροφόρηση στην Ένωση, προκειμένου το αρμόδιο θεσμικό όργανο αυτής να είναι σε θέση να εκτιμά αν το Δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί επί του ζητήματος που αποτελεί το αντικείμενο της εν λόγω υποθέσεως και, εφόσον αυτό δεν συμβαίνει, να προβαίνει στις αντίστοιχες ενέργειες για την ενεργοποίηση της διαδικασίας προηγούμενης εξετάσεως.
- 242 Κατά δεύτερο λόγο, επισημαίνεται ότι σκοπός της διαδικασίας του άρθρου 3, παράγραφος 6, του σχεδίου συμφωνίας είναι να παρέχεται στο Δικαστήριο η δυνατότητα να προβαίνει σε εξέταση του συμβατού της σχετικής διατάξεως του δικαίου της Ένωσης με τα επίμαχα δικαιώματα που κατοχυρώνει η ΕΣΔΑ ή τα πρωτόκολλά της στα οποία θα έχει προσχωρήσει η Ένωση. Η παράγραφος 66 του σχεδίου επεξηγηματικής εκθέσεως διευκρινίζει ότι η φράση «εξέταση του συμβατού της διατάξεως» έχει κατ' ουσίαν την έννοια της λήψεως αποφάσεως επί του κύρους ορισμένης διατάξεως του παράγωγου δικαίου ή επί της ερμηνείας ορισμένης διατάξεως του πρωτογενούς δικαίου.
- 243 Επομένως, η σχεδιαζόμενη συμφωνία αποκλείει τη δυνατότητα να ζητείται από το Δικαστήριο να αποφαινεται επί ζητήματος ερμηνείας του παράγωγου δικαίου μέσω της διαδικασίας προηγούμενης εξετάσεως.
- 244 Εντούτοις, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, όπως ακριβώς η προηγούμενη ερμηνεία του πρωτογενούς δικαίου είναι αναγκαία προκειμένου το Δικαστήριο να αποφανθεί επί της συμφωνίας του δικαίου αυτού με τις δεσμεύσεις που απορρέουν για την Ένωση από την προσχώρησή της στην ΕΣΔΑ, έτσι και το παράγωγο δίκαιο θα πρέπει να μπορεί να αποτελεί αντικείμενο τέτοιας ερμηνείας.
- 245 Πράγματι, η ερμηνεία διατάξεως του δικαίου της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένου του παράγωγου δικαίου, απαιτεί καταρχήν απόφαση του Δικαστηρίου, όταν η διάταξη αυτή επιδέχεται διάφορες εύλογες ερμηνείες.

- 246 Συνεπώς, αν δεν παρεχόταν στο Δικαστήριο η δυνατότητα να προβαίνει σε οριστική ερμηνεία του παράγωγου δικαίου και αν το ΕΔΔΑ, κατά την εκ μέρους του εξέταση της συμφωνίας του παράγωγου δικαίου με την ΕΣΔΑ, προέβαινε το ίδιο σε ορισμένη ερμηνεία μεταξύ των υφιστάμενων εύλογων ερμηνευτικών εκδοχών, θα παραβιαζόταν με βεβαιότητα η αρχή της αποκλειστικής αρμοδιότητας του Δικαστηρίου ως προς την οριστική ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης.
- 247 Κατά συνέπεια, ο περιορισμός του πεδίου εφαρμογής της διαδικασίας προηγούμενης εξετάσεως, όσον αφορά το παράγωγο δίκαιο, μόνο σε ζητήματα κύρους θίγει τις αρμοδιότητες της Ένωσης και τις αρμοδιότητες του Δικαστηρίου, κατά το μέρος που δεν παρέχει στο τελευταίο τη δυνατότητα να προβαίνει σε οριστική ερμηνεία του παράγωγου δικαίου υπό το πρίσμα των δικαιωμάτων που κατοχυρώνει η ΕΣΔΑ.
- 248 Κατόπιν των ανωτέρω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι οι λεπτομερείς κανόνες εφαρμογής της διαδικασίας προηγούμενης εξετάσεως εκ μέρους του Δικαστηρίου τους οποίους προβλέπει η σχεδιαζόμενη συμφωνία δεν καθιστούν δυνατή τη διαφύλαξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της Ένωσης και του δικαίου της Ένωσης.
- ε) Επί των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του δικαίου της Ένωσης όσον αφορά τον δικαστικό έλεγχο στον τομέα της ΚΕΠΠΑ
- 249 Από το άρθρο 24, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ προκύπτει ότι, όσον αφορά τις διατάξεις των Συνθηκών που διέπουν την ΚΕΠΠΑ, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να ελέγχει μόνο την τήρηση του άρθρου 40 ΣΕΕ καθώς και τη νομιμότητα ορισμένων αποφάσεων που διαλαμβάνονται στο άρθρο 275, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ.
- 250 Κατά την τελευταία αυτή διάταξη, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο ιδίως να αποφαινεται επί των προσφυγών που ασκούνται σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ και αφορούν τον έλεγχο της νομιμότητας των αποφάσεων που προβλέπουν περιοριστικά μέτρα κατά φυσικών ή νομικών προσώπων, τις οποίες θεσπίζει το Συμβούλιο βάσει του τίτλου V, κεφάλαιο 2, της Συνθήκης ΕΕ.
- 251 Παρά την αμφισβητούμενη από ορισμένα κράτη μέλη που υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο συστηματική ερμηνεία των ως άνω διατάξεων στην οποία προέβη η Επιτροπή με την αίτηση γνωμοδοτήσεως και με την οποία επιχειρεί κατ' ουσίαν να χαρακτηρίσει την έκταση του δικαστικού ελέγχου που ασκεί το Δικαστήριο στον εν λόγω τομέα ως αρκούντως ευρεία ώστε να μπορεί να καλύπτει όλες τις περιπτώσεις που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο προσφυγής ενώπιον του ΕΔΔΑ, επισημαίνεται ότι το Δικαστήριο δεν είχε μέχρι σήμερα την ευκαιρία να προσδιορίσει το εύρος των περιορισμών της αρμοδιότητάς του οι οποίοι απορρέουν, στον τομέα ΚΕΠΠΑ, από τις προαναφερθείσες διατάξεις.
- 252 Εντούτοις, προκειμένου να δοθεί απάντηση στην εξεταζόμενη αίτηση γνωμοδοτήσεως, αρκεί η διαπίστωση ότι, στο παρόν στάδιο εξελίξεως του δικαίου της Ένωσης, ορισμένες πράξεις που εκδίδονται στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ δεν υπάγονται στον δικαστικό έλεγχο του Δικαστηρίου.
- 253 Το γεγονός αυτό είναι σύμφυτο με τη διαρρύθμιση των αρμοδιοτήτων του Δικαστηρίου που προβλέπουν οι Συνθήκες και, ως εκ τούτου, δικαιολογείται μόνο βάσει του δικαίου της Ένωσης.
- 254 Εντούτοις, λόγω της προσχωρήσεως, όπως αυτή έχει προβλεφθεί με τη σχεδιαζόμενη συμφωνία, το ΕΔΔΑ θα μπορεί να αποφαινεται επί του αν είναι συμβατές με την ΕΣΔΑ ορισμένες πράξεις, ενέργειες ή παραλείψεις οι οποίες συντελούνται στο πλαίσιο της ΚΕΠΠΑ και ιδίως εκείνες των οποίων το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να ελέγχει τη νομιμότητα υπό το πρίσμα των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

- 255 Μια τέτοια εξέλιξη θα ισοδυναμούσε με ανάθεση του δικαστικού ελέγχου των εν λόγω πράξεων, ενεργειών ή παραλείψεων της Ένωσης αποκλειστικά σε εξωτερικό της Ένωσης όργανο, έστω και αν ο έλεγχος αυτός περιορίζεται μόνο στον σεβασμό των δικαιωμάτων που κατοχυρώνει η ΕΣΔΑ.
- 256 Πάντως, το Δικαστήριο είχε ήδη την ευκαιρία να διαπιστώσει ότι η αρμοδιότητα προς διενέργεια δικαστικού ελέγχου πράξεων, ενεργειών ή παραλείψεων της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένου του ελέγχου που διενεργείται υπό το πρίσμα των θεμελιωδών δικαιωμάτων, δεν μπορεί να ανατίθεται αποκλειστικά σε διεθνές δικαιοδοτικό όργανο που λειτουργεί εκτός του θεσμικού και δικαιοδοτικού πλαισίου της Ένωσης (βλ., επ' αυτού, γνωμοδότηση 1/09, EU:C:2011:123, σκέψεις 78, 80 και 89).
- 257 Κατά συνέπεια, μολονότι οι ανωτέρω εκτιμήσεις στηρίζονται στην ισχύουσα σήμερα διαρρύθμιση των αρμοδιοτήτων του Δικαστηρίου, γεγονός πάντως είναι ότι η σχεδιαζόμενη συμφωνία δεν λαμβάνει υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του δικαίου της Ένωσης όσον αφορά τον δικαστικό έλεγχο των πράξεων, ενεργειών ή παραλείψεων της Ένωσης στον τομέα της ΚΕΠΠΑ.
- 258 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω εκτιμήσεων, διαπιστώνεται ότι η σχεδιαζόμενη συμφωνία, καθόσον:

- είναι ικανή να θίξει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και την αυτονομία του δικαίου της Ένωσης, στο μέτρο κατά το οποίο δεν διασφαλίζει τον συντονισμό μεταξύ του άρθρου 53 της ΕΣΔΑ και του άρθρου 53 του Χάρτη, δεν αποτρέπει τον κίνδυνο να θιγεί η αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών κατά το δίκαιο της Ένωσης και δεν προβλέπει κανόνες που θα διέπουν τη σχέση μεταξύ του μηχανισμού που καθιερώνει το πρωτόκολλο αριθ. 16 και της διαδικασίας προδικαστικής παραπομπής κατά το άρθρο 267 ΣΛΕΕ·
- είναι ικανή να επηρεάσει το άρθρο 344 ΣΛΕΕ, στο μέτρο κατά το οποίο δεν αποκλείει το ενδεχόμενο να εισάγονται ενώπιον του ΕΔΔΑ ένδικες διαφορές μεταξύ κρατών μελών ή μεταξύ των κρατών μελών και της Ένωσης που έχουν σχέση με την εφαρμογή της ΕΣΔΑ εντός του καθ' ύλην πεδίου εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης·
- δεν προβλέπει λεπτομερείς κανόνες για τη λειτουργία του μηχανισμού παθητικής ομοδικίας και της διαδικασίας προηγούμενης εξετάσεως εκ μέρους του Δικαστηρίου που να καθιστούν δυνατή τη διαφύλαξη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της Ένωσης και του δικαίου της Ένωσης, και
- δεν λαμβάνει υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του δικαίου της Ένωσης όσον αφορά τον δικαστικό έλεγχο των πράξεων, ενεργειών ή παραλείψεων της Ένωσης στον τομέα της ΚΕΠΠΑ, στο μέτρο κατά το οποίο αναθέτει τον δικαστικό έλεγχο ορισμένων από τις εν λόγω πράξεις, ενέργειες ή παραλείψεις αποκλειστικά σε εξωτερικό της Ένωσης όργανο,

δεν είναι συμβατή με το άρθρο 6, παράγραφος 2, ΣΕΕ και με το πρωτόκολλο αριθ. 8 ΕΕ.

Επομένως, το Δικαστήριο (ολομέλεια) γνωμοδοτεί ως εξής:

Η συμφωνία προσχωρήσεως της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών δεν είναι συμβατή με το άρθρο 6, παράγραφος 2, ΣΕΕ ούτε με το πρωτόκολλο (αριθ. 8) σχετικά με το άρθρο 6, παράγραφος 2, της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση για την προσχώρηση της Ένωσης στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών.

(υπογραφές)